

**PLUNGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS
TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS**

SPRENDINIAI

2007

T U R I N Y S

1. URBANISTINĖ PLĖTRA	4
1.1. Sprendinių priėmimo prielaidos	4
1.2. Urbanistinių centrų vystymas	5
2. SOCIALINĖ – EKONOMINĖ APLINKA	11
2.1. Bendrieji rajono vystymosi veiksniai ir prielaidos	11
2.2. Verslas ir investicijos	13
2.3. Būstas	17
2.4. Švietimas	18
2.5. Kultūra ir sportas	20
2.6. Sveikatos apsauga	23
2.7. Socialinė rūpyba	25
2.8. Turizmas	26
3. GAMTINIO KARKASO TERITORIJŲ TVARKYMO, REGLAMENTAVIMO, NAUDOJIMO IR APSAUGOS PRINCIPAI	30
3.1. Įvadas	30
3.2. Sprendiniai	30
4. PLUNGĖS RAJONO GAMTINĖ APLINKA, REKREACIJOS PLĖTOJIMAS	34
4.1. Įvadas	34
4.2. Sprendiniai	34
5. ŽEMĖS NAUDOJIMAS	40
5.1. Planuojamos veiklos prioritetai	40
5.2. Teritorijos funkcinis zonavimas	41
5.2.1. Zonavimo pagrindai	41
5.2.2. Bendrasis teritorijos zonavimas	42
5.2.3. Žemės ūkio paskirties žemės funkcinis zonavimas	42
5.3. Bioprodukcinio ūkio plėtra	47
5.3.1. Žemės ūkio vystymas	47
5.3.2. Miškų ūkio vystymas	49
5.4. Teritorijos naudojimo reglamentai	49
5.5. Gyvenamųjų vietovių ir urbanizuotinių teritorijų plėtra	52
5.6. Teritorijų rezervavimas visuomenės poreikiams	56
6. NEKILNOJAMASIS KULTŪROS PAVELDAS	60
6.1. Bendrosios nuostatos	60
6.2. Nekilnojamųjų kultūros vertybių reikšmė	62
6.3. Nekilnojamojo kultūros paveldo vertybių sankaupos arealai	63

6.4. Nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkybos ir naudojimo kryptys.....	65
6.5. Plungės rajono nekilnojamųjų kultūros paveldo objektų sąrašai	68
7. PLUNGĖS RAJONO SUSISIEKIMO SISTEMOS VYSTYMAS	84
7.1. Susisiekimo sistemos prioritetai.....	84
7.2. Perspektyvinė susisiekimo infrastruktūros plėtra.....	85
7.3. Gyvenviečių transportinis aptarnavimas	87
7.4. Perspektyvinis kelių tinklo apkrovimas	88
7.5. Perspektyvinis automobilizacijos lygis	89
7.6. Viešasis transportas.	90
7.7. Geležinkelių infrastruktūra.....	91
7.8. Aptarnavimo infrastruktūros plėtra, dviračių takų tinklas	92
7.9. Susisiekimo tinklo plėtra	92
8. PLUNGĖS RAJONO INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA	95
8.1. Įvadas	95
8.2. Vandentieka ir vandenvala	96
8.3. Atliekų tvarkymas	99
8.4. Šilumos ūkis	100
8.5. Gamtinių dujų tiekimas	101
8.6. Elektros energijos tiekimas	102
8.7. Telekomunikacijos ir ryšiai	103

1. URBANISTINĖ PLĖTRA

1.1. Sprendinių priėmimo prielaidos

Planuojant Plungės rajono urbanistinę vystymąsi būtina vadovautis Nacionalinės darnaus vystymosi strategijos nuostatomis, jos prioritetais ir principais.

Darnus vystymasis, kaip pagrindinė ilgalaikė visuomenės vystymosi ideologija, įteisintas 1992 metais įvykusiame Rio de Žaneire pasaulio viršūnių susitikime. „Nacionalinėje darnaus vystymosi strategijoje“ darnus vystymasis traktuojamas kaip kompromisas tarp aplinkosauginių, ekonominių ir socialinių visuomenės tikslų, sudarantis galimybes pasiekti visuotinę gerovę dabartinei ir ateinančioms kartoms, neviršijant leistinų poveikio aplinkai ribų. Urbanistinio planavimo sistema yra darnaus vystymo teorijos įgyvendinimo instrumentas. Būtent teritoriniai sprendiniai sudaro prielaidas kompromisui tarp ekonominių, socialinių ir aplinkos aspektų.

Atsižvelgiant į šiuos principus, urbanistinę sistemą siekiama optimizuoti sudarant palankiausias gyvenimo sąlygas ir optimalų balansą tarp urbanizuotų ir laisvų erdvių, saugant vertingą kraštovaizdį. Pagrindiniai optimalios gyvenamųjų vietovių sistemos bruožai yra:

- tolygus gyvenamųjų vietovių tinklas;
- išvystyti hierarchiniai ryšiai tarp skirtingo rango gyvenamųjų vietovių;
- optimalus gyvenamųjų vietovių teritorinis balansas.

Plungės miestas yra rajono centras ir atlieka vietinio centro funkcijas gretimoms gyvenamosioms vietovėms, turtingas savo kultūriniu paveldu, tradicijomis. Plungės rajone planuojant naujas urbanistines struktūras, būtina išsaugoti gamtinį karkasą, parengiant jo aprašymą ir vertybių nustatymą detaliuosiuose planuose bei tikslinant jų ribas. Gyvenamosios vietovės Plungės rajone yra smulkios, net 55 procentai turi mažiau nei 50 gyventojų, kurios neturi augimo perspektyvų, o reali plėtra galima tik gyvenvietėse, turinčiose virš 200 gyventojų. Gyvenamųjų vietovių plėtra savivaldybės teritorijos bendrajame plane pažymima prisilaikant sąlyginių gyvenamųjų vietovių ribų (miestelių ir kaimų). Naujiems, nenumatytiems urbanizacijos arealams, būtina rengti specialiuosius planus ir strateginius poveikio aplinkai vertinimo dokumentus. Pavienės ūkininkų sodybos žemės ūkio paskirties žemėje (išskyrus esančias saugomose teritorijose) galima kurti tik parengus šiai teritorijai žemėtvarkos specialiuosius planus (jei sodyba planuojama statyti ne senos buvusios sodybos vietoje). Keičiant žemės paskirtį iš žemės ūkio į kitą – būtina suplanuoti inžinierinę bei socialinę infrastruktūrą, nustatant bendro naudojimo komunikacijų, visuomeninių erdvių ir socialinių objektų poreikius ir finansinius įrengimo šaltinius. Plungės rajono savivaldybės teritorijai būdingas tankus ir tolygiai išsidėsčiusių gyvenamųjų vietovių tinklas, o tai gera prielaida plėtoti darniai gyvenamųjų vietovių sistemai.

Nenumatytų urbanizacijos arealų atsiradimas žemės ūkio paskirties žemėje ne prie esamų gyvenamųjų vietovių yra nepageidautinas.

Siekiant konkretizuoti dešimčiai metų bendrą Plungės savivaldybės teritorijos erdvinės struktūros perspektyvinę kompoziciją, vadovautasi patvirtintu Lietuvos Respublikos teritorijos bendruoju planu ir rengiamu Telšių apskrities teritorijos bendruoju planu, kurio sprendiniai bus tik ateityje.

Plungės rajono savivaldybės teritorijų vystymosi perspektyva bus glaudžiai susijusi, visų pirma, su regiono ir šalies plėtra, įtakojama Europos Sąjungos formavimosi procesų bei šalies darnaus vystymosi principų laikymosi. Pagal Plungės rajono strateginį plėtros planą 2007-2009 metams, Plungės rajono socialinės-ekonominės plėtros prioritetai yra gamybinis sektorius ir paslaugos, žmoniškųjų išteklių plėtra, socialinė – ekonominė infrastruktūra.

Plungės rajono savivaldybės teritorijos plėtrą įtakoja šie infrastruktūros veiksniai: Telšių apskritį kerta dvi 1A ir 1C (pagal Lietuvos teritorijos Bendrąjį planą) kategorijos urbanistinės integracijos ašys:

- 1) 1A ašis, Šiauliai – Telšiai – Plungė – Kretinga – Palanga, kertanti Plungės rajoną vakarų-rytų kryptimi, sutampanti su magistraliniu keliu A11;
- 2) 1C ašis, Laukuva – Varniai – Telšiai – Seda, kertanti Telšių rajoną pietų-šiaurės kryptimi ir sutampanti su krašto keliais 160 ir 161, bet nesiekianti Plungės rajono teritorijos, o šia kryptimi praeina:
 - lokali ašis Rietavas – Plungė – Seda – Mažeikiai, sutampanti su krašto keliu 164;
 - lokali ašis nuo Plungės – Salantų – Skuodo, sutampanti su 169 krašto keliu.

Telšių apskrities teritorijos Bendrajam planui parengus sprendinius, įvardintos integracijos ašys ir jų klasifikacija bus patikslinta, bei suderinta su Plungės rajono teritorijos Bendruoju planu, jo sprendiniais.

1.2. Urbanistinių centrų vystymas

Septintajame dešimtmetyje Lietuvoje buvo parengta vieningos gyvenamųjų vietovių sistemos plėtros koncepcija. Miestų teritorijų plėtra ir gyventojų skaičiaus augimas šiuo laikotarpiu vyko dėl vykdomos šalies industrializacijos politikos, naujų kaimo gyvenviečių kūrimo, žymaus skirtumo tarp gyvenimo sąlygų mieste ir kaime, imigracijos procesų ir kt. 1990-2003 m. laikotarpis išskiriamas kaip gyvenamųjų vietovių ypatingų politinių, ekonominių ir socialinių pokyčių nulemtas gyventojų skaičiaus persiskirstymo periodas. Atstatę žemės nuosavybės teisę, dalis miesto gyventojų išvyko gyventi ir ūkininkauti į kaimus. Dalis miestų gyventojų statėsi gyvenamuosius namus priemiesčių rajonuose ir išsiregistravo iš miestų, dalis gyventojų išvyko iš Lietuvos uždarbiauti į kitas šalis, o dalis kitataučių grįžo gyventi į savo šalį.

Dabartiniu laikotarpiu, nedidėjant miestų gyventojų skaičiui, urbanizuotų teritorijų plėtra vyks ne dėl kiekybinių gyventojų skaičiaus pokyčių, o daugiausia dėl prognozuojamo gyvenimo kokybės gerėjimo, o atskirais atvejais ir dėl ūkinės gamybinės veiklos plėtros poreikių. Priklausomai nuo miestų dydžio, jų ūkinės veiklos pobūdžio, gamtinės situacijos miestų viduje bei gretimose teritorijose ir turimų teritorinių rezervų miestų plėtra vyks skirtingai. Siūlomas toks rajono urbanistinis karkasas:

a kategorija – Plungės miestas

Plungės miestas yra faktinis rajono centras, vykdomas ir vietinio centro funkcijas gretimoms gyvenamosioms vietovėms. Į Plungės miesto teritoriją tikslinga įjungti ir su miestu funkciškai susijusias gyvenamąsias vietas (Varkaliai, Babrungas) bendrai išsprendžiant inžinerinių tinklų ir kitų komunikacijų klausimus.

b kategorija – Plateliai

Šio miesto teritoriją konsoliduoti su artimiausiomis kitomis gyvenamosiomis vietovėmis, kurių prijungimo racionalumą patikslinti rengiant Platelių miesto bendrąjį planą. **b** kategorijos centras turi galimybę plėtoti pramonę ir verslą, taip pat pagrindines gyventojų kultūrinio ir buitinio aptarnavimo įstaigas bei įmones.

c kategorijos centrai (iš viso 5):

Žemaičių Kalvarija, (plėtra galima prisilaikant ŽNP planavimo schemas ir kitų ST dokumentų. Veikla Žemaičių Kalvarijos teritorijoje ir jos apsaugos zonoje reglamentuojama šio kultūros paveldo objekto apsaugos reglamentu ir/ar apsaugos specialiojo planavimo dokumentais bei kitais aktais nustatytais paveldosaugos reikalavimais),

Žlibinai su Kantaučiais,

Kuliai,

Alsėdžiai (Veikla Alsėdžių teritorijoje ir jų apsaugos zonoje reglamentuojama šio kultūros paveldo objekto apsaugos reglamentu ir/ar apsaugos specialiojo planavimo dokumentais bei kitais aktais nustatytais paveldosaugos reikalavimais),

Šateikiai.

c kategorijos centrams priskiriami jau susiformavę miesteliai ir kompaktiško užstatymo kaimai, turintys pakankamas aptarnavimo zonas (dažniausiai – seniūnijų teritorijas) ir gerus ryšius su šiose teritorijose esančiomis gyvenamosiomis vietovėmis. Visų **c** kategorijos centrų teritorijas siūloma konsoliduoti su gretimomis vietovėmis. Bendrojo plano koncepcijos rengimo stadijoje apjungiamų teritorijų ribos suprantamos kaip sąlyginės užstatytų ir numatytų užstatymui teritorijų ribos arba

centralizuotų inžinerinių sistemų veiklos ribos. Centrų teritorijos tikslinamos rengiant jų teritorijų bendruosius, detaliuosius ar specialiuosius planus.

Vietiniai *b* ir *c* (**Plateliai, Žemaičių Kalvarija, Žlibinai su Kantaučiais, Kuliai, Alsėdžiai, Šateikiai**) kategorijų centrai atrinkti remiantis turimu socialiniu ekonominiu potencialu; tradicine vietovių reikšme, kurią patvirtino Plungės rajono savivaldybės gyventojų apklausa, tolygia centrų sklaida rajono teritorijoje ir priimtinu jų pasiekiamumu aplinkinių vietovių gyventojams.

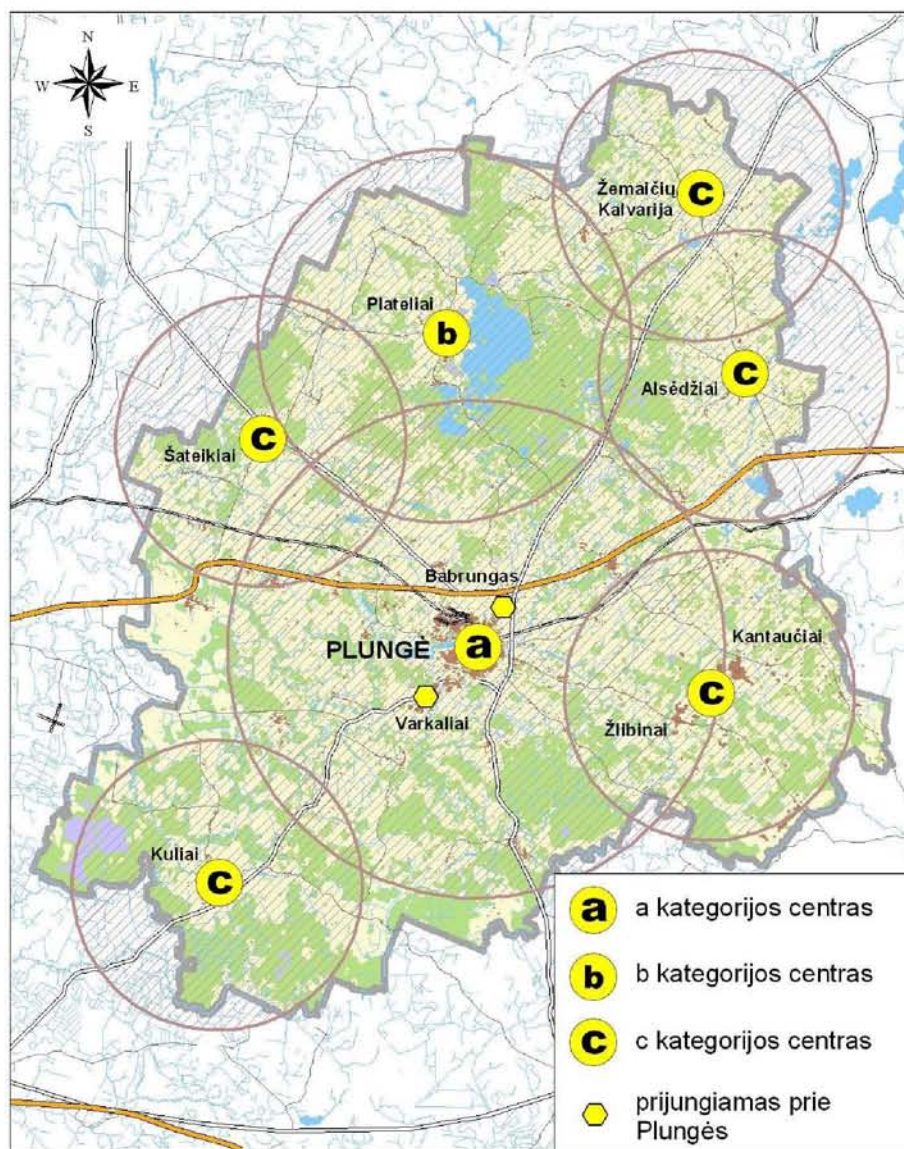
***e* kategorijos** vietovės – tvarkytini ir remtini vienkiemiai, smulkūs kaimai, kuriuose plėtojami tradiciniai amatai, paslaugos, pramogos, verslas, ypatingai turizmas. Zonos, kuriose skatintinas *e* kategorijų vietovių formavimasis kol kas nėra nustatytos.

Nekategorizuotos vietovės – tankiai apgyvendintos vienkiemų ir smulkių kaimų teritorijos, kurios neturi plėtros potencialo. Šių vietovių raidą lems žemės rinka, gyventojų demografiniai procesai (natūralus prieaugis, senėjimas). Nekategorizuotoms vietovėms priskiriami stambūs kaimai. Pažymėtina tai, kad sparčiausiai gyventojų skaičius mažėja smulkesnėse nekategorizuotose gyvenvietėse, turinčiose iki 50 gyventojų.

Plungės rajono Taryba pritarė urbanistinio karkaso schemai pavaizduotai 1.1 pav.

Plungės rajonas pasižymi gausiais turistiniais ištekliais, todėl reikėtų kurti ir atskirą kaimo turizmo vietovių sistemą rekreacinėse vietovėse. Šią vietovių struktūrą sudarytų:

- ❑ turizmo baziniai centrai;
- ❑ kaimo turizmo sodybos vienkiemiuose, mažuose kaimuose vienai ar kelioms šeimoms;
- ❑ vasarvietės miestų gyventojams; iš dalies pavienės ir suburtos vasarvietės į vietovę, aprūpintą minimalia kokybiška inžinerine įranga, paslaugų (produktų) tiekimo galimybe;
- ❑ tranzitiniai pakelių moteliai.

1.1. pav. Plungės rajono vietovių hierarchija

Vietiniams *b*, *c* (Plateliai, Žemaičių Kalvarija, Žlibinai su Kantaučiais, Kuliai, Alsėdžiai, Šateikiai) kategorijų centrams teikiamas kokybinės ir kiekybinės plėtros prioritetas. Kokybinę plėtrą turėtų inicijuoti ir vykdyti rajono savivaldybės Taryba, administracija ir jos bei valstybės tarnybos.

Savivaldybės institucinės investicijos ir išlaidos, tarp jų „plyno lauko“ investicijos, sudarys prielaidas sudominti ir pritraukti privačius investuotojus, įkursiančius parduotuves, paslaugų ir pramogų įmones, viešbučius, bankų skyrius, turgų, o taip pat pramonės ir verslo įmones.

e kategorijos vietovėms suteikiama ribota parama pagal savivaldybės galimybes. Tai rekreacijai skirtos vietovės, tarp jų ir naujai besiformuojančios, skirtos antram būstui ir laisvalaikio poilsiui. Skatinama plėtoti aplinką, ją prižiūrėti, užtikrinant aukštesnę nei dabartinę aplinkos kokybę, tausojant gamtą ir taikant modernias švarias technologijas.

Vietinių **b** (**Plateliai**) ir **c** (**Žemaičių Kalvarija, Žlibinai su Kantaučiais, Kuliai, Alsėdžiai, Šateikiai**) kategorijų centrų socialinę ir ekonominę bazę sudaro esamos ir plėtojamos švietimo, sveikatos ir socialinės apsaugos, globos ir rūpybos, kultūros įstaigos, kuriose dirbtų 60–70 % rajono aukštos kvalifikacijos specialistų ir personalo, su tinkamo lygio technine įranga. Šiuose centruose turėtų būti koncentruojamos materialinės investicijos, apjungiamos lėšos skirtos teritorijos priežiūrai ir inžinerinių sistemų naudojimui.

Minimalus vietinių centrų privalomo institucinio aprūpinimo įstaigų sąrašas būtų: mokykla, medicinos ir priešmokyklinės įstaigos, globos ir rūpybos tarnybos, gaisrinė, policija, greitoji medicininė pagalba, įvairios techninės komunalinės ūkio tarnybos.

Vietinių **b** (**Plateliai**) ir **c** (**Žemaičių Kalvarija, Žlibinai su Kantaučiais, Kuliai, Alsėdžiai, Šateikiai**) centrų plėtroje privalomąją savivaldybės dalį sudaro:

1. Socialinis būstas, kurio dalis bendroje rajono būsto struktūroje turėtų sudaryti 5-10 %. Šis būstas skiriamas ne vien socialiai remtiniams žmonėms, bet ir tiems vyresnio amžiaus vienišiams gyventojams, kurių būstas kaimuose, vienkiemiuose yra nesaugus, sunkiai parduodamas ir kuriems reikalinga parama bei globa.
2. Aukštos kokybės būstas, kuris būtų finansuojamas privačių specialistų, kurių darbu suinteresuoti vietiniai centrai, lėšomis ir kurio statybai savivaldybė teiktų paramą, pagalbą ir pan.
3. Inžineriniai tinklai, gatvės, atliekų surinkimo sistema, jų plėtra, modernizavimas, naudojimas ir priežiūra.
4. Viešojo transporto sistema, jos aptarnavimo lygio ir kokybės užtikrinimas.
5. Galimiems investuotojams (pramonė, transportas, sandėliavimas, medicinos, prekybos ir kt. paslaugos) parengta pasiūlos investuoti sistema, kurią sudarytų iš anksto paruošti objektai (sklypai, pastatai) ir aiškiai apibrėžtos sąlygos bei reikalavimai ir t.t.

Bendrojo plano sprendiniai, formuojant Plungės rajono urbanistinį karkasą, bus įgyvendinami rengiant teritorijų planavimo dokumentus, kurie bus skirtingi, priklausomai nuo gyvenamųjų vietovių kategorijų.

b kategorijos centrui - **Plateliams** rengtinas bendrasis planas. Sprendinių ribos yra apjungtos gyvenamųjų vietovių teritorijos ir brėžiniuose pažymėtos kaip sąlyginio užstatymo ribos, atsižvelgta ir į komunikacinių koridorių aptarnavimo zonų ribas.

Bendrieji planai rengiami pagal nustatytus reikalavimus. Pagrindiniai tikslai: nustatyti ir rezervuoti teritorijas gyvenamajai, pramonės ir kitoms paskirtims, funkciškai ir teritoriškai sujungti užstatytas teritorijas.

c kategorijos miesteliams (**Žemaičių Kalvarija, Žlibinai su Kantaučiais, Kuliai, Alsėdžiai, Šateikiai**) reikia parengti detaliuosius planus, rezervuojant teritorijas gyvenamajai ir

SPRENDINIAI

komercinei statybai, viešosios paskirties erdvėms, inžinerinei bei susisiekimo infrastruktūrai ir kitiems plėtros tikslams.

Parengti specialiuosius planus:

- 1) *e* kategorijos gyvenamųjų vietovių zonų, turizmo, pramogų, vasarviečių, vaikų vasaros poilsio stovyklų tinklo;
- 2) žvyrkelių asfaltavimo;
- 3) viešųjų poilsiaviečių tinklo;
- 4) socialinio būsto plėtros;
- 5) turizmo infrastruktūros (viešbučiai, kempingai, moteliai).

Taip pat reikia sudaryti:

1. Žemėtvarkos projektus ir žemėvaldų planus. Atskirose vietovėse reikia planuoti žemės reformos baigiamuosius darbus, esant poreikiui, planuoti žemės naudmenų sudėties pakeitimą, žemės paėmimą visuomenės poreikiams, žemės sklypų pertvarkymą ar ribų pakeitimą.
2. Žemės konsolidacijos projektus (I – II zonų ūkiams su nekompaktiškomis žemėvaldomis).

2. SOCIALINĖ – EKONOMINĖ APLINKA

2.1. Bendrieji rajono vystymosi veiksniai ir prielaidos

Plungės rajono 2002 – 2010 m. plėtros strateginiame plane įtvirtinta vizija: „Plungės rajonas – dinamiškai besivystantis kraštas. Jame plėtojami perspektyvūs amatai, tai stiprus žemės ūkio kultūrų auginimo ir perdirbimo, statybinių medžiagų, chemijos bei metalo pramonės centras, kuriame vietos gyventojai turi galimybes ir norą pradėti savo verslą. Regiono poreikiams pritaikyta efektyvi inžinerinė infrastruktūra. Plungės rajono gyventojai ir ūkio subjektai savo veikloje naudoja modernias informacinių technologijų priemones. Išvystyta turizmo paslaugų ir informacijos infrastruktūra sudaro sąlygas intensyviai ir visapusiškai panaudoti pramonės nenuniokotus gamtinius – rekreacinius regiono išteklius. Sukurta efektyvi ir moderni švietimo įstaigų sistema, stiprus bendradarbiavimas tarp švietimo institucijų ir verslo įmonių formuoja visuotiniam švietimui ir nuolatiniam kvalifikacijos kėlimui palankią visuomenės nuomonę ir žinių ugdymo siekį. Socialinį teisingumą, sveikatos apsaugą ir priežiūrą visoms gyventojų grupėms užtikrina socialinės paramos ir kvalifikuotų medicinos paslaugų tinklas. Verslo augimas ir aukštas išsilavinimo lygis leidžia iki minimumo sumažinti nedarbą, o tai, kartu su visa apimančia socialinės rūpybos sistema, regioną paverčia patraukliu gyventi kraštu. Plungės rajone atieties kartoms išsaugotas, identifikuotas ir puoselėjamas turtingas istorinis, kultūrinis paveldas. Tai rajonas, turintis modernią kultūros ir sporto institucijų infrastruktūrą, tradicines liaudies šventes ir pramogų centrus vietos gyventojams ir svečiams.“

Siūlomi Plungės rajono bendrojo plano sprendiniai turi efektyviai prisidėti prie Plungės rajono 2002 – 2010 m. plėtros strateginiame plane iškeltų tikslų pasiekimo. Bendrojo plano sprendinių tikslas yra gerinti konkrečios srities (verslo, turizmo, švietimo, sveikatos apsaugos, socialinės rūpybos) būklę, užtikrinti jos vystymąsi, atsižvelgiant į darnios plėtros principus. Sprendiniai yra siūlomi prieš tai atlikus Plungės rajono savivaldybės socialinės – ekonominės aplinkos esamos būklės analizę, bei atsižvelgiant į patvirtintą decentralizuotos koncentracijos (aktyvios plėtros) koncepciją.

Atlikta Plungės rajono savivaldybės socialinės – ekonominės aplinkos esamos būklės analizė parodė, kad rajone yra nemažai spręstinių problemų, kurios yra aktualios daugumai Lietuvos rajonų. Kaip ir daugumoje Lietuvos savivaldybių, mažėja gyventojų skaičius: Plungės rajono savivaldybėje 2006 m. gyventojų skaičius siekė 43,7 tūkst. arba 1,7% mažiau nei 1996 m. Palyginus su šalies rodikliais, nuosmukis nėra toks ženklus, tačiau gyventojų skaičius kiek sparčiau mažėja būtent pastaraisiais metais. Tam įtaką daro darbingo amžiaus asmenų išvykimas dirbti į užsienį, nemaža dalis savivaldybės gyventojų baigę mokslus, pasilieka gyventi ir dirbti

didesniuose šalies miestuose. Ypač tai pasakytina apie rajono moksleivius, kurie nematydami gerų galimybių realizuoti įgytus įgūdžius ar kvalifikaciją, vis rečiau grįžta dirbuotis bei gyventi į gimtas vietas. To pasekmė yra kaimo vietovėse stebimas visuomenės senėjimo procesas, daugėja gyvenviečių, kuriuose nebelieka žmonių. Rajone dažniausiai gyvena vyresni, žemesnio išsilavinimo žmonės, čia mažesnė darbingo amžiaus asmenų dalis. Nemažai kaimo gyventojų vis dar yra priklausomi nuo žemės ūkio veiklų, tačiau jų dalis mažėja, ir, tikėtina, dar mažės. Susirasti naują darbą dėl nepaklausios kvalifikacijos yra gana sudėtinga, todėl mažėja gyventojų pajamos, dėl to kyla eilė socialinių problemų, tokių kaip skurdas, alkoholizmas, vaikų nepriežiūra, sergamumas priklausomybės, psichikos ligomis ir pan. Būtina pažymėti, kad dėl dauguma viešąsias paslaugas teikiančių įstaigų koncentruojasi Plungėje, rajono gyventojų kultūriniai, asmens sveikatos priežiūros, socialinės rūpybos poreikiai yra prasčiau tenkinami.

Vertinant gyventojų apsirūpinimo būstu rodiklius, padėtis yra panaši kaip ir Lietuvoje. Tačiau vienam Plungės rajono gyventojui tenkančio gyvenamojo ploto kiekis yra beveik dvigubai mažesnis nei ES. Skirtingai nei didžiuosiuose šalies miestuose, naujų daugiabučių gyvenamųjų namų statyba savivaldybėje nevyksta, o ir esami yra gana silpnai prižiūrimi. Virš 40% rajono būstų yra statyti daugiau nei prieš 50 metų, nemaža jų dalis yra mediniai bei gana smarkiai nusidėvėję. Neaktyvi daugiabučių gyvenamųjų namų savininkų ir jų bendrijų veikla, menkos būsto atnaujinimo pastangos neigiamai įtakoja jo kokybę. Bendrijos neaktyviai naudojami valstybės parama daugiabučiams namams modernizuoti. Privatus būstas sudaro 97% viso fondo. Maža socialinio būsto dalis nesudaro galimybių savivaldybei juo aprūpinti socialiai remtinas šeimas. Kita vertus, nemažai dalykų pastaruoju metu pasikeitė ir į gerąją pusę. Įstojimas į Europos Sąjungą, ekonominis šalies ūkio atsigavimas palietė visus gyventojus: auga atlyginimai, mažėja nedarbo lygis bei socialinių pašalpų gavėjų skaičius. Susiklostė tokia situacija, kad įmonėms tampa vis sudėtingiau rasti kvalifikuotų darbuotojų. Plungės darbo birža prognozuoja, kad ir ateinančiais metais rajono savivaldybėje bus sukurta nemažai darbo vietų, didžioji dalis, asmenims su profesiniu išsilavinimu. Iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų, valstybės bei savivaldybės lėšų pamažu renovuojamos mokyklos, bibliotekos, asmens sveikatos priežiūros įstaigos, remontuojami keliai, tvarkoma viešoji infrastruktūra, po truputį gausėja turistų srautai, vyksta kultūrinis gyvenimas. Rajone aktyviai kuriasi kaimo turizmo sodybos, atsiranda stiprių ūkininkų, steigiasi ekologiniai ūkiai.

Siūlomos aktyvios plėtros koncepcijos įgyvendinimas priklausys nuo daugelio prielaidų:

- 1) neigiamos gyventojų skaičiaus mažėjimo tendencijos sustabdymas;
- 2) gimstamumo Plungės rajono savivaldybėje didėjimas;
- 3) emigracijos mastų mažinimas;

SPRENDINIAI

- 4) gerų sąlygų verslo plėtrai sudarymas, investicijų skatinimas, modernias ir šiuolaikines technologijas naudojančių įmonių, gaminančių aukštos pridėtinės vertės gaminius, kūrimasis Plungės rajono savivaldybėje;
- 5) kvalifikuotos darbo jėgos pasiūla, užtikrinanti augančius įmonių poreikius;
- 6) numatytų vystyti rajono gyvenviečių institucinio aprūpinimo gerinimas, užtikrinant būtiniausias paslaugas;
- 7) švietimo, kultūros, asmens sveikatos priežiūros, socialinės rūpybos paslaugų kokybės ir prieinamumo visiems rajono gyventojams gerinimas;
- 8) būsto renovavimas, naujos gyvenamosios statybos skatinimas;
- 9) gyvenimo kokybės gerinimas rajono gyvenvietėse, inžinerinės infrastruktūros sutvarkymas ir modernizavimas;
- 10) turizmo paslaugų plėtra, viešosios infrastruktūros pritaikymas turizmo reikmėms.

2.2. Verslas ir investicijos

Plungės rajono savivaldybės rajono strateginis plėtros tikslas ekonomikos srityje – plėtoti Lietuvoje ir Europoje konkurencingą produkciją gaminančias bei tokias paslaugas teikiančias įmones.

Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano tikslas ekonomikos srityje yra sudaryti prielaidas ilgalaikiam ekonomikos pakilimui, investicijų pritraukimui, naujų įmonių steigimuisi bei esamų bendrovių plėtrai, nedarbo lygio mažinimui ir gyventojų pajamų didinimui.

Plungės rajono savivaldybė nuo seno laikoma pramoniniu rajonu. Tačiau čia vyrauja šakos, nepasižyminčios didele pridėtine verte: medienos apdirbimas, maisto produktų gamyba, baldų, lininių audinių ir tekstilės gaminių, metalo dirbinių bei kombinuotųjų pašarų gamyba. Pastaruoju metu stiprėja statybos įmonės. Plungėje sėkmingai dirba ir bendros su užsieniu bendrovės. Padėtų dar galėtų pagerinti tiesioginės užsienio investicijos, tačiau jų mastas rajone yra mažas. Kaip ir Lietuvoje, darbo užmokestis Plungės rajono savivaldybėje pastaraisiais metais didėja, tačiau jis sudaro tik apie 79% šalies vidurkio. Rajone gyvenančių asmenų pajamos yra dar mažesnės, jie taip pat daug dažniau yra priklausomi nuo žemės ūkio sektoriaus bei įvairių pašalpų ar kitų asmenų išlaikymo. Žemas darbo užmokestis skatina gyventojų emigraciją į užsienį ar kitus Lietuvos miestus, todėl siekiant stabdyti gyventojų skaičiaus mažėjimo tendenciją, būtina kurti geras sąlygas verslo plėtrai bei investicijų pritraukimui.

Siekiant gerinti Plungės rajono savivaldybės ekonominę būklę, siūlomi šie sprendiniai:

SPRENDINIAI

1. Skatinti investicijų pritraukimą, sudaryti sąlygas naujų įmonių steigimuisi Plungėje bei priimtoje koncepcijoje išskirtuose *b* ir *c* kategorijų centruose: Plateliuose, Žemaičių Kalvarijoje, Žlibinuose, Kantaučiuose, Kuliuose ir Šateikiuose.
2. Skatinti smulkaus ir vidutinio verslo įmonių kūrimąsi.
3. Minėtose gyvenvietėse (išskyrus Platelius ir Žemaičių Kalvariją, nes tai yra Žemaitijos nacionalinio parko urbanistiniai draustiniai, plėtra šiose gyvenvietėse galima prisilaikant Žemaitijos nacionalinio parko planavimo schemos bei kitų saugomų teritorijų planavimo dokumentų) parengti pramonines teritorijas su reikalinga inžinerine infrastruktūra, parengti detaliuosius sklypų planus. Kuliuose pramoninį sklypą orientuoti šalia besidriekiančio krašto kelio Nr. 166. Plungė – Vėžaičiai.
4. Skatinti paslaugų įmonių kūrimąsi šalia magistralinio ir krašto kelių (prekyba, maitinimas, autoservisai, logistika).
5. Naujoms įmonėms siūlytina numatyti mokestines lengvatas (pvz., nekilnojamojo turto, žemės mokesčio tarifo sumažinimas).
6. Šalia Plungės rajone tradiciškai stiprių ūkio šakų (medienos apdirbimo, maisto produktų gamybos, tekstilės, metalo dirbinių gamybos), numatyti vystytinas ekonomines sritis bei šakas. Būtina skatinti aukštas technologijas taikančių bei didesnę pridėtinę vertę kuriančių, mažai aplinką teršiančių, mokslinius tyrimus naudojančių bendrovių, taip pat informacinių technologijų įmonių steigimąsi ir plėtrą.
7. Kelti vietos gyventojų verslumą, organizuojant konsultacijas įmonių kūrimo, finansavimo pritraukimo, vadybos, apskaitos, paramos iš ES struktūrinių fondų panaudojimo klausimais.
8. Kadangi bendrame Europos Sąjungos kontekste Lietuva vis dar priskiriama kaip sąlyginai pigesnės darbo jėgos šalis, būtina informuoti potencialius investuotojus apie verslo kūrimą, įmonės steigimą ar bendradarbiavimą su vietos bendrovėmis, taip pat apie galimybes eksportuoti Plungės įmonių produkciją ir pan. Savivaldybei reikėtų dalyvauti informacinėse mugėse bei pačiai jas rengti, plėtoti kontaktus su užsienio savivaldybėmis, verslo subjektus vienijančiomis asociacijomis.
9. 2007 – 2013 m. laikotarpiu Ekonomikos augimo veiksmų programai skirta virš 10 mlrd. litų, kurių įsisavinimas ženkliai įtakos atskirų Lietuvos regionų ekonominio išsivystymo skirtumų mažinimą. Plungės rajono savivaldybės tikslas šioje vietoje būtų supažindinti vietos verslininkus su galimomis paramos kryptimis, projektinės dokumentacijos rengimu, projektų administravimu bei lėšų įsisavinimu. Europos Sąjungos paramos lėšos, skirtos atnaujinti technologinę bazę, taikyti mokslinius tyrimus, kelti įmonių produktyvumą, turi prisidėti prie rajono ekonomikos plėtros.

10. Skatinti įmones pasinaudoti Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos lėšomis, siekiant didinti darbuotojų bei vadovų specialiuosius bei bendruosius kvalifikacinius įgūdžius ir kompetencijas,
11. Sanglaudos veiksmų skatinimo programai 2007 – 2013 m. laikotarpiu numatyta virš 9 mlrd. Lt. Pagal daugumą šios programos priemonių, pareiškėjas galės būti savivaldybė (gamtos ir kultūros paveldo išsaugojimas ir pritaikymas turizmo plėtrai, viešųjų paslaugų kokybė ir prieinamumas: sveikatos, švietimo ir socialinė infrastruktūra, aplinka ir darnus vystymasis), todėl pasirinkus prioritetus, ji taip pat turėtų aktyviai dalyvauti rengiant investicijų projektus ir įsisavinant lėšas. Įgyvendinami projektai per organizuojamus darbų ir paslaugų pirkimų konkursus sudarys sąlygas uždirbti vietos įmonėms (pvz., statybos rangos, projektavimo darbai, projekte numatyto materialaus turto įsigijimas, projekto administravimo, finansinių, teisinių paslaugų pirkimas ir pan.), o tai taip pat prisidės prie ekonomikos skatinimo savivaldybėje.
12. Ekonominis pakilimas nedarbo lygį Plungės rajono savivaldybėje sumažino labai smarkiai. Dėl nemažų emigracijos mastų vietos įmonėms tampa vis sudėtingiau rasti kvalifikuotų darbuotojų. Tačiau Plungės darbo biržos duomenimis, apie 40% registruotų bedarbių neturi jokios kvalifikacijos. Tai sąlygoja poreikį sukurti savivaldybėje efektyvią informavimo apie laisvas darbo vietas, paklausiausias specialybes bei kvalifikacijos ar profesijos įgijimo sistemą. Šios struktūros, kuri turėtų veikti *b* ir *c* kategorijų centruose bei kitose didesnėse rajono gyvenvietėse, kūrime turėtų dalyvauti savivaldybė, seniūnijos, darbo birža, profesinio mokymo įstaiga (Plungės žemės ūkio ir verslo mokykla) bei verslininkų atstovai.
13. Perkvalifikavimo ar kvalifikacijos suteikimo paslaugų *b* ir *c* kategorijų centruose vystymas svarbus ir dėl kitos priežasties. Vystantis ekonomikai, ateityje mažės žemės ūkyje dirbančių asmenų skaičius, dalis jų, turėdami nepaklausią specialybę, atsidurs bedarbių gretose. Tai ypač pasakytina apie kaimo gyventojus. Siekiant iš anksto užkirsti kelią galimų neigiamų socialinių pasekmių plitimui (pvz., nedarbo lygio augimui, asmens gaunamų pajamų mažėjimui, priklausomybei nuo socialinių pašalpų, alkoholizmo plitimui), kvalifikacijos ar profesijos suteikimo programos turėtų būti prieinamos kaip galima didesnei daliai kaimo gyventojų (pvz., mokymo programas rengti didesnėse rajono gyvenvietėse, organizuoti transportą žmonių pavežimui ar suteikti kompensacijas kelionėms ir pan.).
14. Skatinti įmones diegti aplinkosaugines priemones, informuoti apie galimas paramos lėšas (tiek ES, tiek nacionalines programas), numatyti lėšų reikiamos dokumentacijos

SPRENDINIAI

- parengimo išlaidų kompensavimui, siekiant mažinti rajono gamtos teršimą, bei gerinti gyvenimo kokybę.
15. Skatinti įmones modernizuoti gamybą, siekiant mažinti energijos sąnaudas, reikalingas vienam santykiniam produkcijos vienetui pagaminti, nes pagal šį rodiklį atsiliekama nuo ES šalių.
 16. Skatinti žemės ūkių konsolidaciją bei stambėjimą, nes rajone vidutiniškai vieno ūkininko naudojamos žemės ūkio naudmenos siekia 10 ha.
 17. Skatinti ūkių kooperaciją.
 18. Dėl mažo žemės našumo kalvoto reljefo rajone skatintina gyvulininkystė.
 19. Rajono ūkininkams reikia teikti informaciją apie Lietuvos kaimo plėtros 2007 – 2013 m. programos priemonių programą, bei galimybes pasinaudoti finansine parama ūkiams modernizuoti. Teikiama pagalba turėtų apimti konsultacijas dėl privalomos dokumentacijos teikimo, pildymo, verslo planų rengimo, projektų įgyvendinimo ir administravimo.
 20. Rajono ūkininkai taip pat turėtų aktyviai naudotis Lietuvos kaimo plėtros 2007 – 2013 m. programos priemonių projekte išskirta kryptimi „Gyvenimo kokybė kaimo vietovėse ir kaimo ekonomikos įvairinimas“, kuri numato didinti užimtumą kaimo vietovėse remiant žemės ūkio veiklos įvairinimą, paslaugų ir ne žemės ūkio veiklos sektorių plėtrą, skatinti netradicinius kaimo verslus, amatus, plėtoti kaimo turizmą.
 21. Skatinti žemės ūkio produkcijos perdirbimo įmones diegti modernias technologijas, kurios efektyviai prisidėtų prie žemės ūkio ir maisto produktų kokybės gerinimo, aukštos pridėtinės vertės produktų kūrimo.
 22. Neperspektyviems, vyresnio amžiaus ūkininkams, turintiems nedidelius žemės ūkio naudmenų plotus, siūlytina „Ankstyvo pasitraukimo iš prekinės žemės ūkio gamybos“ priemonė, kuri užtikrina tam tikro lygio pajamas vyresnio amžiaus ūkininkams, nusprendusiems pasitraukti iš prekinės žemės ūkio gamybos, bei ūkių darbuotojams, kurie praranda darbo vietą, ūkininkui pasinaudojus parama pagal ankstyvojo pasitraukimo iš prekinės žemės ūkio gamybos priemonę.
 23. Skatinti ekologinių ūkių kūrimąsi, teikti informaciją ūkių sertifikavimo klausimais.

2.3. Būstas

Gyvenimo kokybė nemaža dalimi priklauso nuo gyvenamojo fondo, jo aprūpinimo patogumais bei atnaujinimo. Plungės rajono savivaldybėje vienam gyventojui tenka 23,8 kv.m. gyvenamojo ploto – tiek pat, kaip ir Lietuvoje, bet beveik dvigubai mažiau nei ES šalyse. Nevykstant daugiabučių namų statybai, šis rodiklis pastaraisiais metais po truputį gerėja tik individualios gyvenamosios statybos dėka. Nemaža dalis būsto fondo (40%), ypač kaime, yra statyti daugiau nei prieš 50 metų, jų fizinis nusidėvėjimas yra didelis, o priežiūra gana silpna. Beveik 98% viso būsto yra privatus. Maža socialinio būsto dalis apsunkina savivaldybės galimybes juo aprūpinti remtinas šeimas. Plungės rajono savivaldybėje veikia 55 daugiabučių namų savininkų bendrijos, pastaraisiais metais renovuoti 6 daugiabučiai namai. Likusių daugiabučių priežiūra yra gana silpna, neskiriamas dėmesys jų atnaujinimui, energetinio efektyvumo didinimui. Nesiimant priemonių šioms problemoms šalinti, vėliau jų sprendimas pareikalaus žymiai didesnių lėšų.

Gerinant gyvenimo kokybę ir siekiant spręsti būsto sektoriuje egzistuojančias problemas, siūlomi šie sprendiniai:

1. Numatyti lėšų gyvenviečių viešosios infrastruktūros (apšvietimo, kelių, šaligatvių, parkų) sutvarkymui.
2. Gyvenamosiose vietovėse renovuoti ar naujai įrengti pėsčiųjų ir dviračių takus, poilsio ir laisvalaikio praleidimo zonas, žaidimų aikšteles vaikams, sporto aikštynus, augintinių vedžiojimo aikšteles ir t. t. Lėšos, atsižvelgiant į būtinumą, turėtų būti skirtos ne tik Plungei, bet ir bendrojo plano koncepcijoje išskirtiems **b** ir **c** kategorijų centrams bei kitoms vystytinoms rajono gyvenvietėms.
3. Teikti gyventojams teisinę ir praktinę informaciją daugiabučių namų savininkų bendrijų kūrimo klausimais.
4. Informuoti daugiabučių namų savininkų bendrijas apie valstybės teikiamą paramą daugiabučiams namams atnaujinti pagal Daugiabučių namų modernizavimo programą, konsultuoti privalomos dokumentacijos rengimo klausimais.
5. Kompensuoti bendrijoms dalį projektinės dokumentacijos (energetinio audito, investicijų projekto) parengimo išlaidų.
6. Renovuoti nepatenkinamos būklės savivaldybės gyvenamąjį fondą.
7. Numatyti teritorijas daugiabučių, individualių namų statybai.
8. Plėtoti inžinerinę ir komunalinio aptarnavimo sistemą, ypač rajono gyvenvietėse bei išskirtuose **b** ir **c** kategorijų centruose.

2.4. Švietimas

Plungės rajono savivaldybės švietimo srities vizija – efektyvi ir moderni švietimo įstaigų sistema, stiprus bendradarbiavimas tarp švietimo institucijų ir verslo įmonių formuoja visuotiniam švietimui ir nuolatiniam kvalifikacijos kėlimui palankią visuomenės nuomonę ir žinių ugdymo siekį.

Valstybės, skiriančios didelį dėmesį ir lėšas švietimui, dažnai gali pasigirti ir aukšta gyvenimo kokybe. Išsilavinusi visuomenė sudaro prielaidas darniai šalies plėtrai, ekonomikos augimui. Valstybinėje švietimo strategijoje 2003–2012 m. įtvirtinta, kad švietimas turi „padėti asmeniui įgyti profesinę kvalifikaciją atitinkančią šiuolaikinę technologijų, kultūros bei asmeninių gebėjimų lygį ir sudaryti sąlygas mokytis visą gyvenimą – nuolat tenkinti pažinimo poreikius, siekti naujų kompetencijų ir kvalifikacijų, reikalingų jo profesinei karjerai ir gyvenimo įprasminimui.“

Mažėjantis gimstamumas bei mokinių skaičius pakoregavo Plungės rajono savivaldybės bendrojo lavinimo įstaigų tinklą. Buvo uždarytos kelios rajono pradinės mokyklos, kitos reorganizuotos į vidurinių ir pagrindinių mokyklų pradinio ugdymo skyrius. Kaip ir daugumai šalies mokyklų, Plungės rajono bendrojo lavinimo įstaigos susiduria su pedagogų stygiumi: labiausiai trūko anglų kalbos, informatikos, ekonomikos ir matematikos, taip pat geografijos, lietuvių ir rusų kalbų, chemijos, istorijos mokytojų. Miesto mokyklose 50 metų ir vyresni mokytojai sudarė 24% visų mokytojų, kaimo mokyklose – 32%. Neskatinant jaunimo rinktis mokytojo specialybės bei ypač atvykti dirbti į kaimo mokyklas, jų trūkumas gali gana smarkiai įtakoti švietimo kokybę.

Ugdymo kokybę įtakoja ir mokyklų infrastruktūra, mokymo priemonių pakankamumas. Nors mokyklos po truputį renovuojamos, tačiau skiriamų lėšų nepakanka kompleksiškai sutvarkyti rajono bendrojo lavinimo įstaigas. Daugumos mokyklų pastatams reikalinga renovacija, būtina keisti susidėvėjusias inžinerines sistemas, mokyklų energetinis efektyvumas yra žemas, seni langai, neapšiltintos sienos dažnai netenkina higienos normose įtvirtintos reikalaujamos temperatūros, dėl to žiemą vaikai dažnai suserga įvairiomis peršalimo ligomis. Modernizavus mokyklų šildymo sistemas, būtų taupomos lėšos. Siekiant gerinti švietimo kokybę, reikėtų didinti kompiuterių skaičių, atnaujinti mokymo priemones (istorijos, geografijos, biologijos, užsienio kalbų, technologijos, matematikos, kūno kultūros pamokoms).

Pastaruoju metu šalies švietimo sistemoje vis svarbesnį vaidmenį užima neformalus vaikų ugdymas, kuris didina ugdymo kokybę, skatina asmenybės tobulėjimą bei padeda vaikams įgyti reikiamas kompetencijas. Yra parengta Neformaliojo vaikų ugdymo koncepcija. Joje pabrėžiama, kad neformaliojo vaikų švietimo mokyklų lankymo galimybes dažniausiai lemia vaiko

SPRENDINIAI

gyvenamoji vieta; mokiniai renkasi tas neformaliojo vaikų švietimo mokyklas, kurios yra arčiau namų. Toliau gyvenantys moksleiviai dėl įvairių priežasčių (pvz., pavežimo į / iš mokyklų sistemos nefunkcionavimo) rečiau lanko šias įstaigas nei mokiniai, kurie gyvena gyvenvietėse, kuriose tokios mokyklos veikia. Plungės rajono savivaldybėje geriausias sąlygas lankyti neformalaus ugdymo užsiėmimus turi Plungės ir Platelių miestelio moksleiviai bei gyvenantys šalia šių gyvenviečių.

Siekiant užtikrinti Plungės rajono savivaldybėje švietimo paslaugų kokybę, siūlytini šie sprendiniai:

1. Mažėjant mokinių skaičiui, rajono mokyklų reorganizaciją vykdyti vadovaujantis Plungės rajono savivaldybės tarybos 2005 m. lapkričio 24 d. sprendimu Nr.T1-11-281 patvirtintu Plungės rajono savivaldybės bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarkos 2005 – 2012 metų Bendruoju planu.
2. Organizuoti uždarytų pradinio ugdymo skyrių bei reorganizuotų pagrindinių mokyklų mokinių pavežimą į artimiausias mokyklas.
3. Akredituoti Žemaičių Kalvarijos (c kategorijos centro) vidurinę mokyklą į gimnaziją.
4. Siekiant, kad mokyklos atitiktų higienos normų keliamus reikalavimus, užtikrinti reikalaujamą temperatūrą žiemos metu, taip pat mažinti vaikų sergamumą, renovuoti pastatus, gerinti jų energetinį efektyvumą. Darbams atlikti turi būti naudojamos Valstybės investicijų programos, Bendrojo lavinimo ir profesinių mokyklų rekonstravimo ir aprūpinimo mokymo priemonėmis 2006–2008 metų programos, Europos Sąjungos struktūrinių fondų, Europos ekonominės erdvės ir Norvegijos finansinių mechanizmų ar kitų fondų bei savivaldybės lėšos.
5. Spręsti mokytojų trūkumo klausimą, ypač rajono mokyklose, suteikti jiems gyvenamąjį plotą ar sudaryti sąlygas išsinuomoti būstą lengvatinėmis sąlygomis, siūlyti kvalifikacijos kėlimo kursus.
6. Kelti savivaldybės pedagogų profesinę kvalifikaciją.
7. Atnaujinti mokymo priemones rajono mokyklose, didinti kompiuterių skaičių. Vienas kompiuteris turi tekti ne mažiau kaip dešimčiai mokinių, kaip yra numatyta Lietuvos nacionalinės informacinės visuomenės plėtros koncepcijoje.
8. Organizuoti vaikams edukacines programas, stovyklas jų atostogų metu, gerinti laisvalaikio praleidimo galimybes.
9. Plėtoti bendradarbiavimą su kultūros, medicinos įstaigomis, Žemaičių dailės muziejumi, taip pat bibliotekomis, policija ar kitomis visuomeninėmis institucijomis, organizuojant mokiniams mokomuosius kursus, informuojančius apie įvairių

- neigiamų socialinių reiškinių (alkoholizmo, rūkymo, narkomanijos, nusikalstamumo, nekultūringo vairavimo ir pan.) žalą individui bei visuomenei.
10. *b* ir *c* kategorijų centruose plėsti neformalaus vaikų ugdymo, papildomų užsiėmimų veiklų spektrą, siekiant didinti vaikų kompetencijų įgijimo, saviraiškos bei kūrybos galimybes, didinti jų užimtumą.
 11. Sudaryti sąlygas mokiniams, gyvenantiems toliau nuo neformalaus ugdymo įstaigų, jas lankyti, tinkamai organizuojant jų pavežimą.
 12. Gerinti mokinių sveikatingumo rodiklius, rekonstruojant stadionus, sporto aikštynus, įsigyjant kūno kultūros pamokoms reikalingo inventoriaus, plėtojant sporto būrelių spektrą, organizuojant varžybas tarp mokyklų.
 13. Atnaujinti mokyklose suolus ir kėdes, siekiant mažinti mokinių sergamumą laikysenos sutrikimų, stuburo iškreipimo ligomis.
 14. Skatinti mokinių tarpe sveikos mitybos įpročius.
 15. Kurti rajone profesinio orientavimo sistemą, kuri padėtų mokiniams, atsižvelgiant į paklausiausias specialybes, išsirinkti jų žinias bei asmenybę geriausiai atitinkančią studijų kryptį. Mokyklas baigiantiems mokiniams rengti susitikimus su profesinio ugdymo mokyklų, kolegijų ar universitetų atstovais.
 16. Didinti vietų skaičių Plungės miesto lopšeliuose – darželiuose.
 17. Skatinti rajono gyventojus mokytis visą gyvenimą, informuoti juos apie nuotolinių aukštojo mokslo studijų galimybes, siekiant nuolat kelti jų kvalifikaciją, kuri atitiktų šiandienos darbo rinkos poreikius.

2.5. Kultūra ir sportas

Meninė kūryba, profesionalusis menas atspindi kūrybos įvairovę, parodo šalies kultūros lygį. Būdama atvira pasauliui, Lietuva kartu prisiima atsakomybę už šalies gyventojų puoselėjamų kultūros vertybių ir tradicijų apsaugą. Plungės rajono savivaldybėje yra 3 rajono biudžetiniai kultūros centrai, turintys 5 filialus, 7 gyvenvietėse prie seniūnijų taip pat veikia kultūros namai. Kultūros įstaigos organizuoja mėgėjų meninės kūrybos veiklas, rajono kultūros programas, vykdo liaudies meno, lietuviškų tradicijų tęstinumą, vaikų ir jaunimo laisvalaikio užimtumo programas, organizuoja kitus renginius, koncertus, festivalius, nemaža dalis kurių yra tapę tradiciniais. Vykdyta rajono kultūros namų decentralizacija ir perdavimas seniūnijoms nedavė laukiamų rezultatų. Dabartiniai kaimiškieji kultūros namai nebeturi kultūros įstaigos statuso, jų darbuotojai ir kolektyvai, veikiantys juose, negali dalyvauti kultūros fondų projektuose, gauti lėšų per projektinę veiklą. Kaimuose sumažėjo kultūringo ir turiningo laisvalaikio praleidimo galimybių,

etnografinių kolektyvų skaičius. Mažas kaimo kultūros namų darbuotojo atlyginimas nevilioja kvalifikuotų specialistų dirbti rajone. Prasta kultūros namų materialinė bazė, infrastruktūra įtakoja kultūrinių renginių kokybės smukimą.

Rajone funkcionuojančią centralizuotą bibliotekų sistemą sudaro Plungės rajono savivaldybės viešoji biblioteka bei 19 jos filialų, iš jų 1 mieste bei 18 kaime. Šiuolaikinės bibliotekos veikla neapsiriboja tik spaudos ar knygų išdavimu. Jos taip pat vykdo kultūrinę veiklą, organizuoja švietėjiškus renginius, susitikimus su rašytojais, bibliotekose diegiamos informacinės technologijos. Rajone biblioteka dažnai yra vienintelė vieta, kur gyventojai gali pasinaudoti internetu. Visi Plungės rajono savivaldybės viešosios bibliotekos filialai yra gyvenviečių centre, netoli nuo masinių žmonių susibūrimo vietų: mokyklų, seniūnijų ar parduotuvių. Tokia situacija atitinka gyventojų poreikius, todėl rajone nėra nestacionarinio tipo bibliotekų. Bibliotekos, vykdydamos savo veiklą, susiduria su problemų gausa: fondai yra pasenę, trūksta naujausių populiariausių leidinių, finansavimas dokumentams įsigyti yra nepakankamas. Knygų atnaujinimo procentas yra perpus mažesnis nei nurodo Tarptautinė bibliotekinių asociacijų ir institucijų federacija. Skaitytojai norimo leidinio turi laukti po kelis mėnesius. Nepakankamai skiriama lėšų periodiniams leidiniams (laikraščiams ir žurnalams) prenumeruoti, ypač spaudos trūksta kaimo filialuose. Interneto prieigą turi Plungės Viešoji biblioteka, Žemaičių Kalvarijos, Platelių, Gegrėnų, Šateikių, Kulių ir Stalgėnų filialai. Daugumai rajono bibliotekų pastatų būtinas remontas, reikia keisti pasenusias šildymo sistemas, kitas inžinerines sistemas.

Siekiant gerinti savivaldybės gyventojų sveikatą, būtina sudaryti jiems sąlygas aktyviai sportuoti, gerinti laisvalaikio praleidimo infrastruktūrą. Fizinė veikla skatina poreikį judėti, žadina teigiamas emocijas, ugdo dorovines nuostatas ir dorovingą elgesį, teigiamus charakterio bruožus. Sporto klubai ir būreliai yra koncentruoti Plungėje, todėl čia gyvenantys turi geriausias sąlygas profesionaliai ar mėgėjiškai sportuoti.

Siekiant gerinti kultūros padėtį rajone, didinti sportuojančių skaičių, siūlomi šie sprendiniai:

1. Įgyvendinant Plungės rajono savivaldybės tarybos patvirtintą „Plungės rajono kaimo kultūros centrų su filialais 2005 – 2008 metų steigimo programą“, 2008 m. įsteigti Plungės rajono savivaldybės Žlibinų kultūros centrą su filialais Kantaučiuose, Staneliuose ir Glaudžiuose. 2007 m. jau įsteigtas Plungės rajono savivaldybės Šateikių kultūros centras su filialais Aleksandrave ir Narvaišiuose.
2. Plateliai sutraukia daugiausiai turistų, todėl siekiant plėtoti kultūrinį turizmą, būtina stiprinti Žemaičių Kalvarijos kultūros centro Platelių filialo veiklą ar svarstyti atskiro Platelių kultūros centro įsteigimo klausimą, plėsti organizuojamų renginių skaičių ir įvairovę.

3. Siekiant užtikrinti kokybiškas kultūros paslaugas, geras meno kolektyvų darbo ir veiklos sąlygas, kultūros centruose atlikti rekonstrukcijos darbus. Tam turėtų būti naudojamos Valstybės investicijų, Kultūros centrų modernizavimo programos bei kitos Europos Sąjungos struktūrinių fondų ar kitų tarptautinių programų lėšos.
4. Atnaujinti kultūros centrų įgarsinimo ir apšvietimo sistemas, scenos, kitą renginiams organizuoti reikalingą įrangą.
5. Skatinti kultūros namų tarpusavio bendradarbiavimą, vykdyti bendrus renginius. Plėtoti bendradarbiavimą su mokyklomis.
6. Kelti renginių kokybę, didinti jų įvairovę, plėtoti tradiciniais jau tapusius festivalius, šventes.
7. Pabrėžti krašto etnografinį ir kultūrinį savitumą.
8. Skatinti gyventojus, ypač jaunimą ir vyresnio amžiaus žmones, įsijungti į meno kolektyvus, aktyviai dalyvauti kultūriniame gyvenime.
9. Skatinti kultūros įstaigų uždirbamų pajamų augimą, didinant gyventojų labiausiai mėgstamų ir lankomų įvairių pramoginių mokamų renginių, koncertų skaičių.
10. Kelti kultūros darbuotojų profesinę kvalifikaciją.
11. Išlaikyti esamą bibliotekų tinklą.
12. Vykdyti bibliotekų renovacijos darbus, išskiriant Plungės viešąją biblioteką bei vaikų literatūros skyrių, o taip pat Gintališkės, Aleksandravo, Narvaišių, Stanelių ir Kantaučių filialus.
13. Gerinti knygų atnaujinimo procentą, ypač *b* ir *c* kategorijų centruose esančiuose filialuose.
14. Daugėjant studijuojančių, persikvalifikuojančių ar keliančių kvalifikaciją gyventojų skaičiui, didinti knygų ekonomikos, teisės, sociologijos, psichologijos, socialinių mokslų temomis, skaičių.
15. Įrengti viešuosius interneto prieigos taškus *c* kategorijų centruose – Žlibinuose ir Kantaučiuose, taip pat kituose filialuose (yra laimėtas Vidaus reikalų ministerijos skelbtas konkursas dėl Viešųjų interneto prieigos taškų (VIPT) steigimo Aleksandravo, Žlibinų, Norvaišių, Varkalių, Karklėnų, Stanelių ir Grumblių filialuose; prieigos prie interneto neturės tik 4 filialai).
16. Didinti kompiuterizuotų vietų skaičių bibliotekos filialuose.
17. Įrengtose kompiuterių skaityklose, tame tarpe ir turinčiose interneto prieigą, kelti vietos gyventojų kompiuterinio raštingumo lygį, organizuoti jiems įvairius mokymus, kursus ir pan.

SPRENDINIAI

18. Bendradarbiaujant su kultūros centrais, bibliotekose vykdyti švietėjišką veiklą, organizuoti kultūrinius renginius, knygų pristatymus, susitikimus su rašytojais bei kitais žinomais visuomenės žmonėmis, vykdyti bendras programas.
19. Gerinti bibliotekininkų darbo sąlygas, kelti jų profesinę kvalifikaciją, organizuoti mokymus dirbti su informacinėmis technologijomis,.
20. Plėtoti Žemaičių dailės muziejaus veiklą, didinti jo finansavimą, siekiant kaupti, saugoti, eksponuoti Žemaitijos regiono dailės ir Plungės krašto materialines ir dvasines kultūros vertybes, tirti krašto praeitį.
21. Rekonstruoti esamus stadionus, sporto aikštynus, kitą poilsio ir laisvalaikio praleidimo infrastruktūrą.
22. Didinti organizuojamų sporto renginių, varžybų skaičių.
23. Sudaryti geras sąlygas rajono mokiniams lankyti Plungės sporto mokyklą, tinkamai organizuoti jų pavežimą.
24. Vykdyti švietėjiškas programas, skatinančias gyventojus didesnę dėmesį skirti sportui bei kūno kultūros veikloms.
25. Remti savivaldybę garsinančias komandas, sporto klubus ar sportininkus.

2.6. Sveikatos apsauga

Plungės rajono savivaldybės tikslas sveikatos apsaugos srityje yra padidinti sveikatos stiprinimo, socialinės paramos ir socialinių paslaugų prieinamumą savivaldybės gyventojams.

Rajone pirminės asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikia VšĮ Plungės pirminės sveikatos priežiūros centras (teikia Greitosios medicininės pagalbos paslaugas) bei 3 privačios sveikatos priežiūros įstaigos: A.Klišonio komercinė firma "Inesa", rajone turinti 2 ambulatorijas bei 6 medicinos punktus, A.Zamulskio gydymo įmonė "Pulsas", įsteigusi 1 ambulatoriją ir 1 medicinos punktą ir UAB "Plungės sveikatos centras", įsteigęs 3 ambulatorijas ir 8 medicinos punktus. Ambulatorijos ir kaimo medicinos punktai aptarnauja aplinkinių kaimų gyventojus, vykdo gyventojų sveikatos priežiūrą, teikia skubią medicininę pagalbą, atlieka gydytojų paskyrimus ir pan.

Kaip ir daugumoje Lietuvos sveikatos priežiūros įstaigų, Plungės rajono savivaldybėje taip pat jaučiamas gydytojų trūkumas. Šiuo metu labiausiai trūksta bendrosios praktikos gydytojų, gyd. odontologų, gyd. akušerių – ginekologų, gyd. chirurgų. Susirūpinimą kelia ir kai kurių ambulatorijų ir medicinos punktų būklė. Siekiant užtikrinti kokybiškų sveikatos priežiūros paslaugų teikimą, yra būtina atnaujinti medicininę įrangą.

"UAB "Plungės sveikatos centras" vykdo projektą "UAB "Plungės sveikatos centro" modernizacija ir paslaugų kokybės gerinimas", kuris yra finansuojamas iš Europos Sąjungos lėšų. Pagal projektą ambulatorijoms perkami automobiliai iškvietimams į namus paslaugai vykdyti, atliekamas kapitalinis remontas Kantaučių, Žemaičių Kalvarijos ambulatorijose, paprastas remontas – Šateikių ambulatorijoje, Aleksandravo, Grumblių, Žlibinų medicinos punktuose. Taip pat yra atnaujinama medicininė įranga poliklinikoje, ambulatorijose ir medicinos punktuose, perkama odontologinė įranga, medicininiai ir biuro baldai, kompiuterinė technika.

Plungės rajono savivaldybės gyventojai vidutiniškai rečiau lankosi gydymo įstaigose nei šalies piliečiai, tačiau apsilankymų poliklinikose ir ambulatorijose skaičius rajone pastaraisiais metais auga. Nerimą kelia suaugusių Plungės rajono gyventojų sergamumo rodiklio augimas, kuris ir taip yra prastesnis nei Lietuvos. Vietos gyventojų sergamumas priklausomybės ligomis yra didesnis nei šalyje. Priklausomybės ligos yra gana sunkiai pagydomos, šiomis ligomis sergančių asmenų skaičiaus didėjimas neigiamai įtakoja ne tik jų pačių, bet ir jų šeimos narių bei aplinkinių sveikatą, todėl šių ligų prevencijai reikėtų skirti didelį dėmesį. Siekiant išvengti neigiamų socialinių padarinių, būtina mažinti gyventojų sergamumą priklausomybės ir psichikos ligomis.

VšĮ Plungės rajono savivaldybės ligoninėje yra 182 lovos.

Siekiant gerinti asmens sveikatos priežiūros paslaugų kokybę bei prieinamumą Plungės rajono savivaldybėje, siūlytini šie sprendiniai:

1. Gerinti teikiamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, renovuojant esamus pirminės asmens sveikatos priežiūros centrus, ambulatorijas bei medicinos punktus, taip pat atnaujinant medicininę įrangą. Siekiant šių tikslų, išnaudoti Europos Sąjungos struktūrinių fondų, Europos ekonominės erdvės ir Norvegijos finansinių mechanizmų programos bei kitų fondų teikiamą finansinę paramą.
2. Siekiant didinti kokybiškų asmens sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą rajono gyventojams, išlaikyti esamą pirminio lygio asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių įstaigų (ambulatorijų ir medicinos punktų) tinklą.
3. Gerinti *b* ir *c* kategorijų centruose esančių įstaigų, t.y. Kulių, Platelių, Žemaičių Kalvarijos, Kantaučių ambulatorijos bei Žlibinų medicinos punktų materialinę bazę.
4. Spręsti bendrosios praktikos gydytojų, gyd. odontologų, gyd. akušerių – ginekologų, gyd. chirurgų trūkumo klausimą, ieškoti būdų pritraukti kvalifikuotus specialistus dirbti į rajone esančias ambulatorijas ar medicinos punktus.
5. Rajono sveikatos priežiūros įstaigose kurti elektroninės registracijos sistemą, elektroninę paciento medicininę kortelę.
6. Skatinti gyventojus periodiškai pasitikrinti sveikatos būklę.

7. Vykdyti medicininę – švietėjišką veiklą rajone, rengti mokomuosius – konsultacinius seminarus, kursus sveikos gyvensenos, ligų profilaktikos, neigiamo narkotikų, alkoholio ir tabako poveikio sveikatai klausimais. Formuoti sveikos gyvensenos nuostatas.
8. Vykdyti įvairias parengtas programas, mažinti gyventojų sergamumą sunkiai pagydomomis priklausomybės, taip pat psichikos ligomis, stengtis užkirsti kelią šių ligų atsiradimo priežastims. Šios ligos dažniau kamuoja rajono gyventojus, todėl programos turi būti nukreiptos į problemines vietas, kaimus.

2.7. Socialinė rūpyba

Prioritetinės socialinės apsaugos sritys ir toliau išlieka skurdo mažinimas, vaiko teisių apsaugos ir šeimos institucijos stiprinimas. Ši parama yra laikina, ji negali užtikrinti ilgalaikio socialinio ir ekonominio saugumo, tad ir neturėtų gyventojams tapti pagrindiniu pragyvenimo šaltiniu.

Socialinių paslaugų spektras Plungės rajono savivaldybėje yra išplėtotas. Plungės socialinių paslaugų centras teikia Dienos užimtumo paslaugas protinę negalią turintiems žmonėms, dienos užimtumo paslaugas psichinę negalią turintiems asmenims, nemokamo maitinimo paslaugas labdaros valgykloje, taip pat socialinės priežiūros paslaugas namuose bei specialaus transporto paslaugas neįgaliesiems. Laikino gyvenimo paslaugas teikia Plungės nakvynės namai. Vaikų darželyje / lopšelyje „Pasaka“ socialinės priežiūros paslaugas teikiamos neįgaliesiems vaikams. Vyresnio amžiaus žmonės apgyvendinami rajone veikiančiuose trijuose globos namuose. Paslaugas socialinės rizikos šeimoms ir jų vaikams teikia Viešoji įstaiga Plungės vaikų globos agentūra Cyrulis, Žemaičių Kalvarijos vaikų ir jaunimo centras „Vilties vėrinėliai“ bei Plungės Alsėdžių vidurinės mokyklos Vaikų dienos centras.

Šeima išlieka labai svarbus socialinės apsaugos objektas, tačiau senėjant gyventojams, vis aktualesnės tampa vyresnio amžiaus žmonių socialinės paramos problemos. Tokių asmenų procentinė dalis rajone yra didesnė, todėl yra būtina didinti šių paslaugų prieinamumą kaimo gyventojams. Mažesnės gaunamos pajamos, santykinai didesnis nedarbo lygis, skurdas sudaro prielaidas girtavimui, smurtui prieš vaikus, moteris, taip pat vaikų nepriežiūrai ir pan.

Siekiant efektyvesnės socialinės rūpybos sistemos veiklos, siūlomi šie sprendiniai:

1. Didinti socialinių paslaugų prieinamumą rajono gyventojams, plėtojant šias paslaugas teikiančių įmonių veiklą **b** ir **c** kategorijų centruose. Atlikus paslaugų poreikio ir gyventojų demografinių rodiklių analizę, **b** ir **c** kategorijų centruose skatinti nedidelių, senyvo amžiaus, neįgaliesiems, smurtą patyrusiems asmenims, vaikams ir jaunimui

SPRENDINIAI

- skirtų dienos centrų, kuriuose būtų teikiama įvairi socialinė, psichologinė pagalba, vykdomos socialinės atskirties mažinimo, socialinių įgūdžių ugdymo, laikino užimtumo suteikimo, bedarbių ir neįgalųjų integracijos į darbo rinką, informavimo apie laisvas darbo vietas bei kitos programos steigimasi.
2. Plėtoti vaikų ir jaunimo dienos užimtumo ir laikinosios priežiūros paslaugas **b** ir **c** kategorijų centruose, siekiant didinti vaikų užimtumą, mažinti socialinę atskirtį, teikti pagalbą vaikams, patyrusiems smurtą šeimoje.
 3. Į socialinių paslaugų programų įgyvendinimą įtraukti vietos bendruomenės, nevyriausybines organizacijas.
 4. Plėsti namuose teikiamų socialinių paslaugų spektrą.
 5. Didinti socialinių darbuotojų kvalifikaciją bei įgūdžius.
 6. Organizuoti vasaros atostogų, laisvalaikio praleidimą vaikams iš socialinės rizikos šeimų.
 7. Įgyvendinti nepilnamečių asmenų, padariusių nusikaltimą, socialinės reabilitacijos ir integracijos į visuomenę programą.
 8. Parengti nekvalifikuotų, neįgalųjų, asmenų, grįžusių iš įkalinimo įstaigų, integracijos į visuomenę bei darbo rinką programas.
 9. Steigti psichologinės pagalbos telefonu tarnybą arba informuoti apie jau veikiančių tarnybų kontaktus, telefonų numerius.

2.8. Turizmas

Turizmo informacija, paslaugos, išteklių ir galimybių naudojimas ne tik lemia, bet ir patikrina Lietuvos įvaizdžio formavimą tarptautiniu mastu. Bendrą šalies turizmo įvaizdį formuoja atskiri regionai ir juose siūlomos turizmo paslaugos. Atvykstamasis (užsienio) bei vietinis turizmas yra efektyvi priemonė didinti šalies paslaugų eksportą ir skatinti vietinių produktų ir prekių vartojimą bei turizmo išteklių naudojimą, taip pat įtakoti šių išteklių išsaugojimą. Turizmas paslaugų ir infrastruktūros plėtojimas teigiamai įtakoja ir kitas ūkio šakas, paslaugų sektorių. Plungės rajono 2002 – 2010 m. plėtros strateginio plano tikslas turizmo srityje – „Išvystyti racionaliai panaudojančią gamtinius, kultūrinius ir rekreacinius rajono išteklius turizmo paslaugų infrastruktūrą, leidžiančią sukurti kokybiškus ir konkurencingus turistinius produktus ir plėtoti turizmo verslą, derinant ekonominės naudos ir aplinkos išsaugojimo tikslus.“

Pagal Lietuvos Respublikos bendrąjį planą, Plungės rajonas priskiriamas prie labai didelį rekreacinį potencialą turinčių teritorijų ir įeina į Platelių – Telšių – Varnių rekreacinį arealą, kurio

vystymosi prioritetas yra gamtinio ir pažintinio turizmo plėtra. Platelių gyvenvietė įvardinta kaip regioninės svarbos rekreacijos aptarnavimo centras.

Plungės rajonas turi gerai išvystytą kelių tinklą, ir nors atstumai iki didžiųjų Lietuvos miestų (Vilniaus, Kauno) nėra maži, tačiau susisiekimas su jais yra gana geras.

Plungės rajone gausu gamtos, botaninių, kultūros paveldo, urbanistikos, architektūros objektų. 9 saugomos teritorijos užima apie ketvirtadalį visos Plungės rajono teritorijos. Didžiausias pagal plotą yra Žemaitijos nacionalinis parkas. Jam ir Plungės miestui tenka pagrindiniai lankytojų srautai. Tačiau pažymėtina, kad turizmo plėtojimas saugomose teritorijose galimas tik prisilaikant jų apsaugos reglamentų, planavimo dokumentų ir kitų susijusių teisės aktų reikalavimų.

Plungės rajone gausu kaimo turizmo sodybų, pagal jų skaičių savivaldybė yra regiono lyderis. Tačiau daugumą jų koncentruojasi Žemaitijos nacionaliniame parke, aplink Platelių ežerą. Tuo tarpu kitose rajone vietovėse jų trūksta.

Nors ir pasižymėdamas natūraliu kraštovaizdžiu, turistams potencialiai patrauklių objektų gausa, Plungės rajonas negali pasigirti geru jų pritaikymu lankytojų reikmėms. Trūksta turizmo informacijos, infrastruktūros pritaikymo lankytojų reikmėms, objektų žymėjimo, rajone praktiškai nesiūlomi pėsčiųjų, dviračių maršrutai (išskyrus Žemaitijos nacionalinį parką), neišnaudojamos vandens turizmo galimybės. Ženklių indėlių į turizmo plėtrą įnešą Žemaitijos nacionalinis parkas, tačiau turizmo vystymas turėtų apimti visą savivaldybės teritoriją.

Siekiant kompleksiškai plėtoti turizmo paslaugas Plungės rajono savivaldybėje, siūlytini šie sprendiniai:

1. Įvairiomis rinkodaros priemonėmis (lankstinukai, spauda, reklama internete, specializuota reklama tikslinėms grupėms, Plungės rajoną pristatančio filmo išleidimas (CD/DVD), dalyvavimas parodose, informaciniai stendai ir kt.) gerinti Plungės rajono, kaip rekreacinės vietovės, įvaizdį.
2. Atnaujinti Plungės turizmo ir verslo informacijos centro internetinį tinklą, pateikiant daugiau aktualios turizmo informacijos.
3. Rengti ir teikti viešosios turizmo infrastruktūros, nekilnojamojo kultūros paveldo objektų pritaikymo turizmo reikmėms, rinkodaros priemonių investicijų projektus, finansavimui iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų, Europos ekonominės erdvės ir Norvegijos finansinių mechanizmų bei kitų programų gauti.
4. Prie pagrindinių į rajoną vedančių ar kertančių kelių (Palanga – Šiauliai, Nr. A11, Mažeikiai – Plungė – Tauragė Nr. 164, Plungė – Vėžaičiai Nr. 166, Skuodas – Plungė Nr. 169), siūlytina ties rajono riba, o taip pat miesto centre, autobusų, geležinkelio stotyse įrengti rajono turizmo informacinius stendus.

5. Prie jau minėtų kelių skatinti apgyvendinimo (motelių, kempingų), maitinimo paslaugų plėtrą.
6. Skatinti maitinimo įstaigas pabrėžti žemaičių tradicinės virtuvės autentiškumą, parengti kulinarinio paveldo vystymo programą.
7. Sutvarkyti infrastruktūrą prie pagrindinių lankytinų objektų, įrengiant privažiavimus, automobilių stovėjimo aikšteles, informacinius standus, suolus, šiukšlines.
8. Įdiegti elektroninę rajone veikiančių viešbučių kambarių, kaimo sodybų, siūlomų maršrutų bei gidų paslaugų rezervavimo sistemą.
9. Plėtoti rajone dviračių trasas, įrengiant takus, nuorodas, kitą reikalingą infrastruktūrą Žemaitijos nacionalinio parko, Gandingos kraštovaizdžio draustinio bei kitose patraukliose teritorijose, taip pat vystyti maršrutus tarp didžiausią rekreacinį potencialą turinčių gyvenviečių (pvz. Plateliai, Žemaičių Kalvarija), užsukant prie lankytinų objektų.
10. Vystyti baidarių maršrutą Minijos upe, įrengiant stovyklavietes ir poilsines.
11. Vystyti vandens turizmo paslaugas Platelių, Beržoro, Ilgio, Alsėdžių ežeruose, plėtoti vandens dviračių, valčių nuomos punktus, sutvarkyti paplūdimius, įrengti prieplaukas.
12. Daugiausiai turistų sutraukiantiems Plateliams skirti ypatingą dėmesį, numatant lėšas (ar galimus jų šaltinius) automobilių stovėjimo aikštelių, apšvietimo sutvarkymui, kempingo įkūrimui.
13. Formuoti Platelių miesto, kaip vandens paslaugų centro, įvaizdį (plaukiojimas, nardymas, valčių, jachtų nuoma).
14. Sutvarkyti poilsia vietas, stovyklavietes prie didžiųjų rajono ežerų, įrengti paplūdimius, laužavietes, šiukšlines, kitą reikalingą infrastruktūrą.
15. Formuoti rajone naujus pėsčiųjų maršrutus. Tinkamiausios teritorijos – Žemaitijos nacionalinis parkas, Gandingos kraštovaizdžio draustinis, Minijos ichtiologinis draustinis, taip pat Plungės miestas, Plateliai, Žemaičių Kalvarija.
16. Sudaryti naujus automobilių maršrutus, skirstant juos pagal tematiką (pvz., sakralinis maršrutas, gamtos, botaninių, urbanistinių, kultūros paveldo objektų lankymas ir pan.).
17. Parengus turistines trasas, išleisti juos pristatančius informacinius lankstinukus, žemėlapius.
18. Įvairiomis rinkodaros priemonėmis skatinti ne tik viešųjų, bet ir privačių muziejų lankymą (K. Striaupos klėtelė, R. ir J. Jonušų tautodailės ir etnografijos ekspozicija, V. Jaugėlos darbų ir senienų ekspozicija, R. Laimos klėtelė, L. Černiausko meno galerija – kūrybinės dirbtuvės Babrungo malūne), išnaudoti gyventojų susidomėjimą Žemaitijos nacionaliniame parke esančia militarizmo ekspozicija Plokštinės miške,

SPRENDINIAI

- buvusioje sovietinės armijos požeminėje termobranduolinių raketų paleidimo aikštelėje.
19. Saugomose teritorijose turizmą plėtoti tik prisilaikant jų apsaugos reglamentų, planavimo dokumentų ir kitų susijusių teisės aktų reikalavimų.
 20. Rajone įrengti kempingą, bei atlikti jo klasifikaciją pagal Valstybinio turizmo departamento prie Ūkio ministerijos direktoriaus įsakyme patvirtintus kempingų klasifikavimo reikalavimus, įvertinti jį žvaigždutėmis.
 21. Kompleksiškai pritaikyti rajone esančius dvarų kompleksus (Oginskio, Šateikių, Bukantės, Platelių) turizmo, kultūros, edukacinėms ar kitoms viešosioms reikmėms.
 22. Stiprinti Žemaičių Kalvarijos ir Beržoro, kaip religinio turizmo traukos centrų, įvaizdį.
 23. Sutvarkyti ir pritaikyti lankymui rajone esančius religinius architektūros objektus.
 24. Skatinti kaimo turizmo sodybų kūrimąsi ne tik Žemaitijos nacionalinio parko bei Platelių ežero teritorijoje, bet ir kitose rajono vietovėse, išnaudojant kraštovaizdį, ežerus.
 25. Plečiant turizmo paslaugų spektrą, siūlant įvairias laisvalaikio praleidimo formas (pvz.. slidinėjimas, žiemos žvejyba), stengtis mažinti turizmo paslaugų sezoniškumą.
 26. Parengti rajone vykstančių kultūrinių renginių vystymo programą.

3. GAMTINIO KARKASO TERITORIJŲ TVARKYMO, REGLAMENTAVIMO, NAUDOJIMO IR APSAUGOS PRINCIPAI

3.1. Įvadas

Gamtinis karkasas (GK) yra itin svarbi teritorinė daigiafunkcinė sistema užtikrinanti bendrą teritorijos kraštovaizdžio stabilumą, gyvybingumą bei jame vykstančių migracinių ryšių nepertraukiamumą. Gamtinės aplinkos stabilumo užtikrinimas palaikant, formuojant ar gausinant gamtinio karkaso elementų kokybę teritorijoje savo ruožtu garantuoja didesnę teritorijos ūkinę potencialą bei geresnę žmonių (gyventojų) gyvenamosios aplinkos kokybę.

3.2. Sprendiniai

Plungės savivaldybės teritorijoje lokalizuotas gamtinis karkasas (GK) yra neatsiejama Lietuvos teritoriją dengiančio gamtinio karkaso dalis, formuojanti natūralaus ekologinio kompensavimo teritorijų tinklą, kuris užtikrins kraštovaizdžio geoekologinę pusiausvyrą ir gamtinius ryšius tarp saugomų teritorijų, sudarys prielaidas išsaugoti biologinę įvairovę, natūralų kraštovaizdį ir gamtinius rekreacinius išteklius. Bendrai, Plungės rajono GK yra neatsiejama Lietuvos GK dalis formuojanti tiek rajono tiek, Respublikos bendrąją erdvinę koncepciją. Plungės rajono teritorijoje lokalizuotos GK dalys užima apie 71% jo ploto. Lyginant su Respublikos teritorijos gamtinio karkaso vidurkiu (60%), tai yra gerokai daugiau. Jos persidengia su įvairaus apsaugos režimo konservacinėmis, miškų ir žemės ūkio paskirties, o taip pat daugelyje vietų ir su antropogeniškai aktyviomis (urbanizuotomis) teritorijomis. Pastarųjų teritorijų sankirta su gamtinio karkaso teritorijomis aplinkosauginiu požiūriu yra problemiškesniausia Plungės rajono teritorijoje lokalizuoto GK dalis. Plungės rajono savivaldybės teritorijos GK sistema skaidoma į šias dalis.

Geoekologinės takoskyros (geosistemų įeigų sritys „langai“)(A) – teritorijos jungiančios ypatinga ekologine svarba bei jautrumu pasižyminčias vietas: upių aukštupius, vandenskyras, aukštųjų ežerynus, kalvynus, pelkynus, karstinių procesų paveiktas ir veikiamas teritorijas, bei požeminių vandenų intensyvaus maitinimo plotus. Jos palaiko bendrąją gamtinio kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą.

Plungės rajono teritorijos šiaurės rytine dalimi nusidriekiantis Žemaičių aukštųjų vandenskyrinis masyvas (Platelių – Gegrėnų – Žemaičių Kalvarijos – Grumblių – Stanelių – Kantaučių plote) formuoja nacionalinės svarbos geoekologinę takoskyrą. Pietinėje rajono dalyje

regioninės reikšmės takoskyrą (Didžiųjų Mostaičių Stalgių plote) formuoja Endriejavo kalvagūbrio šiaurinė dalis. Pastaroji gamtinio karkaso dalis apima 46% rajono teritorijos arba 64,8% visų GK metafunkcinių dalių užimamo ploto, iš jų, atsižvelgiant į kraštovaizdžio formavimo kryptis, 49% teritorijoje išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis. 44% teritorijos palaikomas ir stiprinamas esamas kraštovaizdžio natūralumas. Likusioje 7% užimančioje teritorijos dalyje grąžinami ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai.

Geosistemų vidinio stabilizavimo arealai (B) – teritorijos užimančios tarpinę padėtį tarp geoekologinių takoskyrų ir migracijos koridorių, galinčios pakeisti šoninius migracijos srautus (šoninį nuotėkį), taip pat reikšmingos biologinės įvairovės požiūriu: želdinių masyvai bei grupės, natūralios pievos, pelkės, bei kiti vertingi stambiųjų geosistemų ekotopai. Šios teritorijos kompensuoja neigiamą ekologinę įtaką gamtinėms sistemoms.

Plungės rajono teritorijos pietinėje (Viešтовėnų, Užluknių, Stalgėnų, Milašaičių, Jerubaičių, Gaižupio, Keturakių miškų ir apymiškių plotuose), pietvakarinėje (Reiskių, Paalantės, Šiemulių miškų plotuose) ir šiaurės vakarinėje rajono dalyje (Reketkalnio, Šateikių, Bažnytkalnio miškų ir apymiškių plotuose) išsibarstę mikroregioninės reikšmės vidinio stabilizavimo arealai, kartu su Šiaurės rytiniame pakraštyje esančių regioninės reikšmės vidinio stabilizavimo arealo dalimi (Galvyčių – Bertulių plote) apima 14% Plungės rajono teritorijos arba 19,7% viso gamtinio karkaso užimamos teritorijos, ir formuoja dviejų skirtingų tvarkymo krypčių arealus. Pirmieji užima 58% visų vidinio stabilizavimo arealų apimamo ploto. Pastarieji plotai reikalauja minimalaus įsikišimo, t.y., natūralaus kraštovaizdžio pobūdžio saugojimo ir išlaikymo. Likusieji arealai užima 42% nuo viso vidinio stabilizavimo arealų ploto. Šioms teritorijoms būtinas esamo kraštovaizdžio natūralumo palaikymas ir stiprinimas.

Migraciniai koridoriai (C) – slėniai, raguvynai bei dubakloniai kuriais vyksta intensyvi medžiagų, energijos ir gamtinės informacijos srautų apykaita ir augalų bei gyvūnų rūšių migracija.

Didžiausios Plungės rajone tekančios upės (Minijos) slėnis formuoja regioninės svarbos migracijos koridorių, kuris kartu su kitais mikroregioninės reikšmės koridoriais (Babrungo, Sausdavo, Mišupės, Salanto, Sruojos, Mišupės, Alanto, Blendžiavos) - upių slėniais, užima 11% rajono, arba 15,5% visų gamtinio karkaso teritorijų. Iš jų 41% teritorijų būtinas esamo kraštovaizdžio natūralumo palaikymas ir stiprinimas. Likusiems 59%, teritorijos priskirtina kitai kraštovaizdžio tvarkymo kryptčiai, pagal kurią būtinas natūralumą atstatančių kraštovaizdžio elementų grąžinimas ir gausinimas.

Plungės rajono teritorijoje nustatyti šie kraštovaizdžio apsaugos, formavimo bei ūkinio naudojimo pobūdį nusakantys gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo tipai (brėž. Plungės raj. Gamtinio karkaso teritorijų tvarkymas):

- 1) išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis (**A₃; B₃; C₃**);
- 2) palaikomas ir didinamas esamas kraštovaizdžio natūralumas (**A₂; B₂; C₂**);
- 3) gražinami ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai (**A₁; B₁; C₁**).

Patikimo geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos arba pirmasis kraštovaizdžio formavimo tipas (**A₃; B₃; C₃**) taikomas ištisiniais miško masyvais apaugusiose gamtinio karkaso teritorijose, išsaugojusiose natūralų kraštovaizdžio pobūdį bei ekologinio kompensavimo potencialą. Šios teritorijos – tai šalies gamtinio karkaso „aukso fondas“, kurios perspektyva susijusi su racionalaus subalansuoto miškų ūkio tvarkymu, miškų regeneracinio potencialo išsaugojimu, rekreacinio naudojimo reguliavimu bei nustatyto režimo užtikrinimu šiose zonose įsteigtoms ypač saugomoms teritorijoms.

Teritorijų ūkinio naudojimo pobūdis. Pagrindinė šių teritorijų naudojimo kryptis yra tausojantis miškų ūkis vykdant sanitarinius ir netaikant plynų kirtimų. Taip pat veikla susijusi su racionalių šalutinių miško išteklių panaudojimu. Poilsinis turizmas rekreaciniu požiūriu atraktyviose vietose, bei medžioklė, derinant naudojimo pobūdį su konkrečių teritorijų naudojimo reglamentu. Mišku neapaugusiose teritorijos dalyse, ekologinio - tausojančio žemės dirbimo sistemos diegimas. Smulkiasklypė daržininkystė, sodininkystė, bei kiti alternatyvūs verslai būdingi Žemaitijos etnografiniam regionui.

Riboto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos arba antrasis kraštovaizdžio formavimo tipas (**A₂; B₂; C₂**) lokalizuotas mišrios žemės naudmenų mozaikos teritorijose, kuriose kaitaliojasi miškų ir žemės ūkio naudmenos, taip pat smarkiai pakeistos arba pažeistos gamtinės struktūros miškuose. Šių teritorijų tvarkymas yra kur kas sudėtingesnis, nes reikalingas tiek esamų funkcijų suderinimas, tiek atkuriamosios priemonės gamtinės struktūros galioms stiprinti (teritorijų apmiškinimas).

Teritorijų ūkinio naudojimo pobūdis. Svarbiausia šių teritorijų naudojimo kryptis yra vidutinio stambumo ir smulkus ūkis su ganyklinės žemdirbystės (pieno ūkiai ir galvijų auginimas), daržininkystės, sodininkystės specializacijomis. Esami ūkiai palaipsniui turėtų būti orientuojami į ekologinius ar pereinamojo tipo (tvaraus ūkininkavimo) ūkius. Dalis dirbamų žemių laipsniškai verčiamos į pievas ir ganyklas. Didinama stambių dirbamų laukų masė, sąskaida įveisiant apsaugines želdinių grupes bei juostas, formuojant dirbtines pelkes (biogeninių medžiagų kaupimo baseinus). Pageidautinas miškingumo didinimas mažiau našių taip pat didelio drėgnumo (su silpnai funkcionuojančia ar nefunkcionuojančia sausavimo sistema) žemių sąskaita, apželdinant ir savaiminės renatūralizacijos keliu.

Silpno geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos arba trečiasis kraštovaizdžio formavimo tipas (**A₁; B₁; C₁**) taikytinas žmogaus veiklos, pirmiausia agrarinės, žymiai pakeistose gamtinio karkaso teritorijose. Šios zonos susiformavo dėl netolygaus žemės

naudojimo, pažeidžiant ekologinę pusiausvyrą, nesilaikant racionalios gamtonaudos reikalavimų. Tai intensyvaus ūkininkavimo rezultatas, ypač skaudžiai palietęs dalį geoekologinių takoskyrų bei daugumos migracijos koridorių užimamas teritorijas. Šiose zonose kraštovaizdžio formavimas susijęs su natūralios gamtinės aplinkos atkūrimu ir nauju ekologizuoto požiūrio taikymu naudojimą teritorijų.

Teritorijų ūkinio naudojimo pobūdis. Būtinąs orientavimasis ir laipsniškas perėjimas prie vidutinio stambumo tvaraus ūkio su pašarų gamybos, gyvulininkystės, augalininkystė bei sodininkystės specializacijomis. Skatintinas ekologinių ūkių kūrimas. Šiose teritorijose būtinąs žemėnaudos sąskaidos didinimas įveisiant įvairaus dydžio želdinių juostas bei grupes ar masyvus, taip pat dirbtinių pelkių ir vandens telkinių formavimas. Būtą tikslingas teritorijos miškingumo didinimas dirbtinai apželdant ir savaiminės renatūralizacijos keliu, naudojamų mažai našių ir nenaudojamų žemių sąskaita. Šiai zonai būtinąs didžiausi žemėnaudos struktūros pakeitimai ir žemės dirbimo sistemos perorientavimo mastai.

4. PLUNGĖS RAJONO GAMTINĖ APLINKA, REKREACIJOS PLĖTOJIMAS

4.1. Įvadas

Plungės rajono teritorija, būdama gamtiniu – kultūriniu požiūriu palyginti heterogeniška, sudaro sąlygas formuoti skirtingo potencialo rekreaciniams teritorijoms (rekreaciniams arealams). Rekreacinių teritorijų naudojimo pobūdis, kryptys ir tvarkymas bei diferencijavimas į atskiras priklauso nuo sekančių pagrindinių veiksnių:

- ❑ gamtinės aplinkos išteklių turtingumo;
- ❑ kultūros paveldo turtingumo;
- ❑ esamo rekreacinės infrastruktūros išvystymo lygio;
- ❑ vietos gyventojų ekonominių galimybių;
- ❑ aplinkos sveikumo;
- ❑ aplinkos ekologinio atsparumo;
- ❑ socialinės aplinkos saugumo;
- ❑ rekreacinio aptarnavimo tradicijų.

4.2. Sprendiniai

1. Remiantis aukščiau išvardintais veiksniais Plungės rajono teritorijoje išskirti 3 rekreacinių išteklių arealai (brėž. „Rekreacijos, turizmo, gamtos ir kultūros paveldo plėtojimas“). Jų ribas didžiausia dalimi koreguoja gamtinės aplinkos įvairovė ir raiškumas, bei kultūrinės aplinkos turtingumas. Skirtingas įvairių veiksnių raiškos pobūdis ir stiprumas teritorijoje, sąlygoja nevienodą rekreacinių arealų patrauklumą (potencialą).

Išskirti rekreaciniai arealai atitinka tris plėtros potencialo kategorijas: didelio, vidutinio ir gana mažo potencialo rekreaciniai arealai, kurie atitinkamai sudaro regioninės ir lokals svarbos rekreacinių sistemų dalis:

- 1) **Plungės – Platelių – Žemaičių Kalvarijos – Alsėdžių** (Nr.1) didelio potencialo rekreacinis arealas;
- 2) **Šateikių – Aleksandravo** (Nr.2) vidutinio potencialo rekreacinis arealas;
- 3) **Kulių – Vieštvėnų - Luknėnų** (Nr.3) gana mažo potencialo rekreacinis arealas.

Kiekvienas iš išvardintų Plungės rajono teritorijoje lokalizuotų rekreacinių arealų yra Lietuvos Respublikos teritorijos rekreacinių arealų sistemos dalis. Šių arealų rodikliai pateikiami 4.1 lentelėje.

SPRENDINIAI

4.1 lentelė. Plungės rajono rekreaciniai arealai

Eil. Nr.	Rekreacinio arealo pavadinimas	Rekreacinio potencialo kategorija	Perspektyvinės plėtros lygmuo	Rekreacinės infrastruktūros išvystymo lygis	Vietos gyventojų ekonominės galimybės	Aptarnavimo tradicijos	Vystytinos rekreacijos rūšys
1.	Plungės – Platelių – Žemaičių Kalvarijos – Alsėdžių	II	P ₂	- r ₂	- e ₂	- t ₂	2,1,4, 5,3
2.	Šateikių – Aleksandravo	III	P ₂	- r ₃	- e ₃	- t ₃	2, 1,4
3.	Kulių – Vieštvėnų - Luknėnų	IV	P ₃	- r ₃	- e ₃	- t ₃	2,5, 2,4

INDEKSŲ PAAIŠKINIMAS

Pagrindinius rekreacinės aplinkos išteklius sudaro:

- gamtinė aplinka, tinkanti poilsiui (miškai, vandens telkiniai, raiškus reljefas, vaizdingas gamtovaizdis, kiti gamtos ištekliai) bei sveikatos ir darbingumo atstatymui (terapinio pobūdžio gamtinės aplinkos klimatinės savybės, mineraliniai vandenys ir purvas);
- rekreacijos reikmėms tinkantis kultūros paveldas (vertingą kultūros paveldą turintys miestai, miesteliai ir kaimų gyvenvietės bei vietovės, kultūros atžvilgiu vertingi pavieniai objektai bei gyvosios kultūros reiškiniai ir pavyzdžiai).

Rekreacinio arealo potencialas:

I – I. didelis; II – didelis; III – vidutiniškas; IV – gana mažas; V – mažas.

Rekreacijos perspektyvinės plėtros lygmuo:

P₁ – aukštas (galimybė plėtoti nacionalinės reikšmės rekreacines sistemas);

P₂ – vidutinis (galimybė plėtoti regioninės reikšmės rekreacines sistemas);

P₃ – žemas (galimybė formuoti lokalinės reikšmės rekreacines sistemas arba kurti pavienius vietinės svarbos rekreacinius objektus).

Vystytinos rekreacijos rūšys*:

1 – poilsis gamtoje; 2 – pažintinė rekreacija; 3 – sportinė rekreacija; 4 – pramoginė rekreacija; 5 – verslinė rekreacija; 6 – gydomoji rekreacija (Rekomenduojamos rekreacijos rūšys aukščiau esančioje lentelėje surašytos pagal svarbą rekreaciniame areale; prioritetingos specializacijos kryptys paryškintos pusjuodžiu šriftu.).

** Rekreacinėse teritorijose įgyvendinama šių rūšių rekreacija:

bendroji rekreacija – tai bendro pobūdžio, jėgas atstatantis žmogaus poilsis gamtoje, nekeliantis papildomų tikslų; pažintinė rekreacija – tai kelionės bei poilsis gamtinėje ar kultūrinėje aplinkoje norint pažinti šią aplinką, jos istoriją, prigimtį, savybes, išplėsti kultūros akiratį;

sportinė rekreacija – tai aktyvi veikla bei poilsis gamtinėje ar dirbtinėje aplinkoje, siekiant kultūros tikslų, skirta fiziniam lavinimuisi;

pramoginė rekreacija – tai poilsis gamtoje ar tam tikslui pritaikytoje dirbtinėje aplinkoje, dalyvaujant įvairaus pobūdžio pramogose;

verslinė rekreacija – tai poilsis gamtoje renkant miško gėrybes, medžiojant, žūklaujant;

gydomoji rekreacija – tai poilsis kurortinėje aplinkoje norint atstatyti ar pagerinti sveikatą.

Rekreacinės plėtros socialinės ekonominės galimybės:

Esamos rekreacinės infrastruktūros išvystymo lygis:

- aukštas – (suformuota kokybiška infrastruktūra) **r1;**
- vidutinis – (tobulintina infrastruktūra) **r2;**
- žemas – (neišvystyta infrastruktūra) **r3.**

Vietos gyventojų ekonominės galimybės:

- didelės (vietos gyventojai ekonominiu atžvilgiu patys pajėgūs plėtoti rekreacinę veiklą ir kurti bei tobulinti rekreacinę infrastruktūrą, be paramos iš šalies) – **e1;**
- vidutiniškos (vietos gyventojų ekonominis pajėgumas plėtoti rekreacinę veiklą vidutiniškas: jie gali kurti rekreacinę infrastruktūrą esant papildančiai galimybei išorinei paramai) – **e2;**
- nedidelės (vietos gyventojai nepajėgūs patys plėtoti rekreacinę veiklą, reikalingas visas ekonominis palaikymas iš šalies) – **e3.**

Rekreacinio aptarnavimo tradicijos:

- raiškios (gyvuoja būdingi papročiai ir vietinės tradicijos) **t1;**
- vidutiniško raiškumo (tradicijos ir papročiai iš dalies prarasti, tačiau gali būti dirbtinai atkurti) **t2;**
- neraiškios (tradicijos ir papročiai nuskurdinti arba neišryškėję) **t3.**

2. Nustatyti Plungės rajono teritorijos rekreacinių išteklių arealų potencialo svarbiausi ypatumai lemiantys jų realaus rekreacinio naudojimo perspektyvą. Brėžinyje pateikiama arealų rekreacinio patrauklumo kategorijos (didelis, vidutinis ir gana mažas), numatomos plėtros lygmenys (regioninis, lokalinis) bei tikslinė specializacija pagal vystytinas prioritетines ir šalutines rekreacijos rūšis (brėž. „Rekreacijos, turizmo, gamtos ir kultūros paveldo plėtojimas“).

3. Atsižvelgiant į Plungės rajono teritorijos kraštovaizdžio skirtumus ir atskirų jo komponentų požymių raiškos ypatumus, išskirti vaizdingumo arealai, kurie pagal vaizdingumo laipsnį rajono teritorijoje dalomi į 4 kategorijas: labai didelis, didelis, vidutinis ir mažas. Išskirtus vaizdingumo arealus tikslinga naudoti identifikuojant ir vystant perspektyvines pažintinės ir poilsinės rekreacijos teritorijas. Plungės raj. vaizdingumo arealai išskirti remiantis grupe kraštovaizdžio komponentų požymių:

- reljefo raiškumas;
- miškingumas;
- vandenuotumas (vandens telkinių ir vandentėkmių gausa ir natūralumas);
- kraštovaizdžio struktūros margumas (kraštovaizdžio komponentų sąskaidos laipsnis ir žemėveikslių įvairovė);
- urbanizuotumo laipsnis.

4. Rekreacijos plėtros teritorinėje sistemoje svarbią vietą užima rekreacijos aptarnavimo centrai. Plungės rajono teritorijoje rekreacijos aptarnavimo centrai diferencijuojami pagal reikšmę (regioninės ir vietinės svarbos). Kaip regioninės svarbos rekreacijos aptarnavimo centras yra išskiriamas Platelių miestelis. Lokalių rekreacijos aptarnavimo centrų sistemą sudaro visa eilė Plungės rajono gyvenamųjų vietovių, rajono savivaldybės bendrojo plano infrastruktūros plėtros dalyje atitinkančių *c* ir *d* kategorijos urbanistinio karkaso centrus, bei apima kai kurias kitas gyvenamąsias vietas (Plungė, Prūsaliai, Alsėdžiai, Žemaičių Kalvarija, Šateikiai, Aleksandrovas, Kuliai ir Stalginai (žiūr. brėž. „Rekreacijos, turizmo, gamtos ir kultūros paveldo plėtojimas“). Pagal perspektyvinę rekreacijos aptarnavimo centrų specializaciją, Plungės rajono teritorijoje gyvenamosios vietovės diferencijuojamos į:

- 1) bendrojo turizmo - teikiamos bendrosios specialių papildomų tikslų nekeliančias paslaugas (maitinimas, apgyvendinimas);
- 2) pažintinio turizmo – teikiamas platesnis, su vietos gamtine ir kultūrine aplinka suderintų paslaugų spektras (maitinimas, apgyvendinimas, informacija apie vietos gamtine ir kultūrine aplinka, ekskursijų organizavimas);
- 3) poilsinio turizmo (poilsio gamtoje) – teikiamos bendrosios ir kai kurios specializuotos paslaugos (maitinimas, apgyvendinimas, poilsio ir pramogų organizavimas, poilsiui ir pramogoms skirta inventoriaus nuoma).

5. Didžioji dalis Plungės rajone numatytą vystyti rekreacinio aptarnavimo centrų yra polifunkcinio pobūdžio, jungia 2 – 3 rekreacinės specializacijos kryptis (žiūr. brėž. „Rekreacijos, turizmo, gamtos ir kultūros paveldo plėtojimas“). Rekreacinių specializacijų svarba tiek vietinės, tiek regioninės reikšmės rekreacijos aptarnavimo centruose gali būti labai nevienoda. Tai atspindi jų ženklavimą. Brėžinyje apskritimo viršutinė pusė nurodo pagrindinę vystytiną gyvenvietės rekreacijos aptarnavimo kryptį, apatinė – šalutines ar galimas alternatyvias rekreacijos aptarnavimo kryptis.

6. Plungės rajono teritorijos dalyse (šiaurinė), kur gausu rekreacinių išteklių, tikslinga orientuotis į poilsinės ir pažintinės rekreacijos vystymą, minėtų rekreacijos krypčių poreikiams pritaikant ir vystant esamas gyvenamąsias vietas. Pirmiausia būtina orientuotis į tas vietas, kurios yra greta pagrindinių, didelį rekreacinį potencialą turinčių objektų (saugomos teritorijos ar jų dalys) bei šalia tarptautinių, nacionalinių, regioninių ir lokalių turistinių trasų (Plateliai, Žemaičių Kalvarija, Plungė, Alsėdžiai).

7. Padidintą dėmesį reikėtų skirti pažintinio turizmo, kuris apima tiek gamtinį tiek kultūrinį Plungės rajono teritorijos (Plungės krašto) pažinimo aspektus, plėtrai ir vystymui (pėsčiųjų, dviračių ir auto turistinių trasų apjungiančių didžiausios vertės gamtinius ir kultūrinius Plungės rajono objektus, įrengimui bei populiarinimui), nes ši rekreacijos forma vaidina svarbiausią vaidmenį stiprinant vietos žmogaus tautinį identitetą ir reprezentuoja rajono teritoriją respublikiniu ir tarptautiniu mastu. Tam būtinas racionalus esamų gamtinių ir kultūrinių išteklių panaudojimas.

8. Pažintinio turizmo sistema plėtotina pirmiausiai siekiant atskleisti Plungės krašto kaip Žemaitijos etnografinio regiono dalies gamtinius bei kultūrinius savitumus. Taip pat būtina išryškinti ir eksponuoti rajono teritorijos gamtinės ir kultūrinės aplinkos tipiškus ar unikalius objektus pasižyminčius savitais bruožais. Į Plungės rajono pažintinio turizmo sistemą įtraukiami, tvarkomi ir eksponuojami šie pažintinę vertę turintys gamtiniai bei kultūriniai objektai, jų grupės bei kompleksai ar reiškiniai:

- 1) Lietuvos valstybingumo istoriją atspindintys faktai, vietovės, paminklai ir kt.;
- 2) tipiški bei unikalūs gamtiniai bei kultūriniai objektai ar kraštovaizdžio kompleksai;
- 3) gyvosios etnokultūros bei moderniosios kultūros židiniai, faktai bei reiškiniai;
- 4) saugomo gamtos ir kultūros paveldo apsaugos ir tvarkymo būdai.

9. Be bendrųjų tranzitinių turistinių judėjimo kelių, dažniausiai atitinkančių svarbiausius autotransporto judėjimo kelius, pažintinio turizmo sistemą Plungės rajone formuoja prioritetinių nacionalinės svarbos specializuoto pažintinio turizmo trasų sistema, kurios dalys, kai kurios turistinių trasų atkarpos patenka į Plungės rajono teritoriją:

- ❑ dalis nacionalinio reprezentacinio kultūrinio turizmo maršruto „Lietuvos istorijos ir kultūros vėrinys“,
- ❑ dalis regioninio gamtinio - kultūrinio pobūdžio valstybinio parko „Žemaitijos parkų žiedas“.

10. Greta nacionalinės ir regioninės svarbos turistinių trasų, kurių dalys patenka į Plungės rajono teritoriją, pateikiama savarankiška regioninės ir vietinės svarbos pažintinė turistų judėjimo kelių sistema:

- 1) „Plungės rajono turistinis žiedas“ skirtas Žemaičių aukštumų centrinės dalies ir Žemaičių aukštumų vakarinių pašlaičių gamtinių ir kultūrinių savitumų bei vertybių reprezentavimui ir pažinimui;
- 2) „Plungės rajono vandens keliai“ (Minijos, Babrungo upės) skirtas vandens (baidarių ir valčių) turizmo vystymui, paupių bei paežerių gamtinių bei kultūrinių vertybių pažinimui.

11. Gamtinių rekreacinių išteklių gausa Plungės rajone kuria ypač palankias sąlygas poilsinio turizmo (poilsio gamtoje) vystymuisi, todėl didelį dėmesį būtų tikslinga skirti esamos poilsinės rekreacijos infrastruktūros atnaujinimui, gerinimui, bei jų plėtrai tam perspektyviuose Plungės rajono teritorijos dalyse.

12. Konservaciniu (įvairovės apsaugos) atžvilgiu vertingiausi kraštovaizdžio kompleksai Plungės rajone, kuriems reikalingas ypatingas dėmesys, yra:

- ❑ ypač vaizdingas Platelių ežerynas;
- ❑ ežerais pajvairintų kalvotųjų moreninių aukštumų, apaugusių įvairaus pobūdžio miškais kompleksas;
- ❑ raižytas Žemaičių aukštumų centrinės dalies kalvynas;
- ❑ raiškūs Minijos ir jos intakų slėniai;
- ❑ vertingų kultūros paveldo objektų sankaupos arealai.

13. Saugomų teritorijų sistema (rezervatai, draustiniai, valstybiniai parkai) Plungės rajone apima 24,27% teritorijos. Tai daugiau kaip du kartus viršija Lietuvos Respublikos vidurkį. Tolimesnėje integruoto gamtos ir kultūros paveldo apsaugoje Plungės rajone numatomos ypač saugomų teritorijų tinklo optimizavimo bei papildymo kryptys:

- 1) Žemaitijos Nacionalinio parko (ŽNP) išplėtimas;
- 2) nedidelių rezervatinių apyrbų, skirtų miško tipų etalonų išsaugojimui, tinklo sukūrimas;
- 3) botaninių bei zoologinių draustinių tinklo optimizavimas ES direktyvų pagrindu;
- 4) specializuotų kultūrinių draustinių tinklo suformavimas;

SPRENDINIAI

- 5) Savivaldybės draustinių steigimas gamtinių ir kultūrinių požiūriu vertingose teritorijose.

5. ŽEMĖS NAUDOJIMAS

5.1. Planuojamos veiklos prioritetai

Prioritetine žemės naudotojų veikla Plungės rajono teritorijoje išlieka žemės ūkis ir miškų ūkis. Kitai veiklai žemės plotus numatoma panaudoti esant poreikiui plėsti užstatymui reikalingus plotus, eksploatuoti naudingąsias iškasenas, saugoti gamtos ir kultūros paveldo kompleksus bei objektus. Šioms veiklos sritims reikalingų žemės plotų tarpusavio proporcijų dinamika parodyta 5.1 lentelėje.

5.1 lentelė. Plungės rajono žemės plotų tarpusavio proporcijų dinamika

Pagrindinė žemės paskirtis	tikslinė naudojimo	Metai		Pokyčiai per 5 metus	Prognozė 2016 metais	Pokyčiai per 10 metų
		2001 01 01	2006 01 01			
Žemės ūkio		57,9	61,1	+3,2	58,4	-2,7
Miškų ūkio		31,5	28,8	-2,7	33,0	+4,2
Vandens ūkio		2,1	2,1	-	2,1	-
Konservacinė		1,1	1,2	+0,1	1,2	-
Kita		5,0	5,1	+0,1	5,3	+0,2
Laisvos žemės fondas		2,4	1,7	-0,7	-	-1,7
Iš viso		100	100	x	100	x

*Pastaba: priskirta tik valstybinėje žemėje esančios upės, ežerai ir tvenkiniai.

Bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo laikotarpiu Plungės rajone numatomi žemės plotai: žemės ūkio paskirties žemės – apie 89 tūkst. ha, miškų ūkio paskirties žemės – 36 tūkst. ha, vandens ūkio paskirties žemės – 2,3 tūkst. ha, konservacinės paskirties žemės – 1,3 tūkst. ha ir kitos paskirties žemės – apie 6 tūkst. ha.

Esamo žemės naudojimo transformacija bus sprendžiama teisės aktų nustatyta tvarka išduodant leidimus miško įveisimui ar rengiant detaliuosius planus ir jų pagrindu pakeičiant pagrindinę tikslinę žemės naudojimo paskirtį. Patvirtinus bendrojo plano sprendinius, pagrindinė tikslinė žemės naudojimo paskirtis iš žemės ūkio į kitą paskirtį galės būti keičiama (išskyrus saugomas teritorijas, kur paskirties keisti negalima arba jos pakeitimą reglamentuoja Saugomų teritorijų įstatymas ir valstybinių parkų ir draustinių nuostatai bei teritorijų planavimo dokumentai):

1. Kompaktiškai užstatytose gyvenvietėse ir žemės sklypuose, įeinančiuose į miestų bei kitų perspektyvių gyvenviečių įtakos zonas – pagal parengtus detaliuosius planus. Jeigu išduodant planavimo sąlygas nustatomas poreikis turėti specialųjį planą

inžinerinės infrastruktūros objektų ir komunikacijų išdėstymui, prieš rengiant detalųjį planą turi būti parengtas specialusis planas.

2. Esamos sodybose, suformavus namų valdų žemės sklypus.
3. Žemės sklypuose, suformuotuose prie esamų ūkinės-komercinės paskirties pastatų.
4. Žemės sklypuose, suformuotuose ūkinės-komercinės ne žemės ūkio paskirties pastatų statybai – vietose, kur tai numato specialieji planai ir jų pagrindu parengti detalieji planai.

Miškų ūkio paskirties žemės didėjimas numatytas dėl miško įveisimo, gavus leidimą, arba apleistų žemės ūkio naudmenų ir kitų naudmenų savaiminio apaugimo mišku.

Kitos paskirties žemės plotų didėjimas numatytas dėl Plungės miesto bei perspektyvių vietinės reikšmės centrų (*c* ir *d* kategorijų gyvenamųjų vietovių) plėtros, ūkinės-komercinės paskirties pastatų statybos, naudingųjų iškasenų telkinių eksploatavimo, vietinės reikšmės kelių tinklo sutvarkymo, juos išjungiant iš žemės ūkio ar miškų ūkio paskirties žemės. Stambiausi žvyro karjerai – Labardžių, Stumbrės ir Jaupėnų. Durpių kasybai skirti telkiniai – Medingėnų tyro ir Jomunčių. Saugomose teritorijose naujų naudingųjų iškasenų karjerų nenumatoma, o esami, juos išeksploatavus arba nutraukus gavybą (Gečaičių, Jogaudų ir kt.), turi būti rekultivuoti į mišką ar kitas žemės naudmenas. Pradėjus eksploatuoti regioninį sąvartyną, turi būti sutvarkytas (rekultivuotas) Žvirblaičių sąvartynas.

Bendrojo plano brėžiniuose pažymėtos kitos paskirties naudojimui skirtos teritorijos turi teritorijų, rezervuojamų visuomenės poreikiams, statusą. Įgyvendinant bendrojo plano sprendinius, šioms teritorijoms turi būti rengiami specialieji planai (esant reikalui) ir detalieji planai arba statinių techniniai projektai (visais atvejais). Po to žemė, numatyta valstybinės reikšmės automobilių kelių, kitų statinių ar valstybinės svarbos objektų statybai, gali būti paimta visuomenės poreikiams iš savininkų ir panaudota suplanuotiems tikslams įgyvendinti.

5.2. Teritorijos funkcinis zonavimas

5.2.1. Zonavimo pagrindai

Bendrajame plane, planuojant detalesnį teritorijos tvarkymą, siekiama geresnio žemės gamtinių ir ūkinio savybių panaudojimo, taip pat natūralių kraštovaizdžio apsaugos. Teritorijos funkcinio zonavimo pagrindas:

- 1) esamos būklės įvertinimas racionalaus žemės naudojimo ir aplinkosaugos požiūriu;
- 2) dirvožemių tipų, granulimetrinės sudėties ir melioracinės būklės analizė;
- 3) miškotvarkos duomenų analizė;

- 4) urbanistinės plėtros poveikio ir gyvenamosios, visuomeninės, ūkinės paskirties statinių racionalaus išdėstymo poreikis;
- 5) gamtinio karkaso formavimo ypatumų įvertinimas.

5.2.2. Bendrasis teritorijos zonavimas

Žemės naudojimo ir reglamentų brėžinyje rajono savivaldybės teritorija suskirstyta pagal vyraujančią pagrindinę tikslinę žemės naudojimo paskirtį. Bendrojo plano sprendiniai pagrįsti šiomis nuostatomis:

1. Bendrajame plane nurodytos urbanistinės plėtros teritorijos, kurių naudojimas ne žemės ūkio ar miškų ūkio veiklai galimas tik jose parengus detaliuosius planus.
2. Bendrajame plane numatyta keisti žemės plotų pagrindinę tikslinę žemės naudojimo paskirtį turi būti įrašoma išduodant planavimo sąlygas šių teritorijų specialiųjų ir detaliųjų planų rengimui.
3. Bendrajame plane nenumatomi keisti žemės plotai turi būti naudojami pagal teritorijų planavimo dokumentuose nustatytą pagrindinę tikslinę žemės naudojimo paskirtį, naudojimo būdą ir pobūdį; šios sąlygos įrašytos žemės sklypų Nekilnojamojo turto kadastro duomenyse.

5.2.3. Žemės ūkio paskirties žemės funkcinis zonavimas

Žemės naudojimo ir reglamentų brėžinyje žemės ūkio veiklos prioritetą turinčios agrarinės teritorijos suskirstytos į šias zonas:

I zona - perspektyvių gyvenamųjų vietovių įtakos arealų zona (plano brėžinyje pažymėta I-Užgrp). Jai priskiriamos teritorijos aplink šias vietas:

- 1) Plungės miestą. Zona apima šias gyvenamąsias vietas: Babrungo, Jovaišiškės, Glaudžių, Truikių, Lieplaukės, Stanelių, Vydeikių, Didvyčių, Kaušėnų, Norvaišių, Stonaičių, Varkalių, Prūsalių, Milašaičių, Užlieknio ir kt.;
- 2) Aleksandravo;
- 3) Alsėdžių (įskaitant Grumblių km.);
- 4) Kulių (įskaitant Mažųjų Mostaičių ir Kumžaičių km.);
- 5) Platelių (įskaitant Gintališkės km.);
- 6) Stalgėnų;
- 7) Šateikių;
- 8) Žlibinų ir Kantaučių;
- 9) Žemaičių Kalvarijos.

Šios zonos arealuose prioritetas teikiamas gyvenamųjų vietovių plėtrai ir individualiai statybai. Gyvenamųjų namų ir rekreacinės bei ūkinės – komercinės paskirties pastatų statybai

galima rengti detaliuosius planus, tačiau, esant poreikiui, planavimo sąlygas išduodančių institucijų reikalavimu, turi būti rengiami specialieji planai inžinerinės infrastruktūros objektų išdėstymui. . Specialieji planai šioje zonoje nereikalingi, jeigu detalusis planas rengiamas žemės sklype, esančiame prie gero kelio ir elektros linijos, arba pagal detalųjį planą suformuoti žemės sklypai ribojasi su esamos namų valdos žemės sklypu. Žemės ūkio veikla šioje zonoje turi būti plėtojama orientuojant ūkinius subjektus kurti nedidelio ploto, bet intensyvios gamybos ūkius, kurie specializuotąsi miestų ir miestelių gyventojų poreikių tenkinimui. Galimas pagrindinės tikslinės žemės naudojimo paskirties keitimas iš žemės ūkio paskirties ir miškų ūkio paskirties (IV grupės miškuose) į kitą paskirtį, neviršijant specialiaisiais planais nustatytų proporcijų tarp žemės ūkio paskirties žemės plotų, gyvenamosios statybos ir rekreacinės – komercinės paskirties pastatų statybos. Tačiau rengiant detalųjį planą miško žemėje turi būti laikomasi Miškų įstatymo 11 straipsnio nuostatos, kad miško žemė gali būti paverčiama kitomis naudmenomis tik išimtiniais atvejais, Vyriausybės nustatyta tvarka derinant valstybės, miško savininko ir visuomenės interesus, bei vadovautis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gegužės 9 d. nutarimu Nr. 641 patvirtinta Miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis tvarka.

Teritorijose, galimose panaudoti intensyviai ir ekstensyviai rekreacijai, būtina parengti specialiuosius planus rekreacinei infrastruktūrai sukurti, o jų pagrindu vietose, kuriose numatyta rekreacinės paskirties pastatų ir gyvenamųjų namų statybos zonos, – rengti detaliuosius planus. Rekreacinių vietovių zonų planavimas ir tvarkymas turi būti vykdomas vadovaujantis Aplinkos ministro 2004 m. sausio 20 d. įsakymu Nr. D1-35 patvirtintais Rekreacinių teritorijų naudojimo, planavimo ir apsaugos nuostatais. Zonos arealuose tikslinga statyti (savivaldybės ir žemės savininkų lėšomis) poilsio namus, turizmo ir sporto šakų statinius, stovyklavietes, prekybos įmones, kitus paslaugų ir pramogų statinius. Intensyviai rekreacijai planuojamuose plotuose galima planuoti statyti pastatus, numatytus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 15 d. nutarimu Nr. 534 patvirtintų Nekilnojamojo turto kadastro nuostatų 3 priede. Tai – poilsui skirti negyvenamosios paskirties pastatai – kempingai, poilsio namai, vasarnamiai, medžioklės nameliai ir kt.

I zonos dalyje, įeinančioje į Žemaitijos nacionalinio parko buferinę zoną (Užupių, Paušnių, Molupių ir kiti kaimai) bet kokia statyba galima tik laikantis nustatytų reglamentų ir suderinus su nacionalinio parko direkcija.

II zona - Žemaitijos nacionalinio parko zona (II-NP). Šiai zonai priskirta Žemaitijos nacionalinio parko teritorija, kurioje ūkinę veiklą reglamentuoja parko nuostatai, Vyriausybės patvirtintos Specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos ir individualūs apsaugos reglamentai. Zonos pagrindinės funkcijos – vertingų gamtinių kompleksų ir objektų apsauga ir tausojantis naudojimas. Joje numatomas statybų ribojimas bei atitinkamas tvarkymo režimas pagal

specialiojo planavimo dokumentus. Vadovaujantis parko planavimo schemas sprendiniais, ūkinio prioriteto teritorijose galima ekstensyvi miškų ūkio ir žemės ūkio veikla, rekreacinėse teritorijose – intensyvi ir ekstensyvi rekreacinė veikla, gyvenamosiose vietovėse – gyvenamųjų ir kitų pastatų statyba. Rekomenduojamas tausojamasis ir ekologinis ūkininkavimas.

III zona - saugomų teritorijų zona (III-ST). Į šią zoną įeina patvirtintų valstybinių draustinių ir kitų saugomų teritorijų plotai: Kulių kraštovaizdžio draustinis, Gandingos kraštovaizdžio draustinis, Vilkaičių geomorfologinis draustinis, dalis Buožėnų geomorfologinio draustinio, dalis Salantų regioninio parko, Abokų ir Kepurėnų draustiniai (įsteigti 1990 10 16 Plungės valdytojo potvarkiu Nr. 250v), Natura 2000 teritorijos ir kt. Atsižvelgiant į saugotinus objektus, šiose teritorijose numatoma ekstensyvi žemės ūkio ir miškų ūkio veikla. Rekomenduojamas tausojamasis ir ekologinis ūkininkavimas.

Žemės naudojimą II ir III zonose reglamentuoja saugomų teritorijų nuostatai, Vyriausybės patvirtintos Specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos, individualūs apsaugos reglamentai, Bendrijų buveinių ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatai.

IV zona – intensyvaus žemės ūkio zona su prioritetine galvijininkystės – augalininkystės specializacija vidutinės ir patenkinamos ūkinės vertės žemėse (IV-Vgl-a). Į šią zoną įeina lygesnio reljefo teritorijos vakarinėje rajono dalyje, daugiausia Šateikių, Nausodžio ir Kulių seniūnijose. Atsižvelgiant į dirvožemius ir reljefą, šiame rajone valstybės rėmimo priemonėmis turi būti skatinama mišrios gyvulininkystės – augalininkystės specializacijos ūkių plėtra, taip pat – prekinės žemės ūkio produkcijos (pieno, mėsinių ir veislinių galvijų, kiaulių, rapsų, bulvių) auginimas. Tikslinga plėsti ūkius iki rekomenduojamo dydžio – ne mažiau 40 – 100 ha žemės ūkio naudmenų. Žemės naudojimo paskirties keitimas galimas detaliųjų planų pagrindu, kurie galimi rengti esamoms sodyboms arba kai pagal detalų planą suformuoti žemės sklypai ribojasi su esamos namų valdos žemės sklypu.

V zona - intensyvaus žemės ūkio zona su prioritetine gyvulininkystės – augalininkystės specializacija patenkinamos ūkinės vertės žemėse (V-Pg-a). Į šią zoną įeina teritorijos su smėlio ir priemolio dirvožemiais, taip pat kalvoto ir banguoto reljefo teritorijos Alsėdžių ir Paukštakių seniūnijose, nepriskirtos ekologiškai jautriam gamtiniam karkasui. Atsižvelgiant į dirvožemius, šioje zonoje turėtų vyrauti mišrios specializacijos ūkiai, auginantys rugius, bulves ir pašarinius grūdus bei vystantys pienininkystę ir kiaulininkystę. Žemės naudojimo paskirties keitimas galimas detaliųjų planų pagrindu, kurie galimi rengti esamoms sodyboms arba kai pagal detalų planą suformuoti žemės sklypai ribojasi su esamos namų valdos žemės sklypu.

VI zona - tausojamojo ūkininkavimo zona patenkinamos ūkinės vertės žemėse (VI-TPgl). Jai priskirtos gamtinio karkaso teritorijos su žemės ūkio veiklai įsavintais plotais bei juose įsiterpusiais miškais likusioje rajono teritorijoje. Atsižvelgiant į mažai palankių ūkininkauti žemės

plotų išsidėstymą, reikalingą priešerozinių priemonių taikymą ir specialiąsias žemės ir miško naudojimo sąlygas, šioje zonoje pagrindine veikla laikytinas tausojamasis ir ekologinis ūkininkavimas. Valstybės rėmimo priemonėmis turėtų būti skatinama pieno – mėsos galvijininkystės specializacija. Vyraujanti žemės ūkio naudmenų rūšis – pievos ir ganyklos; jos turi būti geros agrarinės būklės, tinkamai prižiūrimos ir naudojamos pašarų gamybai. Dalis menkaverčių žemės plotų rekomenduojama apsodinti mišku.

Tausojantis žemės ūkis numatomas teritorijose, kur žemdirbystė ribojama šių reikalavimų: saugoti dirvožemius nuo vandens ir vėjo erozijos, saugoti požeminius vandenis, saugoti paviršinius vandenis nuo užteršimo, laikytis nustatytos pasėlių struktūros ar nustatytų trąšų ir chemikalų normų. Zonoje numatoma žemės ūkio veikla, derinant auginamus pasėlius prie dirvožemių savybių ir laikantis tausojamajam arba ekologiniam ūkininkavimui nustatytų reikalavimų. Tikslinga plėsti ūkius iki rekomenduojamo gyvulininkystės specializacijos ūkių dydžio, atsižvelgiant į teritorines ir gamtines sąlygas racionalių ūkių žemėvaldų formavimui. Vyraujanti ūkių specializacija turėtų būti pieno – mėsos galvijininkystė ir avininkystė. Didžiausius plotus nuardytose kalvose turėtų užimti daugiamečių žolių, pievų ir ganyklų plotai su laiku atnaujinamais kultūriniais žolynais. Žemės ūkio veiklos subjektų pajamas palaikys ES fondų ir valstybės biudžeto mokamos tiesioginės išmokos už žemės ūkio naudmenas ir pasėlius mažiau palankiose ūkininkauti vietovėse, o ekologinę produkciją auginančiuose ūkiuose – parama ekologinių ūkių kūrimui. Mišku apsodinti tikslinga tik smulkius, nepatogius mechanizuotai įdirbti žemės sklypus, neturinčius gero privažiavimo.

Miškų įveisimas draudžiamas kai kuriuose draustiniuose bei daugelyje Natura 2000 teritorijų. Išduodant leidimus miško įveisimui ne miško žemėje, turi būti vadovaujamasi specialiaisiais teritorijų planavimo dokumentais (miškų išdėstymo žemėtvarkos schema ir kt.), teikiant prioritetą miškų įveisimui gamtinio karkaso teritorijose. Miškų įveisimo sąlygos turi atitikti Saugomų teritorijų įstatymą, apsaugos reglamentus, Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų reikalavimus, o Natura 2000 teritorijose – Bendrųjų buveinių nuostatus ar Paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatus.

Siekiant užtikrinti kraštovaizdžio ekologinę įvairovę ir Žemės įstatyme nustatytų ekologiškai vertingų miškų bei medžių ir krūmų želdinių išsaugojimą, tikslinga, įgyvendinant Želdynų įstatymo nuostatus, atlikti tokių želdynų inventorizaciją arba juos pažymėti rengiant žemėtvarkos planavimo dokumentus.

Visose IV – VI zonose gyvenamoji statyba numatoma koncentruoti perspektyviose gyvenvietėse bei kompaktiško užstatymo kaimuose, pagal joms parengtus detaliuosius planus. Kitose teritorijose detaliųjų planų rengimas gyvenamajai statybai numatomas pagal nustatytus reglamentus. Specialieji planai nereikalingi, jeigu detalusis planas rengiamas žemės sklype,

esančiame prie gero kelio ir elektros linijos, arba ribojasi su esamos namų valdos žemės sklypu. Išskaidyta individuali statyba galima tik esamose sodybose ir nustatyta tvarka parinktose vietose ūkininkų sodybų bei žemės ūkio veiklai reikalingų gamybinių pastatų statybai.

Kompaktiško užstatymo kaimai, nepriskirti I-Užgrp zonai:

- 1) Babrungo seniūnijoje: Pučkoriai;
- 2) Kulių seniūnijoje: Šiemuliai;
- 3) Nausodžio seniūnijoje: Karklėnai;
- 4) Paukštakių seniūnijoje: Paukštakai, Šlečkai, Merkeliai;
- 5) Platelių seniūnijoje: Beržoras, Šateikių Rūdaičiai, Dovainiai;
- 6) Stalgėnų seniūnijoje: Luknėnai, Stalgas;
- 7) Šateikių seniūnijoje: Kadaičiai, Sėleniai, Papieviai, Vydeikiai;
- 8) Žemaičių Kalvarijos seniūnijoje: Rotinėnai, Gegrenai, Šarnelė, Virkšai, Degučiai;
- 9) Žlibinų seniūnijoje: Kapsūdžiai, Kepurėnai, Purvaičiai, Keturakiai.

Iš nurodytų kaimų Beržoras, Virkšai ir Pučkoriai yra Žemaitijos nacionalinio parko teritorijoje, todėl statyba juose ir šių gyvenamųjų vietovių plėtimas turi atitikti nacionalinio parko planavimo schemą bei tvarkymo planą. Veikla Beržoro kaimo teritorijoje ir jo apsaugos zonoje reglamentuojama šio kultūros paveldo objekto apsaugos reglamentu ir/ar apsaugos specialiojo planavimo dokumentais bei kitais aktais nustatytais paveldosaugos reikalavimais).

Teritorijose, kuriose, numatomas intensyvus žemės ūkis, žemės ūkio gamybos specializavimas vyks atsižvelgiant į dirvožemių savybes, produkcijos perdirbimo įmonių išsidėstymą ir ekonomines sąlygas. Nausinti pelkėtų dirvožemių plotai naudotini pašarų gamybai, aprūpinant ūkius, auginančius galvijus, žaliaisiais ir stambiaisiais pašarais.

Teritorijose su rekomenduojama intensyvia žemės ūkio veikla, gamyba bus efektyvi tik pasiekus atitinkamus jos pajėgumus ir sustambinus ūkių žemėvaldas. Perspektyvių ūkių dydžiai priklauso nuo jų verslo planuose numatytų gamybos apimčių. Esant tradiciniam ūkininkavimui, siektinas ūkininko ūkio dydis turi būti ne mažesnis nei rekomenduojamas: augalininkystės specializacijos ūkiuose, taip pat kiaulių auginimui specializuotuose ūkiuose – 100 ha žemės ūkio naudmenų, mišrios gyvulininkystės – augalininkystės specializacijos ūkiuose – 40 ha žemės ūkio naudmenų.

5.2.4. Miškų ūkio paskirties žemės funkcinis zonavimas

Žemės naudojimo ir reglamentų brėžinyje miškų ūkio paskirties žemė suskirstyta į žemę, kuriai yra nustatyti aplinkosaugos apribojimai, ir kitą žemę.

Pirmajai zonai priskirta: ekosistemų apsaugos miškai (II A miškų grupė) – draustinių miškai, priešeroziniai miškai; rekreaciniai miškai (II B miškų grupė) – miško parkai, rekreaciniai

miško sklypai; apsauginiai miškai (III miškų grupė) – kiti draustiniuose esantys miškai, valstybinių parkų ir rezervatų apsauginių zonų miškai, vandens telkinių apsaugos zonų miškai ir kt. Antrajai zonai priskirti ūkiniai miškai (IV miškų grupė), užimantys apie 60 proc. visų miškų.

Numatomi naujai įveisti miškai pagal savo funkcijas priskirtini tai zonai ar miškų grupei, kuriai priskirti greta esantys miškai. Rekomenduotina, kad pirmaeilis miško sodinimas būtų planuojamas laukų apsauginiuose miškuose ir vandens telkinių apsaugos zonų miškuose.

Miškų ūkio paskirties žemė bendrajame plane išskirta į ūkinius miškus ir apsaugines funkcijas turinčius miškus.

Miško žemės naudojimo perspektyvos atitinka miškotvarkos planavimo dokumentuose išskeltus uždavinius: miškų plotų padidinimas, daugiatislo miškų naudojimo skatinimas, miškų stabilumo išsaugojimas, miško funkcijų, saugant vandenį ir dirvožemį, užtikrinimas, iškirstų miškų atkūrimas, miškų rūšinės įvairovės išlaikymas.

Iš viso Plungės rajone per 10 metų miškų plotus galima padidinti apie 2,8 tūkst. ha, iš jų 1,2 tūkst. ha - dėl miško įveisimo rekultivuojamuose plotuose, apleistose žemės ūkio naudmenose ir kitose mažo našumo žemės ūkio naudmenose. Bendras rajono miškingumas padidės nuo 34,1 proc. iki 36,8 proc. Numatomas miškų įveisimas žemės ūkio paskirties žemėje leis padidinti ne tik ūkinių miškų plotus, bet ir ekosistemų apsaugos bei apsauginių miškų (draustinių, valstybinių parkų apsaugos zonų, laukų apsauginių, vandens telkinių apsaugos zonų) plotus.

Intensyvi miškų ūkio veikla numatoma arealuose, kur vyrauja eksploataciniai (IV grupės) miškų plotai. Kitoje miškų ūkio paskirties žemėje numatomas tausojamasis ūkininkavimas. Miškų ūkio veiklai priskirtas teritorijas tvarkyti pagal miškų tvarkymo schemas ir vidinės miškotvarkos projektus.

5.3. Bioprodukcinio ūkio plėtra

5.3.1. Žemės ūkio vystymas

Bendrajame plane žemės ūkio vystymui sudaromos sąlygos:

1. Nustatytos žemės ūkio paskirties žemės perspektyvinės ribos. Šiais bendrojo plano sprendiniais (Žemės naudojimo ir reglamentų brėžinyje) privalo vadovautis kitų žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentų rengėjai.

2. Numatomas orientacinis žemės plotas žemės ūkio veiklai: iš 55 tūkst. ha žemės ūkio naudmenų liks apie 49 tūkst. ha (pagal 2003 m. žemės ūkio surašymo duomenis apskaityta 45,4 tūkst. ha žemės ūkio naudmenų, 2006 m. deklaruota 59,8 tūkst. ha žemės ūkio naudmenų). Iš apleistų 9,6 tūkst. ha žemės ūkio naudmenų 3,6 tūkst. ha bus grąžinta žemės ūkio veiklai, įsavinant melioracinėms priemonėms, apie 0,2 tūkst. ha bus panaudota ne žemės ūkio ir miškų

ūkio veiklai ir apie 5-6 tūkst. ha bus apsodinta mišku arba savaime apaugs miškais, medžių ir krūmų augalija bei pavirs pelkėmis.

3. Nustatytos rekomenduojamos žemės ūkio veiklos zonos (funkcinės zonos), atsižvelgiant į geriausią dirvožemių savybių panaudojimą, žemės ūkio gamybos efektyvumą ir gamtos išteklių apsaugą. Rekomenduojama intensyvios žemės ūkio veiklos zonose plėtoti prekinę žemės ūkio gamybą ir siekti ūkio dydžio, ne mažesnio nei numatyta žemės ūkio ministro 2003 m. liepos 1 d. įsakymu Nr.3D-269 patvirtintose rekomendacijose. Rekomenduojami minimalūs racionalios žemėvaldos plotai tam tikros specializacijos ūkiams (tradicinio ūkininkavimo mišrios augalininkystės-gyvulininkystės specializacijos ūkiuose – 40 ha žemės ūkio naudmenų, kiaulininkystės specializacijos arba vien augalininkystės specializacijos ūkiuose – 100 ha žemės ūkio naudmenų). Rekomenduojamą žemės naudojimą tikslinga skatinti valstybės paramos priemonėmis (kai tai numato šių priemonių įgyvendinimo sąlygos), jas diferencijuojant taip, kad prioritetas teikti paramą taikytinas veiklai, atitinkančiai zonos ypatumams (jeigu to nedraudžia ES reglamentai ir direktyvos). Prioritetinės valstybės paramos priemonės turėtų būti:

- 1) vidutinės ūkinės vertės žemėse – investicijos į žemės ūkio valdas, jaunųjų ūkininkų įsikūrimas, ankstyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos, žemės ūkio vandentvarka, žemės sklypų perskirstymas;
- 2) kalvotose teritorijose bei žemėse, įeinančiose į saugomų teritorijų ribas, priklausomai nuo jų naudojimo intensyvumo: ekologinio ūkininkavimo programa, kraštovaizdžio tvarkymo programa, vietovės su aplinkosaugos apribojimais, standartų laikymasis (Nitratų direktyva).

Bendrojo plano sprendinių įgyvendinimui žemės ūkio paskirties žemėje reikalinga rengti kaimo plėtros žemėtvarkos projektus (jų atmainą – atskirų seniūnijų kompleksinius žemės ūkio ir kaimo plėtros projektus) ir žemės konsolidacijos projektus. Pagrindiniai šių žemėtvarkos teritorijų planavimo dokumentų sprendiniai, turintys ilgalaikės pasekmės ir būtini spręsti įvertinant svarbiausius žemės ūkio gamybos plėtrą bei kaimo kraštovaizdžio formavimą įtakančius veiksniai:

- 1) vietinės reikšmės kelių tinklo išdėstymas;
- 2) stambiųjų ūkių centrų išdėstymas bei gamybos apimčių juose nustatymas;
- 3) sausinimo sistemų remonto ar rekonstrukcijos poreikio nustatymas;
- 4) miško želdinių detalesnio išdėstymo ir jų funkcijų nustatymas;
- 5) žemės ūkio naudmenų laukų masyvų, tinkamų naudoti tam tikroms augalų grupėms, formavimas;
- 6) žemės gerinimo priemonių suplanavimas;
- 7) natūralių kraštovaizdžių, dirvožemio ir vandens apsaugos priemonių suplanavimas.

5.3.2. Miškų ūkio vystymas

Miškų ūkio veiklą numatoma vystyti miškų ūkio paskirties žemėje, taip pat miškuose, esančiuose žemės ūkio paskirties žemėje. Bendrą miškų plotą numatoma padidinti nuo 37,7 tūkst. ha 2006 m. iki 40,5 tūkst. ha 2015 -2020 metais.

Miškų ūkis Plungės rajone turi būti plėtojamas laikantis Lietuvos miškų ūkio politikos nuostatų, iš kurių pažymėtinos:

- 1) miško išteklių išsaugojimas ir gausinimas;
- 2) racionalus, tolygus ir nepertraukiamas miško išteklių naudojimas bei miškų produktyvumo didinimas ir auginamos medienos kokybės gerinimas;
- 3) miškų ūkio ekonominio efektyvumo didinimas;
- 5) miško ekosistemų tvarumo užtikrinimas;
- 6) biologinės įvairovės išsaugojimas bei miškų sveikatingumo gerinimas;
- 7) visuomenės bendrųjų su miškais susijusių reikmių tenkinimas;
- 8) valstybinio ir privataus miškų ūkio plėtra bendrosios kaimo plėtros kontekste.

Turi būti rengiami Bendrojo plano sprendinius įgyvendinantys bei miškų ūkio paskirties žemės ir miškų naudojimą planuojantys dokumentai – miškų tvarkymo schemas ir vidinės miškotvarkos projektai. Jų rengimas, tikslinimas ir įgyvendinimas numatomas teisės aktų nustatyta tvarka.

5.4. Teritorijos naudojimo reglamentai

Žmogaus ūkinės ir kitos veiklos, susijusios su žemės (teritorijos) naudojimu reglamentavimas pagal Bendrąjį planą pasireiškia privalomų sąlygų nustatymu specialiesiems ir detaliesiems planams. Išduodamas planavimo sąlygas, Bendrojo plano organizatorius (savivaldybės taryba arba savivaldybės administracijos direktorius) turi nustatyti sąlygas derinti teritorijų planavimo dokumentą su Bendrojo plano sprendiniais, užfiksuotais savivaldybės tarybos nutarime dėl Bendrojo plano patvirtinimo. Be to, turi būti vadovaujama įstatymų ir Vyriausybės nutarimų nuostatomis. Svarbiausios privalomo ir rekomendacinio pobūdžio planavimo sąlygos:

1. Žemės ūkio paskirties žemėje esančios žemės ūkio naudmenos ir žemė su veikiančiais melioracijos įrenginiais turi būti saugoma nuo jų ploto sumažėjimo vadovaujantis Žemės įstatymo 22 straipsnio nuostata: „Ariamoji žemė, kurios dirvožemio našumas didesnis už vidutinį šalyje taip pat žemė, kurioje yra eksploatuojamos melioracijos sistemos, turi būti naudojama taip, kad nesumažėtų jų plotas, išskyrus ekologiškai nuskurdintose gamtinio karkaso teritorijose, ir nepablogėtų dirvožemio savybės“. Gamtinio karkaso teritorijos pažymėtos žemės naudojimo ir

reglamentų brėžinyje, tačiau kurios iš jų yra nuskurdintos, gali būti nustatyta tik pagal Aplinkos ministerijos parengtus teisės aktus, atitinkamais skaičiavimais įrodžius, jog šiose teritorijose miškų ir kitų natūralių biocenozų plotas neužtikrina vietovės ekologinio stabilumo.

2. Gamtinio karkaso teritorijose ūkinė veikla ribojama vadovaujantis Saugomų teritorijų įstatymo 22 straipsnio 6 dalies nuostatomis: „Gamtinio karkaso rekreacinės, miškų ūkio ir agrarinės paskirties teritorijose draudžiama statyti pramonės įmones, kurioms reikalingi taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimai, ir gyvenamuosius kvartalus. Leidžiama tokia veikla, kuri užtikrina kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą ir ekosistemų stabilumą, atkuria pažeistas ekosistemas, yra vykdoma pagal teritorijų planavimo dokumentus“. Vadovaujantis Aplinkos ministro 2007 02 14 įsakymu Nr. D1-96 patvirtintais Gamtinio karkaso nuostatais, gyvenamasis kvartalas gamtinio karkaso teritorijose – tai 3 ar daugiau gyvenamųjų namų ar ūkininkų sodybų, atstumas tarp kurių ne didesnis kaip 150 m. Pažeistos gamtinio karkaso teritorijos – tai mokslškai pagrįstos ir teritorijų planavimo dokumentais nustatytos teritorijos, praradusios natūralią kraštovaizdžio struktūrą ir/arba vertingiausias gamtinius elementus, jų dalis ir nebegalinės atlikti ekologinio kompensavimo funkcijų.

Siekiant suderinti aplinkosauginius ir racionalaus žemės naudojimo reikalavimus, visose zonose išskirti jų pozonai, arba teritorijos dalys, priskirtos gamtiniam karkasui. Šiuose pozonuose rekomenduojamas tausojamasis ūkininkavimas ir ekologinės įvairovės didinimas: įveisiant mišką žemės ūkiui mažiau tinkamuose plotuose, formuojant smulkesnius pasėlių plotus, didinant daugiamečių ir kitų žiemojančių augalų plotus, derinant gyvulininkystės ir augalininkystės specializuotas ūkio šakas.

3. Rekomendacijos kraštovaizdžio tvarkymui, nepažeidžiant gamtinio karkaso formavimo principų, pateiktos Kraštovaizdžio tvarkymo zonų brėžinyje. Rajono teritorijoje galimas statybas pagal Bendrojo plano sprendinius apibrėžia Žemės naudojimo ir apsaugos reglamentai, o kraštovaizdžio tvarkymo reglamentų brėžinys yra tik rekomendacinio pobūdžio, reikalingas rengiant planavimo sąlygas melioracijos darbams, miško želdinių išdėstymui, statinių išdėstymo tankumui ir kt.

4. Veikla kultūros paveldo objektų teritorijose ir apsaugos zonose reglamentuojama šių objektų apsaugos reglamentais ir/ar apsaugos specialiojo planavimo dokumentais bei kitais aktais nustatytais paveldosaugos reikalavimais.

Siekiant pagerinti aplinkos būklę, teisės aktų nustatyta tvarka turi būti rekultivuojami išeksploatuoti karjerai ir kitos pažeistos žemės, sutvarkytas Žvirblaičių sąvartynas. Nustatyti blogos būklės nusausintų žemių plotai turi būti renatūralizuoti, išskyrus plotus, pripažintus reikalingus rekonstruoti ar remontuoti ir toliau naudoti žemės ūkio veiklai. Saugomose teritorijose

SPRENDINIAI

pažeistos žemės turi būti atkuriamą pažeistų žemių būklė sutinkamai su šių teritorijų specialiuju planų sprendiniais ir apsaugos bei tvarkymo reglamentais.

Žemės naudojimo ir apsaugos reglamentų brėžinyje nustatytose funkcinėse zonose reglamentuojama veikla pateikta 5.2 lentelėje.

5.2 lentelė. Žemės naudojimo funkciniai prioritetai ir veiklos reglamentavimas

Zonos Nr.	Funkciniai prioritetai	Reglamentuojama veikla
IV-Vgl-a, V-Pg-a	Intensyvi žemės ūkio veikla teritorijose su vidutinės ir patenkinamos ūkinės vertės dirvožemiais Iš jų esančiose: - saugomose teritorijose - gamtinio karkaso teritorijose	Skatinama mišrios specializacijos ūkiai, derinantys gyvulių auginimą su prekinės augalininkystės produkcijos gamyba. Veiklą reglamentuoja Saugomų teritorijų planavimo dokumentai. Skatinamas specializuotas ūkininkavimas, arba miško įveisimas nepalankiuose ūkininkauti žemės sklypuose. Gamtinio karkaso rekreacinės, miškų ūkio ir agrarinės paskirties teritorijose draudžiama statyti pramonės įmones, kurioms reikalingi taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimai, ir gyvenamuosius kvartalus.
VI-TPgl, II-NP, III-ST	Ekstensyvi žemės ūkio veikla teritorijose su patenkinamos ūkinės vertės dirvožemiais Iš jų esančiose: - saugomose teritorijose - gamtinio karkaso teritorijose	Skatinamas pašarinių žemės ūkio augalų auginimas ir gyvulininkystės specializacijos ūkių plėtra. Veiklą reglamentuoja Saugomų teritorijų planavimo dokumentai. Skatinamas specializuotas ūkininkavimas, arba miško įveisimas nepalankiuose ūkininkauti žemės sklypuose. Gamtinio karkaso rekreacinės, miškų ūkio ir agrarinės paskirties teritorijose draudžiama statyti pramonės įmones, kurioms reikalingi taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimai, ir gyvenamuosius kvartalus.
I-Užgrp	Urbanizuotinų, gamtinio karkaso teritorijose ir kitai paskirčiai naudotinų teritorijų plėtra.	Leidžiama žemės ūkio veiklos konversija į kitą veiklą, pakeitus pagrindinę tikslinę žemės naudojimo paskirtį į kitą paskirtį, įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka. Leidžiama rekreacinių pastatų ir gyvenamųjų namų, rekreacinės ir ūkinės-komercinės paskirties pastatų statyba pagal detaliuosius planus. Gamtinio karkaso rekreacinės, miškų ūkio ir agrarinės paskirties teritorijose draudžiama statyti pramonės įmones,

		kurioms reikalingi taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimai, ir gyvenamuosius kvartalus.
--	--	--

5.5. Gyvenamųjų vietovių ir urbanizuotinių teritorijų plėtra

Bendrajame plane numatytos teritorijos gyvenamųjų ir rekreacinių vietovių plėtrai – jose turi būti leidžiama rengti detaliuosius planus, numatančius gyvenamąją statybą, taip pat rekreacinę ir kitą statybą. Tai – perspektyvios gyvenamosios vietovės. Kitose žemės ūkio paskirties teritorijose galima tik ūkininkų sodybų ir kitų žemės ūkio statinių statyba teisės aktų nustatyta tvarka.

Žemės naudojimo ir apsaugos reglamentų brėžinyje pažymėtose I-Užgrp zonos ribose nustatomi veiklos prioritetai - ne žemės ūkio veiklai, leidžiant statyti gyvenamuosius namus ir rekreacinės bei ūkinės- komercinės paskirties statinius, taip pat – specializuotai žemės ūkio veiklai.

Pramonės įmonės, logistikos centrai, kiti ūkinės-komercinės paskirties statiniai gali būti planuojami tik numčius jų išdėstymą pagal specialiuosius planus I-Užgrp zonoje, taip pat ir kitose vietovėse, tačiau su sąlyga, kad esami ir planuojami ne žemės ūkio paskirties statiniai užimtų ne daugiau kaip 5 proc. nuo bendro kaimo ploto IV- Vgl-a, V-Pg-a ir VI-TPgl zonose.

Gyvenamųjų namų statyba galima:

- 1) pagal parengtus detaliuosius planus - I-Užgrp zonoje, taip pat kompaktiško užstatymo gyvenamosiose vietovėse;
- 2) esamose sodybose – vietoje buvusio gyvenamojo namo;
- 3) kitose vietovėse - parinktoje ūkininko sodybai vietose. Tai – privačios žemės sklypai, priklausantys Ūkininko ūkį įregistravusiems ir realiai ūkininkaujantiems asmenims, esant poreikiui statyti gyvenamąjį namą ir žemės ūkio veiklai reikalingus ūkinius pastatus.

Detaliuosius planus gyvenamųjų namų statybai galima rengti:

1. Miestuose, miesteliuose, kitose perspektyviose gyvenamosiose vietovėse bei jų įtakos zonose (I-Užgrp) ir rekreacinių arealų zonose. Jeigu išduodant planavimo sąlygas nustatomas poreikis turėti specialųjį planą inžinerinės infrastruktūros objektų ir komunikacijų išdėstymui, prieš rengiant detalųjį planą turi būti parengtas specialusis planas. Šiose zonose specialieji planai nereikalingi, jeigu detalusis planas rengiamas žemės sklype, esančiame prie gero kelio ir elektros linijos, arba ribojasi su esamos namų valdos žemės sklypu.

2. Esamose sodybose, suformavus namų valdų žemės sklypus – visoje savivaldybės teritorijoje.
3. Kitose teritorijose kaimo vietovėje – žemės sklypams, esantiems kompaktiško užstatymo kaimuose arba prie esamų sodybų pagal detalųjį planą suformuotuose žemės sklypuose.

Teritorijos, kurioms privaloma rengti ar keisti detaliuosius planus:

1. Miestai, miesteliai, kompaktiško užstatymo kaimai – esant poreikiui statyti statinius arba keisti nustatytą kitos paskirties žemės sklypų naudojimo būdą ir pobūdį.
2. Perspektyvių gyvenamųjų vietovių įtakos arealų zonos (I Užgrp) – esant poreikiui statyti kitos paskirties statinius. Šis reikalavimas netaikomas statant ūkininkų sodybas ir žemės ūkio gamybinius pastatus, kurių vietos parinkimas, projektavimas ir statyba galima teisės aktų nustatyta tvarka.
3. Žemaitijos nacionalinio parko teritorijos dalyse, kuriose pagal parko planavimo schemą (tvarkymo planą) galima statyti gyvenamosios, rekreacinės ir kitos ūkinės paskirties statinius.
4. Kitose zonose, kai numatoma statyti gyvenamuosius namus esamose sodybose arba prie sodybos ribos pagal detalųjį planą suformuotuose žemės sklypuose. Šis reikalavimas netaikomas statant ūkininkų sodybas ir žemės ūkio gamybinius pastatus, kurių vietos parinkimas, projektavimas ir statyba galima teisės aktų nustatyta tvarka. Be to, rengiant detaliuosius planus gamtinio karkaso teritorijose turi būti užtikrinama sąlyga: nestatyti gyvenamųjų kvartalų, t. y. kai yra 3 ir daugiau gyvenamųjų namų, atstumas tarp jų turi būti didesnis kaip 150 m;
5. Detaliuosius planus ūkinės-komercinės ne žemės ūkio paskirties pastatų statybai galima rengti visoje savivaldybės teritorijoje - vietose, kur tai numato specialieji planai arba žemės sklypuose, suformuotuose prie esamų kitos paskirties pastatų.

Platelių ir Žemaičių Kalvarijos miesteliai beveik visiškai patenka į Žemaitijos nacionalinio parko teritoriją ir turi urbanistinio draustinio statusą, jų plėtrą turi apspręsti detalesnį teritorijų tvarkymo, naudojimo, apsaugos priemonių, plėtros planai (bendrieji, specialieji ar detalieji teritorijų planai).

Nerengiant detaliojo plano gyvenamųjų sodybų ir žemės ūkio veiklai reikalingų ūkinių pastatų statyba galima parinktose ūkininko sodybai vietose. Jos gali būti parenkamos teisės aktų nustatyta tvarka privačios žemės sklypuose, priklausančiuose ūkininko ūkį įregistravusiems ir realiai ūkininkaujantiems asmenims.

I zonas įsiterpusiuose miškuose statybų reglamentai taikomi tik IV grupės miškams ir III grupės miškams (išskyrus draustinių miškus), kai tai neprieštarauja teisės aktų reikalavimams.

Statybų reglamentai pateikti 5.3 lentelėje.

5.3 lentelė. Atskirų teritorijų statybos sąlygos

Zonos apibūdinimas	Pastatų statybos sąlygos
1	2
Plungės miestas	Statyba galima planavimo dokumentuose numatytoje teritorijoje, skirtose gyvenamosioms, pramonės ir sandėliavimo objektų, komercinės paskirties ir smulkaus verslo, rekreacinių objektų išdėstymui. Žemės ir statinių paskirtis turi atitikti detaliuose planuose nustatytą žemės naudojimo būdą ir pobūdį.
Perspektyvios kaimo gyvenamosios vietovės	Statyba galima pagal šių gyvenamųjų vietovių specialiuosiuose ir detaliuose planuose nustatytą žemės naudojimo būdą ir pobūdį. Parengus detaliuosius planus, galimas žemės ūkio paskirties žemės keitimas į kitą paskirtį. Perspektyviomis laikytinos tos gyvenamosios vietovės, kurių sklaida yra patogi gyventojams, atlieka žemės ūkio aptarnavimo ir paslaugų funkcijas bei skatina centralizuotų inžinerinių sistemų plėtrą
Perspektyvių gyvenamųjų vietovių plėtros zonos bei rekreaciniai arealai (pagal funkcinį teritorijos zonavimą – I-Užgrp zonos arealai)	Statyba galima tik vadovaujantis šioms teritorijoms parengtais specialiaisiais ir detaliaisiais planais, teisės aktų nustatyta tvarka. Parengus detaliuosius planus, galimas žemės ūkio paskirties žemės keitimas į kitą paskirtį.
Saugomos teritorijos: Žemaitijos nacionalinis parkas ir valstybiniai draustiniai	Statyba galima tik tose vietose, kur tai numato valstybinių parkų ir draustinių planavimo dokumentai ir juose nustatytais sąlygomis (gyvenamosiose ir ūkinėse zonose, esamose sodybose ar sodybvietėse, rekreacinio funkcinio prioriteto zonose išskirtose rekreacinėse urbanizuojamose kraštovaizdžio tvarkymo zonose).
Sanitarinės apsaugos zonos prie žemės ūkio gamybinių pastatų ir kitų statinių	Gyvenamuosius ir visuomeninius pastatus statyti draudžiama arba ribojama.
Žemės ūkio paskirties teritorijos (IV – VI zonos)	Galima statyba esamose sodybose (gyvenamojo namo ir pagalbinių pastatų) arba ūkininkų sodybų statyba teisės aktų nustatyta tvarka.
Kitose teritorijose esantys žemės ūkio paskirties žemės sklypai	Įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka gali būti keičiama žemės naudojimo paskirtis arba keičiamas žemės naudojimo pobūdis visuomenės poreikiams skirtiems pastatams bei įrenginiams statyti, infrastruktūros ir paslaugų plėtrai, taip pat gyvenamųjų ir pagalbinių pastatų statybai esamose namų valdose
Miškų ūkio paskirties teritorijos (žemės sklypai)	Statybos apribojimus nustato teisės aktai, vadovaudamiesi LR Konstitucinio Teismo 2006 m. kovo 16 d. nutarimo nuostatomis. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 05 09 nutarimu Nr. 641, miško žemę paverti kitomis naudmenomis draudžiama II grupės miškuose ir draustiniuose esančiuose III grupės miškuose.
Kitos paskirties žemės sklypai	Individuali ir kita statyba galima pagal šioms kitos paskirties (ne žemės ūkio ir ne miškų ūkio) žemės sklypams parengtus detaliuosius planus.

Pastabos:

1. Ūkininkų ūkių registre įregistruotų asmenų žemėvaldose galima statyti ūkininko ūkio sodybą (su gyvenamuoju namu ir ūkiniais pastatais), teisės aktų nustatyta tvarka parinkus vietą statybai ir parengus statinių projektus. Statyba galima privačios žemės ūkio paskirties žemės sklypuose, nerengiant detaliojo plano. Minimalų ūkio dydį, kuriam esant leidžiama statyba, nustato Ūkininko ūkio įstatymas ir kiti teisės aktai.
2. Žemės panaudojimas ūkinės – komercinės paskirties pastatų statybai galimas:
 - esamose sodybose ir prie esamų statinių;
 - valstybiniuose parkuose ir draustiniuose – jų planavimo schemose pažymėtose teritorijose, skirtose ūkinei ir kitai veiklai;
 - kitose vietovėse – pagal žemės sklypų ar jų grupių detaliuosius planus.
3. Išduodant sąlygas detaliųjų planų rengimui, gali būti nurodoma prieš tai parengti infrastruktūros plėtros specialųjį planą.
4. Rengiant specialiuosius ir detaliuosius planus gamtinio karkaso teritorijose, teisės aktų numatytais atvejais privalo būti atliktas sprendinių pasekmių poveikio aplinkai ir kraštovaizdžiui vertinimas. Gamtinio karkaso rekreacinės, miškų ūkio ir agrarinės paskirties teritorijose draudžiama statyti pramonės įmones, kurioms reikalingi taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimai, ir gyvenamuosius kvartalus.
5. Žemaitijos nacionalinio parko apsaugos zonoje, kad sumažinti neigiamą urbanizavimo poveikį kraštovaizdžiui ir išlaikyti kraštovaizdžio mozaikiškumą, laikytis tokių reikalavimų: atstumas tarp artimiausių sodybų – 150 m, 100 m; pastatų didžiausias leistinas aukštis – 8 m; maksimalus vienos sodybos užstatymo plotas – 300 m²; sodybos projektuojamos prisilaikant tradicinės žemaitiškos architektūros principų.
6. Rengiant specialiuosius planus kaimo vietovėje, privalo būti pažymėtos žemės ūkio gamybinių pastatų sanitarinės apsaugos zonos. Jose, vadovaujantis Vyriausybės patvirtintomis Specialiosiomis žemės ir miško naudojimo sąlygomis (1992 05 12 nutarimas Nr. 343), draudžiama statyti gyvenamuosius namus ir visuomeninius pastatus, o esamos sodybos ar visuomeniniai pastatai gali būti rekonstruojami tik įvertinus neigiamą veiklos poveikį sveikatai ir šiose zonose gyvenantiems asmenims sutikus. Sanitarinės apsaugos zonos dydis (metrais): prie paukštynų – 1000 m, prie stambių kiaulių fermų – 500 m; prie stambių karvių, kitų galvijų, arklių ir paukščių fermų – 300 m.
7. Teritorijos, kuriose gali būti pakeista pagrindinė tikslinė žemės naudojimo paskirtis:
 - 7.1. Žemės ūkio paskirtis į miškų ūkio paskirtį gali būti pakeista:
 - 1) atlikus žemės sklypo kadastrinius matavimus ir nustačius, kad apaugusio ar įveisto miško plotas sudaro 90 proc. ir daugiau žemės sklypo ploto;
 - 2) atidalintam mišku apaugusiam žemės sklypui pagal parengtą žemės sklypo formavimo ir pertvarkymo projektą.
 - 7.2. Žemės ūkio ar miškų ūkio paskirtis į kitą paskirtį gali būti pakeista:
 - 1) atidalijus namų valdos žemės sklypą;
 - 2) tais atvejais, kai paskirtis nustatyta pagal detaliųjį planą.
8. Visuomeninės paskirties pastatų (gaisrinių ir kt.) statybai žemės naudojimo paskirtis ir būdas (pobūdis) keičiami bei (esant reikalui) žemė paimama visuomenės poreikiams pagal savivaldybės administracijos parengtus detaliuosius planus.
9. Kai norint pakeisti pagrindinę tikslinę žemės naudojimo paskirtį reikalinga parengti detaliųjį planą, numatantį visą sklypą ar jo dalį (suformavus atidalinamą žemės sklypą) panaudoti kitai paskirčiai žemės plote, kuriame yra miško žemės, būtina vadovautis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gegužės 9 d. nutarimo Nr. 641 „Dėl miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis aprašo patvirtinimo“ (2007 02 27 nutarimo Nr. 238 redakcija) 6 punkto reikalavimais, kurių pagrindinės nuostatos:
 - 1) paversti miško žemę kitomis naudmenomis draudžiama I grupės miškuose, II grupės – ekosistemų apsaugos miškuose, III grupės – draustinių miškuose, paviršinio vandens telkinių pakrančių apsaugos juostose ir kt.;
 - 2) miško žemė gali būti paverčiama kitomis naudmenomis, jeigu tai numatyta Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo nustatyta tvarka parengtuose ir patvirtintuose savivaldybės teritorijos ar savivaldybės teritorijos dalių bendruosiuose planuose;
 - 3) miško žemė gali būti paverčiama kitomis naudmenomis tik tada, kai yra nustatytą tvarka parengti ir patvirtinti detalieji planai.

10. Prie komunalinių objektų sanitarinės apsaugos zonų priskirtinos kapinės Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343 patvirtintos Specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos numato, jog prie veikiančių kapinių nustatoma 300 m sanitarinės apsaugos zona, prie neveikiančių (uždarytų) kapinių - 100 m.

5.6. Teritorijų rezervavimas visuomenės poreikiams.

Bendrojo plano sprendiniai apima ir teritorijų, reikalingų panaudoti visuomenės poreikiams, rezervavimą – jų išjungimą iš apskrities viršininko patvirtintų laisvo fondo valstybinės žemės sklypų (skirtų kompensacijai pretendentams į nuosavybės teisių atkūrimą ar pardavimui) arba galimą išpirkimą iš žemės savininkų, jeigu žemė jau privatizuota. Tai žemės plotai, numatyti poilsiavietėms, parkams ir kitiems rekreaciniams objektams, valymo įrenginiams, kapinių praplėtimui, gyvenviečių infrastruktūrai ir kt. Jų detalesnis tvarkymas, atskiriant galimas privatizuoti žemės sklypų dalis, galimas tik parengus kiekvienos teritorijos specialųjį ar detalųjį planą. Prie rezervuojamų teritorijų Plungės rajone priskirti atskiru sąrašu pateikiami bendro naudojimo objektai (5.4 lent.), taip pat vakarinis Plungės aplinkkelis, aplinkkelis iš kelio Plungė – Vėžaičiai per Varkalius į kelią Plungė – Rietavas ir AB „Geonafta“ licenciniame plote atrastas Plungės naftos telkinys, įtrauktas į Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos Žemės gelmių registrą. Šio telkinio eksploatavimas galimas teisės aktų nustatyta tvarka suformavus žemės sklypus, nustačius atitinkamą žemės naudojimo paskirtį ir būdą bei įteisinus žemės sklypą naudoti licencijuotai įmonei.

Prenkant teritorijas, rezervuojamas visuomenės poreikiams, vadovautasi Plungės rajono savivaldybės tarybos sprendimais: 2002 02 07, Nr. 3-12; 2003 11 06, Nr. 1-216; 2005 03 31, Nr. T1-3-74; 2007 10 25, Nr. T1-11-243; 2007 11 29, Nr. T1-12-268; 2008 01 31, Nr. T1-18.

5.4 lentelė. Plungės rajono teritorijos, rezervuojamos teritorijos visuomenės poreikiams (bendrojo plano sprendiniai)

Pažymė- ta plane	Gyvenamoji vietovė	Žemės sklypo apibūdinimas	Plotas ha
1	2	3	4
	Plungės miestas		
1.		Poilsiavietė prie Babrungo upės užtvankos	0,41
2.		Poilsiavietė prie Babrungo upės už pirties	1,16
3.		Rekreacinė teritorija prie Babrungo upės, šalia Kranto gatvės	1,24
4.		Rekreacinė teritorija prie Babrungo upės, Vandentiekio gatvės gale	0,21
5.		Rekreacinė teritorija prie Babrungo upės, šalia Vandentiekio gatvės	1,05
6.		„Babrungo slėnis“ – kultūros vertybės teritorija, Plungės dvaro sodyba G213KP	1,19

SPRENDINIAI

5.4 lentelės tęsinys

1	2	3	4
		Plungės parkas“ – kultūros vertybės teritorija, Plungės dvaro sodyba G213KP	46,71
8.		Rekreacinė teritorija prie Babrungo upės, šalia Vingio gatvės	3,25
9.		Skveras prie „Žemaičio“ redakcijos	0,18
10.		Rekreacinė teritorija prie Plungės vandenvietės šalia daugiabučių namų rajono	6,16
11.		Skveras prie A. Jucio ir J. Tumo-Vaižganto gatvių sankryžos	1,44
12.		Rekreacinė teritorija prie Plungės vandenvietės Gandingos gatvės gale	4,56
13.		Rekreacinė teritorija prie Plungės vandenvietės tarp sodininkų bendrijos sodų ir AB „Linų audiniai“	22,0
14.		Poilsiavietė prie Babrungo upės už rajono centrinės bibliotekos“ – kultūros vertybės teritorija, Plungės dvaro sodyba G213KP	1,56
15.		Rekreacinė teritorija už Telšių gatvės kapinių	20,0
16.		Rekreacinė teritorija prie Babrungo upės Ramunių gatvės gale	0,71
17.		Skveras tarp Palankės ir Sinagogų gatvių	1,69
18.		Skveras prie taupomojo banko Rietavo gatvėje	0,19
19.		Rekreacinė teritorija prie Žemaitės gatvės	0,52
20.		Rekreacinė teritorija prie S. Daukanto gatvės	1,47
21.		Poilsiavietė prie Babrungo upės už miesto apvažiavimo	1,45
22.		Numatoma įrengti poilsiavietė prie Babrungo upės už miesto apvažiavimo	0,60
23.		Poilsio zona prie Gandingos HE tvenkinio tarp perpumpavimo stoties ir irklavimo bazės	5,60
	Alsėdžių seniūnija		
24.		Maudymosi ir poilsio zona prie Alsėdžių tvenkinio	0,60
25.		Skveras prie Alsėdžių tvenkinio	3,45
26.		Poilsiavietė prie Žvėrinų	4,04
27.		Miestelio aikštė su skveru	0,50
28.		Skveras prie senosios gaisrinės	0,04
29.		Miško parkas šalia kapinių	1,90
30.		Miško parkas prie V. Šiaulio	0,30
31.		Miško parkas prie žydų kapų	0,60
	Babruno seniūnija		
32.		Paplūdimys prie Glaučių tvenkinio	0,30
33.	Babruno kaimas	Skverelis Babruno gyvenvietėje	0,30
34.		Ilgio stovyklavietė ir pliažas	0,20
35.	Didvyčių kaimas	Pliažas ir poilsiavietė prie upės Didvyčių k.	0,20
	Kulių seniūnija		
36.		Poilsiavietė prie Mostaičių tvenkinio	1,00
37.		Poilsiavietė prie Mostaičių tvenkinio	2,80

5.4 lentelės tęsinys

38.	Kulių miestelis	Kulių miestelio parkas	1,50
39.		Paplūdimys prie Kumžaičių tvenkinio	0,20
40.	Kulių miestelis	Piažo ir poilsio vieta prie tvenkinio Kulių mstl.	1,00
41.	Šiemulių kaimas	Kaimo bendruomenės poreikiams	1,00
Nausodžio seniūnija			
42.	Noriškių kaimas	Poilsiavietė prie Babrungo upės Noriškių k.	0,85
43.		Poilsiavietė prie Plungės vandenvietės už sodų	1,50
44.	Noriškių kaimas	Poilsiavietė „Kregždynas“ prie Babrungo upės Noriškių kaime	6,00
45.	Mardosų kaimas	Poilsiavietė prie Babrungo upės Mardosų kaime	0,95
46.	Kaušėnų kaimas	Poilsiavietė prie Gondingos HE tvenkinio	2,38
Paukštakių seniūnija			
47.		Poilsiavietė prie Sklypačių ežero	0,60
48.		Poilsiavietė prie Luokos ežero	0,54
49.	Stanelių kaimas	Poilsiavietė prie tvenkinio Stanelių gyvenvietėje	0,85
50.		Miško parkas prie piliakalnio	8,70
51.	Tarvainių kaimas	Maudykla prie tvenkinio Tarvainių kaime	0,30
52.		Maudykla prie Paukštakių tvenkinio	0,20
Platelių seniūnija			
53.		Masinių renginių vieta prie Platelių ežero	4,90
54.		„Apžvalgos“ ratas prie Platelių ežero	0,25
55.		Platelių miestelio plažas prie Platelių ežero	0,20
56.	Medsėdžių kaimas	„Svirnelio“ stovyklavietė – plažas prie Platelių ežero (Medsėdžių k.)	8,80
57.		Šiaurinė stovyklavietė ir plažas	6,50
58.	Beržoro kaimas	„Beržynėlio“ stovyklavietė (Beržoro k.)	8,00
59.		Piažas ir stovyklavietė prie Beržoro ežero	2,50
60.	Beržoro kaimas	Bendro naudojimo žemės sklypas rekreacijai ir poilsiui	0,40
Stalgėnų seniūnija			
61.		Maudykla prie Luknėnų tvenkinio	0,20
62.	Stalgėnų	Skveras prie Stalgėnų kapinių	0,70
63.		Skveras prie seniūnijos pastato	0,36
64.	Stalgėnų kaimas	Aikštelė prie Minijos upės tilto rekreacijai ir poilsiui	0,60
65.	Milašaičių kaimas	Buvęs mokyklos stadionas – rekreacijai, poilsiui, bendruomenės šventėms organizuoti	0,30
Šateikių seniūnija			
66.	Aleksandravo kaimas	Poilsiavietė prie Minijos upės Aleksandravo k.	0,65
67.		Poilsiavietė prie Narvaišių tvenkinio	0,90
68.	Liepgirių kaimas	Poilsiavietė prie Minijos upės Liepgirių k.	1,70
Žemaičių Kalvarijos seniūnija			
69.		Maudykla prie Maudučio ežero	0,30
70.		Poilsiavietė prie Rotinėnų tvenkinio	2,10

SPRENDINIAI

5.4 lentelės tęsinys

71.		Maudykla prie Rotinėnų tvenkinio	1,80
72.		Poilsiavietė prie Gegrėnų ežero	1,20
73.		Paplatelės rekreacijos zona su 3 plažais	10,50
74.		Plokštinės stovyklavietė, plažas, miško parkas	13,85
75.	Gečaičių kaimas	Bendro naudojimo žemės sklypas, skirtas rekreacijai	0,53
76.	Gečaičių kaimas	Bendro naudojimo žemės sklypas, skirtas rekreacijai	1,00
77.	Virkšų kaimas	Bendro naudojimo žemės sklypas, skirtas rekreacijai	0,53
78.	Virkšų kaimas	Bendro naudojimo žemės sklypas, skirtas rekreacijai	0,46
Žlibinų seniūnija			
79.		Skveras prie Garbenčiaus namų valdos	0,24
80.		Skveras šalia seniūnijos	0,18
81.		Skveras šalia seniūnijos	0,04
82.		Skveras prie kryžkelės	0,08
83.		Skveras prie pirties ir „Saulės“ takas	0,17
84.		Poilsiavietė prie Žlibinų tvenkinio	0,19
85.	Medingėnų kaimas	Rašytojos Šatrijos Raganos gimtinė Medingėnų k.	3,35
Kitos teritorijos			
86.	Varkaliai	Naftos telkinys	
87.	Pakutuvėnai	Pakutuvėnų kaimo bažnyčia	50,1
88.	Teritorijose, numatytuose perspektyvių gyvenamųjų vietų plėtimui, visuomenės poreikiams rezervuojami žemės plotai, reikalingi gatvių tiesimui, infrastruktūros įrenginiams ir visuomenės paskirties statiniams.		

6. NEKILNOJAMASIS KULTŪROS PAVELDAS

6.1. Bendrosios nuostatos

Plungės rajono bendrojo plano kultūros paveldo dalis nustato Plungės savivaldybės teritorijos nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkybos ir naudojimo prioritetus bei priemones, užtikrinančias kultūros paveldo objektų (pavienių objektų, jų kompleksų ir vietovių, registruotų kaip nekilnojamosios kultūros paveldo vertybės) išsaugojimą. Pateikiami sprendiniai atitinka Lietuvos nacionalinės darnaus vystymosi strategijos (Žin., 2003, Nr. 89-2039), nurodančios, kad Lietuvos kultūrinio savitumo išsaugojimas yra vienas iš Lietuvos darnaus vystymosi prioritetų (str. 23.11, Žin., 2003, Nr. 89-2039), nustatytą kultūros paveldo išsaugojimo kryptį.

Sprendinių konkretizavimas atitinka rajono lygmens teritorijų planavimo reikalavimus ir Savivaldybės teritorijos bendrojo plano rengimo taisyklėmis (Žin., 2004, Nr. 83-3029) nustatytą grafines dalies mastelį (Rekreacijos, turizmo, gamtos ir kultūros paveldo plėtojimo brėžinys, M 1:50000). Pateikiamos sąvokos ir sprendinių turinys atitinka Lietuvos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymą (Žin., 2004, Nr. 153-5571) ir Lietuvos teritorijos bendrąjį planą, kuris įtvirtina principą, kad kultūros paveldo išsaugojimą būtina vertinti kaip svarbią paskatą vietovės ekonominei plėtrai (1 str. 3 sk., Žin., 2002, Nr. 110-4852). Bendrojo plano sprendiniai siejami su Dvarų išsaugojimo programa (LR Vyriausybės 2007 m. balandžio 18 d. nutarimas Nr. 481, Žin., 2003, Nr. 38-1740 ir LR Vyriausybės 2007 m. gegužės 9 d. nutarimas Nr. 468, Žin., Nr. 58-2243).

Sprendiniai parengti vadovaujantis Plungės rajono strateginiu plėtros plano 2002-2010 metams (Plungės rajono savivaldybės tarybos 2003 m. kovo 20 d. sprendimas Nr.T1-40) nuostatomis.

Nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimas laikomas integralia Plungės savivaldybės teritorijos plėtros dalimi. Pagrindine strategine teritorijos plėtros kryptimi plano koncepcija numato decentralizuotą koncentraciją, kuri atitinka integralios kultūros paveldo apsaugos sampratą - siekiama vertingiausių objektų išsaugojimo, skatinant jų naudojimą visuomenės reikmėms.

Pateikiami sprendiniai taip pat atitinka tikslus, numatytus Lietuvos ratifikuotoje Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo globos konvencijoje (5 str.; Žin., 1997, Nr. 19-411):

- 1) priimti generalinę politiką, kuri siektų kultūros ir gamtos paveldui suteikti tinkamą vaidmenį bendruomenės gyvenime ir to paveldo globą integruoti į bendras planavimo programas;

SPRENDINIAI

- 2) vystyti mokslinius ir techninius tyrimus ir tyrinėjimus ir paruošti veiksmingas priemones, kurios įgalintų valstybę neutralizuoti grėsmę, iškilusią kultūros ir gamtos paveldui;
- 3) imtis tinkamų įstatyminių, mokslinių, techninių, administracinių ir finansinių priemonių, būtinų šio paveldo identifikavimui, globai, išsaugojimui (konservavimui), prezentavimui bei reabilitavimui.

Pateikiami sprendiniai yra siejami su gamtos paveldo apsaugos reikalavimais ir atitinka aplinkos tvarkymo tikslus, nustatytus Lietuvos ratifikuotoje Europos kraštovaizdžio konvencijoje (5 ir 6 str.; Žin., 2002, Nr. 104-4621):

- 1) įteisinti kraštovaizdį kaip svarbią žmonės supančios aplinkos sudedamąją dalį, jų bendro kultūros ir gamtos paveldo apraišką bei jų savasties pagrindą;
- 2) integruoti kraštovaizdį kaip reiškinių į savo teritorijų ir miestų planavimo politiką bei savo kultūros, aplinkos, žemės ūkio, socialinę ir ekonominę politiką, taip pat į kiekvieną kitą politikos sritį, galinčią turėti poveikį kraštovaizdžiui;
- 3) nustatytus kraštovaizdžius įvertinti atsižvelgiant į suinteresuotų dalyvių ir atitinkamos gyventojų grupės jiems priskiriamą ypatingą vertę.

Teritorinės nekilnojamojo kultūros paveldo vertybių apsaugos prioritetai Plungės rajono teritorijoje yra apibrėžti, nustačius:

1. Nekilnojamojo kultūros paveldo vertybių sankaupos arealus. Jų naudojimo ir tvarkybos prioritetai yra pasiūlyti įvertinus nekilnojamojo kultūros paveldo objektų, kompleksiskumo lygį, teritorinės sklaidos ypatumus ir teritorinės sąveikos (tarpusavyje bei su gamtine aplinka) pobūdį.
2. Didžiausia kultūrine verte ir visuomenine reikšme (didžiausiu kultūriniu pažintiniu potencialu) pasižyminčias nekilnojamasias kultūros paveldo vertybes. Objektų kultūrinė vertė yra įvertinta remiantis iki šiol atliktais istoriniais, archeologiniais, urbanistiniais ir architektūriniais tyrimais bei atlikus dabartinės būklės žvalgomuosius architektūrinius, urbanistinius ir kraštovaizdinius estetinius tyrimus. Papildomu vertės kriterijumi laikytas Vidurio ir Šiaurės Vakarų Žemaitijos regiono archeologijos, mitologinio ir memorialinio palikimo, dvarų sodybų ir sakralinės architektūros bei dailės tradicijos reprezentavimas.

Objektus, pasižyminčius ryškiomis vertingosiomis savybėmis ir svarbius Plungės rajono kultūros tradicijų ir gyvenamosios aplinkos savitumui išsaugoti, tačiau iki šiol neturinčius kultūros vertybės statuso, tikslinga teikti įtraukimui į Kultūros vertybių registrą.

6.2. Nekilnojamųjų kultūros vertybių reikšmė

Rekreacijos, turizmo, gamtos ir kultūros paveldo plėtojimo brėžinyje žymimi visi į Kultūros vertybių registrą įtraukti nekilnojamojo kultūros paveldo objektai (archeologinės vietos, urbanistinės vietovės, statinių kompleksai, pavieniai statiniai, mitologijos objektai, įvykių vietos, laidojimo vietos, monumentai; Kultūros paveldo centro 2007 m. sausio 10 d. apskaitos duomenimis). Atskirai pažymimi objektai, išsiskiriantys didžiausia kultūrine verte ir tinkamumu naudoti turizmo reikmėms (pasižymintys išskirtiniu kultūriniu pažintiniu potencialu). Nustatant objektų svarbą įvertinta ne tik jų istorinė, archeologinė, urbanistinė, architektūrinė ir meninė vertė, bet ir aplinkinės teritorijos patrauklumas, jų erdvinis ir semantinis ryšys su kitais kultūros paveldo objektais bei pasiekiamumo sąlygos (lokalizacija nustatytų turizmo maršrutų arba kitų Plungės rajonų kelių atžvilgiu). Kultūros paveldo objektų visuomeninė reikšmė įvertinta atsižvelgiant į jų naudojimo būdą, nuosavybės formą, fizinę būklę.

LR teritorijos bendrojo plano nekilnojamojo kultūros paveldo dalyje Plungės rajono teritorija skiriama vienam iš penkių istorijos paveldo dominavimo regionų. Vidurio ir Šiaurės Vakarų Žemaitijos regione išskirtinė svarba teikiama archeologijos paveldui (piliakalniams, alkakalniams, pilkapiams ir kt.) ir memorialiniams akcentams (LR Seimo nutarimas dėl LR teritorijos bendrojo plano, 2002 m. spalio 29 d. Nr. IX-1154). LR teritorijos bendrajame plane nurodoma, kad Telšių-Plungės-Skuodo arealui teiktinas pirmumo prioritetą valstybiniame rėmime.

Lietuvos kontekste Plungės rajono kultūros paveldas yra išsiskiriantis objektų gausa ir didele daugumos jų verte. Kompleksine kultūrine verte ir dominuojančiu vaidmeniu kraštovaizdyje išsiskiria piliakalniai, urbanistinės vietovės, daugelis dvarų sodybų ir sakralinio architektūros paveldo objektų. Didelis istorinis krūvis taip pat tenka senovės laidojimo vietoms (kurių tarpe verte išsiskiria kapinynai), savitas yra mitologijos paveldas, unikalūs povandeninės archeologijos objektai (Platelių ež.). Labai gausus, didele etnografinė ir menine verte pasižymintis kryždirbystės paveldas, registruotas kaip nekilnojamosios kultūros vertybės.

Integruojant materialaus ir nematerialaus paveldo saugojimą, stiprinant vietos kultūrinį tapatumą, plėtojant tradicinius amatus ir skatinant turizmą svarbų vaidmenį atlieka rajono muziejai: Militarizmo muziejus buvusioje raketų bazėje Plokštinėje, kuriamas muziejus Platelių dvaro svirne, Stirbaičių k. kuriamas amatų centras numatomoje atkurti žemaičių etnografinėje sodyboje (visi Žemaitijos nacionaliniame parke), K. Striaupos klėtelė (Dovainių k.), R. ir J. Jonušų tautodailės ir etnografijos ekspozicija (Godelių k.), V. Jaugėlos darbų ir senienų ekspozicija (Gintališkės k.), R. Laimos klėtelė (Skirpsčių k.), L. Černiausko meno galerija-kūrybinės dirbtuvės (Babrungo k. malūne).

Kompleksiškai apibendrinus iki šiol atliktų kultūros paveldo tyrimų rezultatus laikoma, kad didžiausiu kultūriniu pažintiniu potencialu išsiskiriančiais Plungės rajono kultūros paveldo objektais yra:

- 1) archeologijos paveldo objektai: Gandingos, Varkalių ir Šarnelės piliakalnių su gyvenvietėmis kompleksai, Žemaičių Kalvarijos, Gegrėnų ir Gegrėnų II piliakalniai, Platelių piliavietė, Platelių dvarvietė (vad. Šventorkalniu) ir Platelių ežero povandeninės archeologijos kompleksas;
- 2) dvarų paveldo objektai: Plungės (M. Oginskio), Platelių ir Šateikių dvarų sodybos;
- 3) sakralinės architektūros paveldo objektai: Žemaičių Kalvarijos bažnyčios, vienuolyno ir devyniolikos koplyčių ansamblis, Beržoro sakralinės architektūros ansamblis (Šv. Stanislovo bažnyčia, varpinė, Jono Nepamuko koplyčia ir 14 stočių Kristaus kančios kelias), Platelių Šv. ap. Petro ir Pauliaus, Alsėdžių Švč. M. Marijos Nekalto Prasidėjimo, Šateikių Šv. evangelisto Morkaus, Plungės Šv. Jono Krikštytojo, Kulių Šv. Stanislovo, Gintališkės Šv. Mato Evangelisto bažnyčių kompleksai;
- 4) Žemaičių Kalvarijos, Alsėdžių, Beržoro urbanistinės vietovės.

Didesnioji Plungės rajono kultūros paveldo objektų, pasižyminčių didžiausiu kultūriniu pažintiniu potencialu, dalis yra susitelkę Žemaitijos nacionalinio parko teritorijos šiaurinėje ir vakarinėje dalyje.

6.3. Nekilnojamojo kultūros paveldo vertybių sankaupos arealai

Kultūrinio istorinio kraštovaizdžio aspektu Plungės rajono teritorijoje išskirti devyni nekilnojamųjų kultūros vertybių sankaupos arealai¹. Siekiant išsaugoti Plungės rajono kraštovaizdžio kultūrinę vertę svarbiausiomis saugotomis jo savybėmis laikytina architektūrinės, istorinės, archeologinės ir meninės vėrcių kompleksiškumas, nekilnojamojo kultūros paveldo objektų vizualinis kompozicinis bei istorinis semantinis sąryšingumas, kultūros vertybių integralumas su gamtinės aplinkos vertybėmis. Kompleksiškai įvertinus rajono kraštovaizdį išskirta:

- 1) Gandingos arealas, kuriame vyrauja archeologijos paveldas;
- 2) Kulių arealas, kuriame vyrauja dailės objektai, registruoti kaip nekilnojamosios kultūros vertybės;

¹ Kultūros vertybių sankaupos arealai Plungės rajono bendrajame plane yra įvardinami sąlyginai - pagal juose esančias reikšmingiausias gyvenvietes arba svarbesnius piliakalnius (žr. *Esama būklė. Nekilnojamojo kultūros paveldas*).

- 3) arealai be vieno vyraujančio kultūros paveldo objektų tipo (mišrūs arealai): Žemaičių Kalvarijos, Gegrėnų ir Platelių (susiklostę Žemaitijos nacionaliniame parke), Plungės, Gintališkių, Alsėdžių ir Vieštovėnų.

Teritorinės apsaugos koncentravimas kultūros vertybių sankaupos arealuose yra laikomas palankia prielaida išsaugoti istorinio kraštovaizdžio reliktiškumą, kuris yra itin svarbus Plungės rajono kultūros paveldo savitumo aspektu. Palankias sąlygas sutelkti kultūros paveldo apsaugos resursus ir pastangas bei plėtoti turizmą ir rekreaciją Plungės rajono kultūros vertybių sankaupos arealuose sudaro:

1. Nekilnojamojo kultūros paveldo objektų sklaidos Plungės rajono teritorijoje ypatumai – dauguma kultūros paveldo objektų, esančių kultūros vertybių sankaupos arealuose, yra susiformavę vertingame gamtiniame kraštovaizdyje, vaizdinguose upių ir ežerų prieslėniuose bei istorinėse rajono gyvenvietėse.
2. Palankus regioninių ir rajoninių turizmo maršrutų išsidėstymas kultūros vertybių sankaupos arealų atžvilgiu – pro Platelių, Gegrėnų ir Žemaičių Kalvarijos arealus praeina rekomenduojamas nacionalinis (reprezentacinis) maršrutas “Lietuvos istorijos ir kultūros vėrinys”, pro Gandingos, Plungės, Platelių, Gegrėnų ir Alsėdžių arealus praeina regioninis valstybinių parkų maršrutas “Pajūrio parkų žiedas” (LR teritorijos bendrasis planas. Rekreacinės teritorijos).
3. Gana palanki kultūros vertybių sankaupos arealų lokalizacija Plungės rajono kelių atžvilgiu: pro Plungės arealą praeina automagistralė E272 ir geležinkelio Šiauliai-Klaipėda linija; krašto kelias Plungė-Gargždai kerta Gandingos ir Kulių arealus, šalia šio kelio susiklostęs Vieštovėnų arealas; Žemaičių Kalvarijos arealą kerta krašto kelias Mažeikiai-Plungė. Gandingos arealo patrauklumą didina jo lokalizacija šalia Plungės miesto.
4. Nacionalinių dviračių trasų specialiojo plano Nacionalinių dviračių trasų sistema (PHARE projektas 2002/000-620.03.01.01.02, sprendiniai patvirtinti 2006 11 24) Plungės rajone siūlo plėtoti pagrindines ir kitas nacionalines dviračių trasas. Viena iš rekomenduojamų pagrindinių nacionalinių dviračių trasų Palanga-Plateliai kirstų Kulių, Plungės, Platelių arealus. Nacionalinių dviračių trasų tinklo atkarpa Salantai-Telšiai vedama pro Gintališkės ir Platelių arealus. Platelių miestelyje šis planas rekomenduoja plėtoti specifinę dviračių turizmo infrastruktūrą ir paslaugas.

Laikoma, kad turistiniais ištekliais Plungės rajonas lenkia kaimyninę Rietavo savivaldybę bei Telšių ir Mažeikių rajonus (Telšių regiono plėtros planas 2006-2013 m., projektas). Žymi šių išteklių dalis yra sutelkta Plungės rajono kultūros vertybių sankaupos arealuose.

6.4. Nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkybos ir naudojimo kryptys

Remiantis LR Nekilnojamųjų kultūros paveldo apsaugos įstatymo 3 str. 1 sk., visi objektai, saugoti kaip nekilnojamosios kultūros vertybės, pagal įstatymo „Dėl Lietuvos Respublikos nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo įgyvendinimo“ 9 straipsnį, pripažįstami Kultūros vertybių registre registruotomis nekilnojamosiomis kultūros vertybėmis.

Plungės rajono bendrajame plane pateikiamos saugomų objektų kultūrinės vertės išsaugojimo nuostatos. Veikla kultūros paveldo objektų teritorijose ir jų apsaugos zonose reglamentuojama šių objektų apsaugos reglamentais ir/ar apsaugos specialiojo planavimo dokumentais bei kitais aktais nustatytais paveldosaugos reikalavimais.

Individualūs apsaugos reglamentai sudaromi ir išduodami jų valdytojams per 20 darbo dienų nuo valdytojų raštiškų prašymų gavimo dienos Kultūros paveldo departamente (jo teritoriniame padalinyje) ar Savivaldybės paveldosaugos padalinyje (LR Kultūros ministro 2005 m. balandžio 19 d. įsakymas Nr. IV-154 Dėl nekilnojamojo kultūros paveldo objekto pavyzdinio apsaugos reglamento patvirtinimo).

Apsaugos specialieji planai rengiami skelbiamų saugomais kultūros paveldo objektų ir steigiamų saugomomis vietovių teritorijų, apsaugos zonų riboms nustatyti ar pakeisti. Kultūros paveldo vertybių tvarkyba ir naudojimas vykdomi pagal specialiuosius teritorijų planavimo dokumentus, strateginius planus, tikslines programas ir tvarkomuosius paveldosaugos darbų projektus. Jei objektų, įrašytų į Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą, apsaugos zonos nėra nustatytos, joms taikomi reikalavimai, nustatyti LR Nekilnojamųjų kultūros paveldo apsaugos įstatymo (Žin., 2004, Nr. 153-5571) 9 str. 5 p. ir LR vyriausybės Specialiųjų Žemės ir miško naudojimo sąlygų XIX p. (Žin., 1992 08 10, Nr. 22-652).

Kultūros paveldo objektams, esantiems Žemaitijos nacionalinio parko teritorijoje, priežiūros, tvarkymo ir naudojimo sąlygas nustato šio parko apsaugos reglamentas (Žin., 2002, 87-3756), planavimo schema (Žin., 1997, 38-941), teritorijos ir zonų ribų bei tvarkymo specialieji planai ir šių objektų apsaugos reglamentai bei kitais aktais nustatyti paveldosaugos reikalavimai. Plungės rajono teritorijoje esančioje Žemaitijos nacionalinio parko dalyje kultūros paveldo išsaugojimo tikslu nustatytą konservacinio prioriteto zoną sudaro Bukantės kultūrinis draustinis, Grigaičių, Babrungo, Jazdauskiškių, Šarnelės, Mikytų, Beržoro, Pūckorių kraštovaizdžio, Šventorkalnio archeologinis, Žemaičių Kalvarijos, Platelių urbanistiniai draustiniai.

Visų archeologijos paveldo objektų tvarkybai yra nustatyta konservavimo kryptis (Lietuvos teritorijos bendrasis planas, 21 str.). Visos neveikiančios kapinės yra tvarkomos pagal Kapinių tvarkymo taisyklės (Žin., 2006 02 22, 22-695). Jų teritorijoms nustatyta pagrindinė

tikslinė konservacinė žemės naudojimo paskirtis (Lietuvos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, 20 str.).

Nekilnojamojo kultūros paveldo objektai tvarkomi ir naudojami atsižvelgiant į jų vertingąsias savybes ir teritorinį kontekstą. Prioritetiniai (skubiausiai) tvarkytini didžiausiu kultūriniu pažintiniu potencialu išsiskiriantys Plungės rajono nekilnojamojo kultūros paveldo objektai. Kultūros vertybių sankaupos arealai turėtų būti tvarkomi išryškinant dominuojančių kultūros paveldo objektų sąveiką su kitais kultūros paveldo objektais ir gamtine aplinka. Šių arealų teritorinės apsaugos priemonės tikslinga nustatyti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentais (Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklės, Žin., 2005, Nr. 81-2973). Bendrajam turizmui tikslinga pirmaeiliai pritaikyti kultūros vertybių sankaupos arealus:

- esančius Žemaitijos nacionaliniame parke (Platelių, Gegrėnų, Žemaičių Kalvarijos arealai);
- susiklosčiusius kitose Plungės rajono teritorijose, išsiskiriančiose vaizdinga gamtine aplinka ir esančiose prie pagrindinių turizmo trasų (Plungės ir Gondingos arealai).

Nekilnojamųjų kultūros vertybių registro objektus, įtrauktus į turizmo maršrutus, būtina prioritetiniai ženklinti ir rengti intensyvesniam lankymui.

Nustačius, kad Plungės rajone yra skubiai tvarkytinų objektų, įtrauktų į Kultūros vertybių registrą, tačiau saugomais nepaskelbtų, savivaldybė turi priimti sprendimą inicijuoti jų skelbimą saugomais. Priėmus šį sprendimą, gali iki 6 mėnesių būti apriboti ar uždrausti darbai, kurie pačiame objekte, jo teritorijoje ar apsaugos zonoje galėtų pažeisti vertingąsias savybes. Jei teritorija ir apsaugos zona nenustatytos, apriboti ar uždrausti darbus galima iki 250 metrų atstumu nuo objekto. Jeigu dėl nepalankių klimato sąlygų trūkstanti tyrimai neatliekami, terminas gali būti pratęstas iki 8 mėnesių (12 str. 5 sk., LR Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas; Žin., 2004, Nr.153-5571). Per šį terminą šio įstatymo nustatyta tvarka turi būti atlikti trūkstanti tyrimai, parengtas ir suderintas teritorijos ir apsaugos zonos ribų projektas, reikalui esant, statinys užkonservuotas ir atlikti kiti kultūros paveldo objekto skelbimo saugomu procedūros veiksmai.

Tikslinga rengti kultūros Plungės rajono vertybių apsaugos projektus, kurie padėtų telkti valstybės ir savivaldybės lėšas kultūros paveldo išsaugojimui ir atgaivinimui bei ES struktūrinių fondų paramai gauti. Tikslinga ruošti ir įgyvendinti kultūrinio turizmo programas, bendras su kitomis Žemaitijos regiono savivaldybėmis, bei specialiąsias programas, skirtas regionui būdingos tradicinės medžio statybos ir kitų amatų bei verslų, susijusių su kultūriniu turizmu ir kultūros paveldo objektų atgaivinimu, plėtotei. Didesnės lėšos skirtinos Plungės rajono kultūros paveldo vertybių pasiekiamumui automobiliais, dviračiais ir pėsčiomis plėtoti.

Siekiant stiprinti senųjų Plungės rajono miestelių bei etnografinę vertę pasižyminčių kaimo gyvenviečių patrauklumą ir gyvybingumą tikslinga numatyti ir įgyvendinti socialinės plėtros priemonės, skirtas:

- išlaikyti ir stiprinti vietos bendruomenes;
- aktyviau įtraukti vietos gyventojus į teritorijų planavimo ir kultūros paveldo išsaugojimo procesus; skatinti vietos bendruomenes teikti svarbius joms objektus įtraukti į Kultūros vertybių registrą, dalyvauti rengiant ir įgyvendinant kultūros vertybių apsaugos projektus ir programas;
- plėtoti Vidurio ir Šiaurės Vakarų Žemaitijai būdingas medžio statybos tradicijas, kitus su istorinio kraštovaizdžio išsaugojimu susijusius senuosius vietos verslus ir amatus, remti vietos kultūros tradicijas puoselėjančius muziejus;
- stiprinti Žemaičių Kalvarijos ir Beržoro, kaip regiono religinio centro, vaidmenį.

Pagal Žemaitijos nacionalinio parko apsaugos reglamentą, patvirtintą parko tvarkymo planą (planavimo schemą) ir kitus teritorijų planavimo dokumentus, specialiąsias žemės ir miško naudojimo sąlygas, kultūros paveldo objekto apsaugos reglamentais ir/ar apsaugos specialiojo planavimo dokumentais bei kitais aktais nustatytus paveldosaugos reikalavimus tvarkomi parko teritorijoje esantys ir į Kultūros vertybių registrą įtraukti urbanistikos paveldo objektai: Žemaičių Kalvarijos miestelis, Beržoro ir Visvainių kaimų gyvenvietės. Veikla Alsėdžių miestelio teritorijose ir jo apsaugos zonoje reglamentuojama šio kultūros paveldo objekto apsaugos reglamentu ir/ar apsaugos specialiojo planavimo dokumentais bei kitais aktais nustatytais paveldosaugos reikalavimais.

Platelių miesteliui siūloma suteikti ypatingos svarbos miestelio statusą, o jo viešųjų erdvių sutvarkymui skirti papildomą finansavimą. Plateliuose siūloma įkurti kultūros centrą kultūriniam pažintiniam turizmui skatinti.

Tikslinga numatyti priemones, reikalingas planuoti vieningą saugomų statinių kompleksų (visų pirma, registruotų Plungės rajono dvarų sodybų), kurie yra privatizuoti dalimis, tvarkybą.

Prioritetiniai skirtina parama medžio architektūros paveldo tvarkybos darbams vykdyti. Ypač skubiai tvarkytini senieji mediniai dvarų sodybų gyvenamieji ir ūkiniai pastatai. Tikslinga numatyti mokesčių lengvatas ir kitas skatinimo priemones pritaikant kaimo turizmui sodybas, įsikūrusias vaizdingumu pasižyminčiose kaimo vietovėse ir pasižyminčias etnoarchitektūros vertę ir autentiškumą.

Žemės ūkis laikytinas svarbia sąlyga išsaugoti kaimiškajam kultūros paveldui, jo tipologinei įvairovei ir autentiškumui (Lietuvos etnografinių kaimų išlikimo ilgalaikė programa, Žin., 2003, Nr. 89-4033). Tradicinė žemdirbystė itin skatintina kultūros vertybių sankaupos arealuose bei vietovėse, kuriose išliko daugiausia kaimo turizmo vystymui tinkančių, vaizdingoje

gamtinėje aplinkoje susiklosčiusių ir autentiškumu pasižyminčių sodybų. Turizmo plėtojimas saugomose teritorijose galimas tik prisilaikant jų apsaugos reglamentų, planavimo dokumentų ir atsižvelgiant į jų steigimo tikslus.

Plungės rajono kultūros paveldo objektų tvarkybai, priežiūrai ir pritaikymui visuomenės reikmėms būtina skirti žymiai daugiau lėšų. Siekiant išsaugoti ir tinkamai naudoti Plungės rajono kultūros paveldą labai svarbu parengti ir įdiegti privačių lėšų, panaudotų visuomenei prieinamų registruotų kultūros paveldo objektų tvarkybai, kompensavimo mechanizmą. Tikslinga parengti ir įteikti visų nekilnojamojo kultūros paveldo objektų savininkams ir naudotojams šių objektų vertės išsaugojimo ir naudojimo rekomendacijas.

Bendrojo plano kultūros paveldo apsaugos sprendinių įgyvendinimo stebėseną (monitoringą) turi būti vykdoma pagal Nekilnojamojo kultūros paveldo stebėsenos taisyklės (Žin., 2005, Nr.86-3242). Stebėseną turi būti vykdoma periodiškai ir pagal reikalavimus, nustatytus atsižvelgiant į objektų tipologijos ypatumus, fizinę būklę, teisinę priklausomybę. Stebėsenos rezultatai: stebėjimo ir fiksavimo duomenys, vertingąsias savybes naikinančių ar žalojančių poveikių vertinimas, apibendrinimas ir prognozavimas, turi būti teikiami už Plungės rajono kultūros paveldo vertybių apsaugą ir teritorijų planavimą atsakingoms institucijoms.

6.5. Plungės rajono nekilnojamųjų kultūros paveldo objektų sąrašai

Rajono nekilnojamųjų kultūros paveldo objektų sąrašai pateikiami 6.1 – 6.9 lentelėse.

6.1 lentelė. Archeologijos paveldo objektai

Nr. plane	Vertybės kodas	Pavadinimas	Vardas	Adresas
1	2	3	4	5
1A	A822	Pilkapis	Vaištarų	Telšių aps., Plungės sav., Vaištarų k.
2A	A803	Kapinynas	Mačiūkių	Telšių aps., Plungės sav., Mačiūkių k.
3A	A810 P	Piliakalnis	Plungės, vad. Pabrėžos pilalė	Telšių aps., Plungės sav., Plungė
4A	A807 P	Piliakalnis	Pakutuvėnų, vad. Pilalė	Telšių aps., Plungės sav., Pakutuvėnų k.
5A	A786	Kapinynas	Alsėdžių, vad. Dokšo rėžiu	Telšių aps., Plungės sav., Alsėdžių mstl.
6A	A820	Kapinynas	Uogučių, Paežerės, Rūdaičių	Telšių aps., Plungės sav., Uogučių k.
7A	A788	Kapinynas	Didvyčių, Jazdaičių	Telšių aps., Plungės sav., Didvyčių k.
8A	A813 P	Piliakalnis	Surblių, Jodėnų, vad. Pilimi	Telšių aps., Plungės sav., Surblių k.
9A	A790 P	Kapinynas	Gandingos	Telšių aps., Plungės sav., Gandingos k.
10A	A804 P	Kapinynas	Nausodžio, Mardosų, vad. Kapkalniu, Kapukalniu	Telšių aps., Plungės sav., Nausodžio k.

SPRENDINIAI

6.1 lentelės tęsinys

1	2	3	4	5
11A	A815 P	Piliakalnis	Stanelių, vad. Senpiliu	Telšių aps., Plungės sav., Stanelių k.
12A	A789	Kapinynas	Dovainių, Dvarviečių, Užpelkių	Telšių aps., Plungės sav., Dovainių k.
13A	A797 P	Piliakalnis	Gintališkės, vad. Pile	Telšių aps., Plungės sav., Gintališkės k.
14A	A796 P	Kapinynas	Gintališkės	Telšių aps., Plungės sav., Gintališkės k.
15A	A809 P	Piliavietė	Platelių, vad. Pilies sala	Telšių aps., Plungės sav.,
16A	A821 P	Piliakalnis	Užpelkių, vad. Pilale	Telšių aps., Plungės sav., Užpelkių k.
17A	A814 P	Piliakalnis	Stalgėnų	Telšių aps., Plungės sav., Stalgėnų k.
18A	A795 P	Piliakalnis II	Gegrėnų, vad. Pelekalniu	Telšių aps., Plungės sav., Gegrėnų k.
19A	A811 P	Piliakalnis	Pūčkorių, vad. Pile	Telšių aps., Plungės sav., Pūčkorių k.
20A	A817	Senovės gyvenvietė	Šarnelės	Telšių aps., Plungės sav., Šarnelės k.
21A	A823	Kapinynas	Žemaičių Kalvarijos, Varduvos, vad. Žvizardro kalnu	Telšių aps., Plungės sav., Žemaičių Kalvarijos mstl.
22A	A799 P	Piliakalnis	Grigaičių, vad. Pilale	Telšių aps., Plungės sav., Grigaičių k.
23A	A812	Kapinynas	Surblių, vad. Varių kalva	Telšių aps., Plungės sav., Surblių k.
24A	A1750	Kapinynas	Prūsalių	Telšių aps., Plungės sav., Prūsalių k.
25A	A798	Kapinynas	Godelių, vad. Milžinkapiu	Telšių aps., Plungės sav., Godelių k.
26A	A824	Piliakalnis	Žemaičių Kalvarijos, Varduvos, vad. Šv. Jono kalnu	Telšių aps., Plungės sav., Žemaičių Kalvarijos mstl.
27A	A818	Kapinynas	Šateikių	Telšių aps., Plungės sav., Šateikių k.
28A	A808 P	Dvarvietė	Platelių, vad. Dvaro kalva, Šventorkalniu	Telšių aps., Plungės sav., Platelių mstl.
29A	A826 P	Piliakalnis	Vieštovėnų	Telšių aps., Plungės sav., Vieštovėnų k.
30A	A787	Piliakalnis	Alsėdžių, vad. Žvėrinỹčia	Telšių aps., Plungės sav., Alsėdžių mstl.
31A	A793 P	Kapinynas II	Gegrėnų	Telšių aps., Plungės sav., Gegrėnų k.
32A	A800 P	Kapinynas	Jazdaus-kiškių, Girkantės, Užmedžių, vad. Karalienės, Šermukšnių kalnu	Telšių aps., Plungės sav., Jazdaus-kiškių k.
33A	A794 P	Piliakalnis	Gegrėnų	Telšių aps., Plungės sav., Gegrėnų k.
34A	A792 P	Kapinynas	Gegrėnų	Telšių aps., Plungės sav., Gegrėnų k.
35A	A791 K 1P	Piliakalnis	vad. Godingos pilimi	Telšių aps., Plungės sav., Gandingos k.
	A791 K P	Piliakalnis su gyvenviete	Gandingos	
	A791 K 2P	Gyvenvietė	-	
36A	A801 K P	Piliakalnis su gyvenviete	Lekemės	Telšių aps., Plungės sav., Lekemės k.
	A801 K 1P	Piliakalnis	vad. Lapinskio kapu	
	A801 K 2P	Gyvenvietė	-	
37A	A805 K P	Piliakalnis su gyvenviete	Nausodžio, Varkalių	Telšių aps., Plungės sav., Nausodžio k.
	A805 K 1P	Piliakalnis	-	
	A805 K 2P	Gyvenvietė	-	

SPRENDINIAI

6.1 lentelės tęsinys

1	2	3	4	5
38A	A816 K P	Piliakalnis su gyvenviete	Šarnelės	Telšių aps., Plungės sav., Šarnelės k.
	A816 K 1P	Piliakalnis	vad. Švedų piliakalniu	
	A816 K 2P	Gyvenvietė	-	
39A	LA413/1878, IP1449	Senkapiai II	-	Telšių aps., Plungės r. Jazdauskiškių k.
40A	A825 K P	Piliakalnis su gyvenviete	Varkalių	Telšių aps., Plungės sav., Varkalių k.
	A825 K 1P	Piliakalnis	-	
	A825 K 2P	Gyvenvietė	-	
41A	A1751	Senovės tiltas	Platelių	Telšių aps., Plungės sav.,
42A	A1939	Dvarvietė	Babruno	Telšių aps., Plungės sav., Plungė
43A	A1940	Kapinynas	Plungės	Telšių aps., Plungės sav., Plungė
44A	A1941	Kapinynas II	Žemaičių Kalvarijos	Telšių aps., Plungės sav., Žemaičių Kalvarijos mstl.
45A	A1942	Vienuolyno vieta	Žemaičių Kalvarijos	Telšių aps., Plungės sav., Žemaičių Kalvarijos mstl.
46A	AR766	Piliakalnis II, vad. Pilalė	-	Telšių aps., Plungės r. Plungė
47A	AR772	Senkapis	-	Telšių aps., Plungės r. Babrungėnų k.
48A	AR774	Piliakalnis, vad. Pilalė	-	Telšių aps., Plungės r. Lieplaukės k.
49A	AR775	Piliakalnis, vad. Pilalė	-	Telšių aps., Plungės r. Nugarių k.
50A	LA413/1874, IP1451	Senkapiai	-	Telšių aps., Plungės r. Žvirblaičių k.
51A	LA413/1880, IP1450	Senkapiai	-	Telšių aps., Plungės r. Kepurėnų k.
52A	AR786	Piliakalnis II	-	Telšių aps., Plungės r. Nausodžio k./Varkalių k.
53A	AR808	Piliakalnis, vad. Pilalė	-	Telšių aps., Plungės r. Jazdauskiškių k./Girkont.
54A	AR810	Piliakalnis II, vad. Pilies kalnu	-	Telšių aps., Plungės r. Pūčkorių k.
55A	AR811	Piliakalnis III, vad. Pile	-	Telšių aps., Plungės r. Pūčkorių k./Getautės k.
56A	AR1652	Senkapis II, vad. Milžinkapiu	-	Telšių aps., Plungės r. Babrungėnų k.
57A	AV924	Senkapis II	-	Telšių aps., Plungės r. Mažųjų Mostaičių k.
58A	AV933	Senkapis II	-	Telšių aps., Plungės r. Vieštonėnų k.
59A	AV2021	Senkapis	-	Telšių aps., Plungės r. Pūčkorių k.
60A	AV2018	Senkapis.	-	Telšių aps., Plungės r. Babrungėnų k.
61A	AV2019	Senkapis	-	Telšių aps., Plungės r. Pakėrų k.
62A	IP1439	Senkapiai, vad. Pasklepiais	-	Telšių aps., Plungės r. Gandingos k.

6.2 lentelė. Urbanistikos paveldo objektai

SPRENDINIAI

Nr. plane	Vertybės kodas	Pavadinimas	Vardas	Adresas
1U	U42	Kaimas	Beržoro	Telšių aps., Plungės sav., Beržoro k.
2U	UV1	Alsėdžiai	-	-
3U	UV47	Žemaičių Klavarija	Žemaičių Klavarijos	Telšių aps., Plungės r. Žemaičių Klavarijos mst.
4U	IP2914	Kaimo gyvenvietė	-	Telšių aps., Plungės r. Visvainių k.

6.3 lentelė. Statinių kompleksai

Nr. plane	Vertybės kodas	Pavadinimas	Vardas	Adresas
1	2	3	4	5
1G	G366 K	Dvaro sodybos fragmentai	Bukantės	Telšių aps., Plungės sav., Gudelių k.
	G366 K 1	Ponų namas		
2G	G201 K	Bažnyčios kompleksas	Šv. Stanislovo	Telšių aps., Plungės sav., Kulių mstl.
	G201 K 1	Bažnyčia		
	G201 K 2	Šventoriaus tvora su vartais	-	
	G201 K 3	Koplyčia	-	
3G	G185 K	Bažnyčios kompleksas	Šv. apašt. Petro ir Pauliaus	Telšių aps., Plungės sav., Platelių mstl.
	G185 K 1	Bažnyčia		
	G185 K 2	Varpinė	-	
4G	LA413/1873	Buv. dvaro sodybos fragmentai	-	Telšių aps., Plungės r. Užlieknio k.
5G	G213 K 1P	Rūmai	Plungės	Telšių aps., Plungės sav., Plungė Parko 1
	G213 K P	Dvaro sodyba		Telšių aps., Plungės sav., Plungė
	G213 K 2P	Oficina	-	Telšių aps., Plungės sav., Plungė Parko 1
	G213 K 3P	Oficina	-	
	G213 K 4P	Žirgynas	-	
	G213 K 5P	Parko vartai	-	Telšių aps., Plungės sav., Plungė S. Dariaus ir S. Girėno 27
	G213 K 6P	Skalbykla	-	Telšių aps., Plungės sav., Plungė S. Dariaus ir S. Girėno 25
	G213 K 7P	Oranžerija	vad. Laikrodinė	Telšių aps., Plungės sav., Plungė Parko 1
	G213 K 8P	Sargo namas	-	Telšių aps., Plungės sav., Plungė S. Dariaus ir S. Girėno 27
	G213 K 9P	Advokatų namas	-	Telšių aps., Plungės sav., Plungė Laisvės al. 17
	G213 K 10P	Prižiūrėtojo namas	-	Telšių aps., Plungės sav., Plungė Parko 1
	G213 K 11P	Parkas	-	Telšių aps., Plungės sav., Plungė

6.3 lentelės tęsinys

1	2	3	4	5
6G	G214 K	Dvaro sodyba	Platelių dvaro sodyba	Telšių aps., Plungės sav., Platelių k.
	G214 K 1	Kluonas		Telšių aps., Plungės sav., Platelių k. Didžioji 21
	G214 K 2	Rūslys		Telšių aps., Plungės sav., Platelių k. Didžioji 19
	G214 K 3	Svirmas		Telšių aps., Plungės sav., Platelių k. Didžioji 22a
	G214 K 4	Arklidė		Telšių aps., Plungės sav., Platelių k.
	G214 K 5	Oficina		Telšių aps., Plungės sav., Platelių k. Didžioji 22
	G214 K 6	Parkas		Telšių aps., Plungės sav., Platelių k.
7G	G332 K	Bažnyčios pastatų kompleksas	Beržoro Šv. Stanislovo	Telšių aps., Plungės sav., Beržoro k.
	G332 K 1	Bažnyčia	Šv. Stanislovo	
	G332 K 2	Varpinė	-	
	G332 K 3	Koplyčia	-	
8G	G365 K	Dvaro sodyba	Šateikių	Telšių aps., Plungės sav., Šateikių k.
	G365 K 1	Ponų namas		
	G365 K 2	Svirmas		
	G365 K 3	Oranžerija-sodininko namas		
	G365 K 4	Ledainės liekanos		
	G365 K 5	Namas		
	G365 K 6	Kluonas		
	G365 K 7	Arklidė		
	G365 K 8	Alaus darykla		
	G365 K 9	Vandens malūnas		
	G365 K 10	Tvoros fragmentai		
	G365 K 11	Parkas		
9G	G405 K	Bažnyčios pastatų kompleksas	Plungės Šv. Jono Krikštytojo	Telšių aps., Plungės sav., Plungė Vytauto 32
	G405 K 1	Bažnyčia	Šv. Jono Krikštytojo	
	G405 K 2	Varpinė	-	
10G	G406 K	Statinių ansamblis	Žemaičių Kalvarijų	Telšių aps., Plungės sav., Žemaičių Kalvarijos mstl.
	G406 K 1	Bazilika	Švč. M. Marijos Apsilankymo mažoji	
	G406 K 2	Šventoriaus tvora su vartais	-	
	G406 K 3	Vienuolyno namas	Dominikonų	
	G406 K 4	Koplytstulpis su skulptūromis	-	
	G406 K 5	Kryžiaus kelio koplyčia	I stotis	
	G406 K 6	Kryžiaus kelio koplyčia	II stotis	
	G406 K 7	Kryžiaus kelio koplyčia	III stotis	
	G406 K 8	Kryžiaus kelio koplyčia	IV stotis	
	G406 K 9	Kryžiaus kelio koplyčia	V stotis	
	G406 K 10	Kryžiaus kelio koplyčia	VI stotis	
	G406 K 11	Kryžiaus kelio koplyčia	VII, VIII stotys	
	G406 K 12	Kryžiaus kelio koplyčia	IX stotis	

SPRENDINIAI

6.3 lentelės tęsinys

1	2	3	4	5
	G406 K 13	Kryžiaus kelio koplyčia	X stotis	
	G406 K 14	Kryžiaus kelio koplyčia	XI stotis	
	G406 K 15	Kryžiaus kelio koplyčia	XII stotis	
	G406 K 16	Kryžiaus kelio koplyčia	XIII stotis	
	G406 K 17	Kryžiaus kelio koplyčia	XIV stotis	
	G406 K 18	Kryžiaus kelio koplyčia	XV stotis	
	G406 K 19	Kryžiaus kelio koplyčia	XVI stotis	
	G406 K 20	Kryžiaus kelio koplyčia	XVII stotis	
	G406 K 21	Kryžiaus kelio koplyčia	XVIII stotis	
	G406 K 22	Kryžiaus kelio koplyčia	XIX stotis	
	G406 K 23	Kryžiaus kelio koplyčia	XX stotis	
11G	G407 K	Bažnyčios statinių kompleksas	Alsėdžių Švč. M. Marijos Nekalto Prasidėjimo	Telšių aps., Plungės sav., Alsėdžių mstl. Pušyno 1
	G407 K 1	Bažnyčia		Telšių aps., Plungės sav., Alsėdžių mstl.
	G407 K 2	Varpinė		
	G407 K 3	Koplyčia		
	G407 K 4	Šventoriaus tvora su vartais		
12G	G408 K	Bažnyčios statinių ansamblis	Šateikių Šv. evangelisto Morkaus	Telšių aps., Plungės sav., Šateikių k.
	G408 K 1	Bažnyčia	Šv. evangelisto Morkaus	
	G408 K 2	Šventoriaus tvora su vartais	-	
13G	G439 K	Etnoarchitek-tūrinė sodyba	Medsėdžių k.	Telšių aps., Plungės sav., Medsėdžių k.
	G439 K 1	Namas		
	G439 K 2	Svirkas		
14G	LA413/1888	Buv. dvaro sodybos fragmentai	-	Telšių aps., Plungės r. Lankos Lauko k.
15G	G441 K	Etnoarchitektūrinė sodyba	Mažųjų Mostaičių k.	Telšių aps., Plungės sav., Mažųjų Mostaičių k.
	G441 K 1	Namas		
	G441 K 2	Svirkas		
	G441 K 3	Tvartas su daržine		
16G	G449 K	Pastatų kompleksas	-	Telšių aps., Plungės sav., Kulių mstl. J. Tumo-Vaižganto 2
	G449 K 1	Rytų pastatas		
	G449 K 2	Šiaurės pastatas		
17G	AtV541	Bažnyčia ir varpinė	-	Telšių aps., Plungės r. Gintališkės k.
18G	AtV550	Sodyba	-	Telšių aps., Plungės r. Vieštonių k.
19G	AtV563	Namas (troba) ir koplytstulpis	-	Telšių aps., Plungės r. Šateikių Rūdaičių k.
20G	LA413/1877	Buv. dvaro sodybos fragmentai	-	Telšių aps., Plungės r. Gegrėnų k.
21G	LA413/1892, IP543	Buv. dvaro sodybos fragmentai	-	Telšių aps., Plungės r. Gintališkės k.
22G	LA413/1872	Buv. dvaro sodybos fragmentai	-	Telšių aps., Plungės r. Gludžių k.

SPRENDINIAI

6.4 lentelė. Statiniai

Nr. plane	Vertybės kodas	Pavadinimas	Vardas	Adresas
1S	S475	Vandens malūnas	-	Telšių aps., Plungės sav., Babrungėnų k.
2S	S863	Kapinių koplyčia	Kulių mstl.	Telšių aps., Plungės sav., Kulių mstl.
3S	S790	Koplyčia	vad. Bukantės	Telšių aps., Plungės sav., Vydeikių k.
4S	S893	Namas	-	Telšių aps., Plungės sav., Plungė Vytauto 26
5S	S891	Namas	-	Telšių aps., Plungės sav., Plungė S. Dariaus ir S. Girėno 23
6S	S474	Vandens malūnas	-	Telšių aps., Plungės sav., Babrungėnų k.
7S	S509	Koplyčia	-	Telšių aps., Plungės sav., Plungė
8S	S742	Geležinkelio tiltas	-	Telšių aps., Plungės sav., Plungė Žemaitės
9S	S743	Geležinkelio tiltas	-	Telšių aps., Plungės sav., Kaspariškės k.
10S	AtV551	Svirkas	-	Telšių aps., Plungės r. Vieštvėnų k.
11S	AtV553	Svirkas	-	Telšių aps., Plungės r. Medsėdžių k.
12S	AtV557	Svirkas	-	Telšių aps., Plungės r. Luknėnų k.

6.5 lentelė. Mitologijos paveldo objektai

Nr. plane	Vertybės kodas	Pavadinimas	Vardas	Adresas
1M	M42	Kalnas	vad. Alkos, kitaip Aukos kalnu	Telšių aps., Plungės sav.,
2M	M214	Kalnas	vad. Alkše, kitaip Žaltakalniui	Telšių aps., Plungės sav., Kalniškių k.
3M	M129	Kalnas	vad. Apieros kalnu	Telšių aps., Plungės sav., Gandingos k.
4M	M18	Kalnas	vad. Alkos, kitaip Aukos kalnu	Telšių aps., Plungės sav., Gilaičių k.
5M	M1	Kalnas	vad. Alkos kalnu	Telšių aps., Plungės sav., Mikytų k.
6M	M183	Akmuo	vad. Velnio akmeniui	Telšių aps., Plungės sav.,
7M	M182	Kalnas	vad. Alkokalniui, kitaip Alkvos kalnu	Telšių aps., Plungės sav., Vieštvėnų k.
8M	M184	Akmuo	su "Karvės pėda"	Telšių aps., Plungės sav., Plungė Birutės
9M	M92	Akmuo	vad. Dievo stalu	Telšių aps., Plungės sav., Šašaičių k.
10M	M213	Kalnas	vad. Alkos, kitaip Aukos kalnu	Telšių aps., Plungės sav., Vydeikių k.
11M	M212	Kalnas	vad. Čerauninkalniui	Telšių aps., Plungės sav., Vydeikių k.
12M	M95	Kalnas	vad. Alkos kalnu	Telšių aps., Plungės sav., Visvainių k.

SPRENDINIAI

6.6 lentelė. Įvykių vietos

Nr. plane	Nr. registre	Pavadinimas	Vardas	Adresas
1I	I162	Sodybos vieta	-	Telšių aps., Plungės sav., Medingėnų k.
2I	I163	Žydų žudynių vieta ir kapai	Plungės m.	Telšių aps., Plungės sav., Kaušėnų k.
3I	I165	Žydų žudynių vieta ir kapas	Kulių mstl.	Telšių aps., Plungės sav., Viešтовėnų k.
4I	I161	Sodybos vieta	-	Telšių aps., Plungės sav., Šarnelės k.
5I	I164	Žydų žudynių vieta ir kapas	Plungės m. ir apylinkių	Telšių aps., Plungės sav., Jovaišišės k.
6I	I33	Sodybos vieta	-	Telšių aps., Plungės sav., Šonių k.
7I		žydų žudymo vieta ir kapas	Platelių žydų žudymo vieta ir kapas	Telšių aps. Plungės sav. Platelių mstl.
8I		žydų žudymo vieta ir kapas	Laumalėnkos žydų žudymo vieta ir kapas	Telšių aps. Plungės sav. Beržoro k.
9I		žydų žudymo vieta ir kapas	Puraičių žydų žudymo vieta ir kapas	Telšių aps. Plungės sav. Purvaičių k.

6.7 lentelė. Laidojimo vietos

Nr. plane	Vertybės kodas	Pavadinimas	Vardas	Adresas
1L	L519 P	Kapas	V. Mačernio	Telšių aps., Plungės sav., Šarnelės k.
2L	L1400	Kapas	S. Riaubos	Telšių aps., Plungės sav., Beržoro k.
3L	L1399	Kapas	V. Juškos	Telšių aps., Plungės sav., Žemaičių Kalvarijos mstl.
4L	L184 P	Kapas	S. Narutavičiaus	Telšių aps., Plungės sav., Alsėdžių mstl.
5L	L119	Senosios kapinės	Truikių k.	Telšių aps., Plungės sav., Truikių k.
6L	L1398	Žydų senųjų kapinių dalis	Plungės m.	Telšių aps., Plungės sav., Plungė Minijos

6.8 lentelė. Monumentai

Nr. plane	Vertybės kodas	Pavadinimas	Vardas	Adresas
1	2	3	4	5
1D	DR827	Paminklas fašizmo aukoms	-	Telšių aps., Plungės r. Plungė
2D	DR834	Koplytstulpis su Šv. Florijono, Rūpintojėlio, Šv. Agotos sk.	-	Telšių aps., Plungės r. Varkalių k.
3D	DR835	Koplytstulpis su Pietos, Šv. Pranciškaus, Šv. Jurgio, Jono Nepomuko skulptūromis	-	Telšių aps., Plungės r. Varkalių k.
4D	IP1712	Skulptūra "Šv. Florijonas"	-	Telšių aps., Plungės r. Plungė Laisvės al.
5D	IP1713	Kryžius	-	Telšių aps., Plungės r. Žem. Kalvarija
6D	DR847	Koplytėlė su skulptūriniu grupe "Kristaus apverkimas" (8 skulpt.)	-	Telšių aps., Plungės r. Užbradumės k.
7D	DR854	Koplytstulpis su Šv. Florijono, Pietos, Šv. Jurgio ir Nukryžiuotojo skulptūromis	-	Telšių aps., Plungės r. Visvainių k.

SPRENDINIAI

6.8 lentelės tęsinys

1	2	3	4	5
8D	DV2006	Koplytėlė su Marijos Maloningosios ir Marijos Sopulingosios skulptūromis	-	Telšių aps., Plungės r. Plungė
9D	DV2007	Koplytėlė su ornamentuotu kryželiu ir Jėzaus krikšto skulpt.	-	Telšių aps., Plungės r. Plungė
10D	DV2008	Koplytėlė su Pietos skulptūra	-	Telšių aps., Plungės r. Mamų k.
11D	DV2009	Koplytstulpis su ornamentuotu kryželiu, Marijos ir Jono Nepomuko skulptūromis	-	Telšių aps., Plungės r. Narvaišių k.
12D	DV2010	Koplytstulpis	-	Telšių aps., Plungės r. Narvaišių k.
13D	DV2013	Koplytstulpis	-	Telšių aps., Plungės r. Palūščių k.
14D	DV2014	Koplytstulpis su ornamentuotu kryželiu ir Kristaus skulptūra	-	Telšių aps., Plungės r. Palūščių k.
15D	DV2015	Koplytstulpis su ornamentuotu kryželiu, Šv. Pranciškaus sk.	-	Telšių aps., Plungės r. Alsėdžių k.
16D	DV2016	Koplytstulpis su Marijos Sopulingosios ir 2 angeliukų skulpt.	-	Telšių aps., Plungės r. Getaučių k.
17D	DV2017	Koplytstulpis su ornamentuotu kryželiu, Jono Nepomuko skulpt.	-	Telšių aps., Plungės r. Getaučių k.
18D	DV2018	Koplytėlė su ornamentuotu kryželiu ir Marijos skulptūromis	-	Telšių aps., Plungės r. Getaučių k.
19D	DV2019	Koplytėlė su Nukryžiuotojo skulptūra	-	Telšių aps., Plungės r. Paežerės Rūdaičių k.
20D	DV2020	Koplytstulpis su ornamentuotu kryželiu, Pietos, Jono Nepomuko skulptūromis	-	Telšių aps., Plungės r. Skirpsčių k.
21D	DV2021	Koplytėlė su ornamentuotu kryželiu ir Marijos Maloningosios skulptūromis	-	Telšių aps., Plungės r. Skirpsčių k.
22D	DV2022	Koplytstulpis su Marijos Maloningosios, Šv. Barboros sk.	-	Telšių aps., Plungės r. Skurvydų k.
23D	DV2023	Koplytėlė su Marijos Maloningosios skulptūromis (2)	-	Telšių aps., Plungės r. Uogučių k.
24D	DV2024	Koplytstulpis su ornamentuotu kryželiu, Šv. Jurgio, Šv. Izidoriaus skulptūromis	-	Telšių aps., Plungės r. Virkšų k.
25D	DV2025	Koplytėlė su ornamentuotu kryželiu, Marijos Maloningosios sk.	-	Telšių aps., Plungės r. Virkšų k.
26D	DV2026	Koplytėlė su Jono Nepomuko skulptūra	-	Telšių aps., Plungės r. Jodėnų k.
27D	IP38	Paminklas 1940-1953 m. kankinių atminimui	-	Telšių aps., Plungės r. Plungė
28D	IP39	Paminklas-stogastulpis su Jono Krikštytojo skulptūriniu kompozicija	-	Telšių aps., Plungės r. Plungė
29D	DV2034	Koplytėlė su Kristaus, Marijos, Pietos, Šv. Roko ir 2 angeliukų sk.	-	Telšių aps., Plungės r. Kulių mst.
30D	DV2036	Koplytstulpis su ornamentuotu kryželiu ir Marijos Sopulingos sk.	-	Telšių aps., Plungės r. Kulių mst.
31D	DV2037	Koplytstulpis su Šv. Roko skulptūra	-	Telšių aps., Plungės r. Kulių mst.
32D	DV2038	Stogastulpis su ornamentuotu kryželiu	-	Telšių aps., Plungės r. Kulių mst.
33D	DV2039	Koplytėlė su Marijos ir Šv. Roko skulptūromis	-	Telšių aps., Plungės r. Kulių mst.
34D	DV2041	Koplytėlė su Pietos skulptūra	-	Telšių aps., Plungės r. Mižuikų k.

SPRENDINIAI

6.8 lentelės tęsinys

1	2	3	4	5
35D	IP37	Paminklas Lietuvos krikšto 600 m. jubiliejui	-	Telšių aps., Plungės r. Plungė
36D	DV2056	Koplytėlė	-	Telšių aps., Plungės r. Juodeikių k.
37D	DV2057	Koplytėlė su ornamentuotu kryželiu	-	Telšių aps., Plungės r. Noriškių k.
38D	DV2058	Koplytėlė su Marijos Maloningosios skulptūra	-	Telšių aps., Plungės r. Vieštvėnų k.
39D	DV2059	Koplytėlė su Marijos Maloningosios ir 2 angeliukų skulptūromis	-	Telšių aps., Plungės r. Vieštvėnų k.
40D	DV2060	Koplytstulpis su ornamentuotu kryželiu, Šv. Roko ir 2 angeli	-	Telšių aps., Plungės r. Vieštvėnų k.
41D	DV2063	Koplytėlė su ornamentuotu kryželiu, Marijos Maloningosios sk.	-	Telšių aps., Plungės r. Paežerės k.
42D	DV2064	Koplytėlė su Pietos, Šv. Roko, Marijos Rožančinės, Kristaus sk.	-	Telšių aps., Plungės r. Vaištarų k.
43D	LA413/1884, IP1714	Laisvės paminklas	-	Telšių aps., Plungės r. Kulių mst.
44D	LA413/1887, IP1730	Paminklas	-	Telšių aps., Plungės r. Juodeikių k.
45D	LA413/1883	Kapas ir antkapinis paminklas (stogastulpis)	-	Telšių aps., Plungės r. Kulių mst.
47D	DV2071	Koplytėlė su Marijos skulptūra	-	Telšių aps., Plungės r. Antsienių k.
48D	DV2081	Koplytstulpis su ornamentuotu kryželiu	-	Telšių aps., Plungės r. Dovainių k.
49D	DV2082	Koplytstulpis su Marijos Maloningosios ir 2 angelų skulptūromis	-	Telšių aps., Plungės r. Dovainių k.
50D	DV2083	Koplytstulpis	-	Telšių aps., Plungės r. Dovainių k.
51D	DV2084	Koplytėlė su ornamentuotu kryželiu ir Pietos skulptūra	-	Telšių aps., Plungės r. Dovainių k.
52D	DV2085	Koplytėlė su Marijos ir 2 angelų skulptūromis	-	Telšių aps., Plungės r. Dovainių k.
53D	DV2086	Koplytėlė su ornamentuotu kryželiu, Pietos, Šv. Pranciškaus sk.	-	Telšių aps., Plungės r. Gilaičių k.
54D	DV2091	Ornamentuoti kryžiai (3)	-	Telšių aps., Plungės r. Gintališkės k.
55D	DV2092	Koplytstulpis su Šv. Domininko skulptūra	-	Telšių aps., Plungės r. Mačiūkių k.
56D	DV2093	Koplytėlė su Pietos skulptūra	-	Telšių aps., Plungės r. Mačiūkių k.
57D	DV2094	Koplytėlė prie medžio su Rūpintojėlio skulptūra	-	Telšių aps., Plungės r. Mačiūkių k.
58D	DV2095	Koplytėlė prie medžio su Rūpintojėlio skulptūra	-	Telšių aps., Plungės r. Mačiūkių k.
59D	DV2096	Koplytėlė prie medžio su Marijos Maloningosios skulptūra	-	Telšių aps., Plungės r. Medsėdžių k.
60D	DV2101	Koplytstulpis su ornamentuotu kryželiu, Marijos Maloningosios sk.	-	Telšių aps., Plungės r. Rūdaičių k.
61D	DV4797	Koplytėlė su Marijos Maloningosios skulptūra	-	Telšių aps., Plungės r. Kadaičių k.
62D	DV2168	Koplytėlė su Šv. Antano, Marijos, Šv. Jurgio skulptūromis	-	Telšių aps., Plungės r. Drūkčių k.
63D	DV4212	Koplytėlė su Marijos Maloningosios ir Nukryžiuotojo skulptūromis	-	Telšių aps., Plungės r. Uogučių k.
64D	DV4798	Koplytstulpis su ornamentuotu kryželiu, Nukryžiuotojo, Šv. Roko skulptūromis	-	Telšių aps., Plungės r. Videikių k.

SPRENDINIAI

6.8 lentelės tęsinys

1	2	3	4	5
65D	DV4799	Knygnešio Vinco Juškos paminklas	-	Telšių aps., Plungės r. Varduvos mstl.
66D	DV4210	Koplytėlė su ornamentuotu kryželiu ir Nukryžiuotojo sk.	-	Telšių aps., Plungės r. Rotinėnų k.
67D	DV2117	Koplytstulpis su ornamentuotu kryželiu ir Marijos Maloningos sk.	-	Telšių aps., Plungės r. Luknėnų k.
68D	DV2118	Koplytstulpis su Jono Nepomuko ir Marijos Maloningosios skulptūromis	-	Telšių aps., Plungės r. Luknėnų k.
69D	DV2119	Koplytstulpis su ornamentuotu kryželiu, Marijos, Šv. Jurgio sk.	-	Telšių aps., Plungės r. Rapšaičių k.
70D	DV4793	Koplytėlė	-	Telšių aps., Plungės r. Stanelių k.
71D	DV2126	Koplytėlė su Marijos, Marijos Maloningosios ir Šv. Barbaros sk.	-	Telšių aps., Plungės r. Kadaičių k.
72D	DV2127	Koplytstulpis su Šv. Jurgio, Pietos, Kristaus, nešančio kryžių, sk.	-	Telšių aps., Plungės r. Kadaičių k.
73D	DV2128	Koplytėlė su ornamentuotu kryželiu ir Marijos Maloningos sk.	-	Telšių aps., Plungės r. Kadaičių k.
74D	DV2129	Koplytėlė prie medžio su Rūpintojėlio skulptūra	-	Telšių aps., Plungės r. Kadaičių k.
75D	DV2133	Koplytėlė su ornamentuotu kryželiu ir Šv. Barbaros skulptūra	-	Telšių aps., Plungės r. Vydeikių k.
76D	DV3746	Koplytstulpis su Šv. Antano, Šv. Onos, Šv. Roko ir Marijos sk.	-	Telšių aps., Plungės r. Paušnių k.
77D	DV3745	Koplytstulpis su Šv. Antano, Šv. Roko, Šv. Barbaros ir Marijos sk.	-	Telšių aps., Plungės r. Lieplaukalės k.
78D	DV2147	Koplytėlė su Pietos, Šv. Barbaros, Jono Nepomuko ir nežinomo šv. sk.	-	Telšių aps., Plungės r. Degučių k.
79D	DV2149	Koplytstulpis su ornamentuotu kryželiu	-	Telšių aps., Plungės r. Gečaičių k.
80D	DV2153	Koplytėlė su ornamentuotu kryželiu ir Jono Nepomuko skulptūra	-	Telšių aps., Plungės r. Pučkorių k.
81D	DV2154	Koplytėlė su Pietos skulptūra	-	Telšių aps., Plungės r. Pučkorių k.
82D	DV2155	Koplytėlė su 5 ornamentuotais kryželiais, Marijos skulptūromis	-	Telšių aps., Plungės r. Užbradumės k.
83D	DV2158	Koplytėlė su Jono Nepomuko skulptūra	-	Telšių aps., Plungės r. Varduvos mstl.
84D	DV2159	Koplytstulpis su Nukryžiuotojo skulptūra	-	Telšių aps., Plungės r. Varduvos mstl.
85D	DV2160	Koplytstulpis su Pietos skulptūra	-	Telšių aps., Plungės r. Varduvos mstl.
86D	DV2161	Koplytstulpis su Jono Nepomuko skulptūra	-	Telšių aps., Plungės r. Varduvos mstl.
87D	DV2162	Koplytstulpis su Nukryžiuotojo, Pietos, Šv. Florijono skulptūromis	-	Telšių aps., Plungės r. Visvainių k.
88D	DV2163	Koplytstulpis su Jono Nepomuko skulptūra	-	Telšių aps., Plungės r. Visvainių k.
89D	DV2164	Koplytėlė su Marijos Maloningosios skulptūra	-	Telšių aps., Plungės r. Visvainių k.
90D	DV2165	Koplytėlė su Marijos Maloningosios skulptūra	-	Telšių aps., Plungės r. Visvainių k.
91D	DV2166	Koplytėlė su Pietos skulptūra	-	Telšių aps., Plungės r. Visvainių k.
92D	DV2167	Koplytėlė su ornamentuotu kryželiu ir Marijos skulptūra	-	Telšių aps., Plungės r. Visvainių k.
93D	DV4796	Koplytstulpis su Jono Nepomuko skulptūra	-	Telšių aps., Plungės r. Mačiūkių k.

SPRENDINIAI

6.8 lentelės tęsinys

1	2	3	4	5
94D	DV2169	Koplytstulpis su ornamentuotu kryželiu ir Marijos Maloningos sk.	-	Telšių aps., Plungės r. Jerubaičių k.
95D	DV2170	Koplytstulpis su Marijos Maloningosios, Šv. Antano sk.	-	Telšių aps., Plungės r. Kapsūdžių k.
96D	DV2171	Koplytėlė su Pietos skulptūra	-	Telšių aps., Plungės r. Purvaičių k.
97D	DV2172	Koplytstulpis su Šv. Roko ir Šv. Jurgio skulptūromis	-	Telšių aps., Plungės r. Purvaičių k.
98D	DV2173	Koplytėlė su Pietos skulptūra	-	Telšių aps., Plungės r. Purvaičių k.
99D	DV4180	Koplytstulpis su ornamentuotu kryželiu ir Marijos Maloningos sk.	-	Telšių aps., Plungės r. Alsėdžių k.
100D	DV4181	Koplytstulpis su Marijos skulptūra	-	Telšių aps., Plungės r. Alsėdžių k.
101D	DV4182	Koplytstulpis su Šv. Barbaros, Jono Nepomuko, Šv. Jackaus, Marijos sk.	-	Telšių aps., Plungės r. Žvirblaičių k.
102D	DV4183	Koplytėlė prie medžio su Rūpintojėlio skulptūra	-	Telšių aps., Plungės r. Žvirblaičių k.
103D	DV4184	Koplytstulpis su ornamentuotu kryželiu, Marijos Maloningosios sk.	-	Telšių aps., Plungės r. Didžiųjų Mostaičių k.
104D	DV4185	Koplytstulpis su ornamentuotu kryželiu, Marijos Maloningosios sk.	-	Telšių aps., Plungės r. Didžiųjų Mostaičių k.
105D	DV4186	Koplytstulpis	-	Telšių aps., Plungės r. Kulių mst.
106D	DV4187	Koplytstulpis su Šv. Barbaros ir Marijos Maloningosios sk.	-	Telšių aps., Plungės r. Kulių mst.
107D	DV4188	Koplytstulpis - antkapinis paminklas	-	Telšių aps., Plungės r. Kulių mst.
108D	DV4189	Koplytstulpis su ornamentuotu kryželiu, Marijos Maloningosios sk.	-	Telšių aps., Plungės r. Kumžaičių k.
109D	DV4190	Koplytstulpis su Šv. Jurgio, Šv. Barbaros ir Šv. Roko skulptūromis	-	Telšių aps., Plungės r. Kumžaičių k.
110D	DV4191	Koplytėlė	-	Telšių aps., Plungės r. Mažųjų Mostaičių k.
111D	DV4192	Koplytstulpis su Marijos Skausmingosios skulptūra	-	Telšių aps., Plungės r. Reiskių k.
112D	DV3744	Koplytstulpis su ornamentuotu kryželiu, Šv. Kazimiero, Šv. Barbaros skulptūromis	-	Telšių aps., Plungės r. Jovaišiškių k.
113D	DV4194	Stogastulpis su ornamentuotu kryželiu	-	Telšių aps., Plungės r. Vieštonėnų k.
114D	DV4216	Koplytstulpis su ornamentuotu kryželiu ir klūpančios šventos sk.	-	Telšių aps., Plungės r. Varduvo mstl.
115D	DV3743	Koplytstulpis su Kristaus krikšto, Marijos ir Šv. Povilo skulptūromis	-	Telšių aps., Plungės r. Didviečių k.
116D	DV4215	Koplytstulpis su Marijos Maloningosios, Kristaus, Šv. Antano skulptūromis	-	Telšių aps., Plungės r. Varduvo mstl.
117D	DV4214	Koplytstulpis su ornamentuotu kryželiu, Šv. Agotos, Šv. Florijono skulptūromis	-	Telšių aps., Plungės r. Varduvo mstl.
118D	DV4794	Koplytėlė su ornamentuotu kryželiu, Marijos Maloningosios sk.	-	Telšių aps., Plungės r. Vaištarų k.
119D	DV4211	Koplytstulpis	-	Telšių aps., Plungės r. Šarnelės k.
120D	DV4205	Koplytstulpis su ornamentuotu kryželiu, Šv. Kazimiero, Šv. Onos sk.	-	Telšių aps., Plungės r. Dargaičių k.
121D	DV4206	Koplytstulpis su ornamentuotu kryželiu, Šv. Petro, Rūpintojėlio sk.	-	Telšių aps., Plungės r. Dargaičių k.
122D	DV4207	Koplytstulpis	-	Telšių aps., Plungės r. Dargaičių k.

SPRENDINIAI

6.9 lentelė. Plungės rajono neveikiančių kapinių sąrašas

Pažymėta plane	Gyvenamoji vietovė	Paminklo indeksas
1.	Mižiukų kaimo kapinės II	
2.	Mačiukių kaimo kapinės II	K-12
3.	Zabielių kaimo kapinės	K-17
4.	Dovainių kaimo kapinės	K-5
5.	Dovainių kaimo kapinės I	K-4
6.	Užpelkių senkapiai, vad. Ubago kalnu	K-15 ir (IP-1443)
7.	Gilaičių kaimo kapinės II	K-8
8.	Užpelkių kaimo kapinės II	K-16
9.	Gilaičių kaimo kapinės I	K-7
10.	Medsėdžių kaimo kapinės	K-13
11.	Dovainių senkapiai, vad. Ubago kalnu	IP-1441
12.	Milašaičių kaimo kapinės	K-6
13.	Beržoto (Laumalenkos) senkapiai	K-3 ir (IP-1442)
14.	Tarybinių piliečių masinio žudymo vieta	K-2
15.	Antsienių kaimo kapinės	K-1
16.	Kapinės (palaidoti piliečiai, nužudyti hitlerinių okupantų Šateikių g-ją)	IV-491
17.	Šateikių –Rūdaičių kaimo kapinės I	K-14
18.	Užbradumės kaimo kapinės I	K-23
19.	Šarnelės kaimo kapinės, vad. Markapiais	K-21 ir (AV-946)
20.	Užbradumės kaimo kapinės II	K-24
21.	Plungės m. kapinės	
22.	Šarnelės kaimo kapinės, vad. Kaminsko kapeliais	K-20 ir (AV-947)
23.	Šarnelės kaimo kapinės	K-22
24.	Plungės m. sen. kapinės	
25.	Degučių kaimo kapinės	K-3 ir (AV-945)
26.	Bertulių kaimo kapinės	K-1
27.	Pūčkorių kaimo kapinės	K-18
28.	Visvainių kaimo kapinės	K-27
29.	Gečaičių (Getaučių) kaimo kapinės I	K-4
30.	Gečaičių (Getaučių) kaimo kapinės III	K-6
31.	Jazdauskiškių kaimo kapinės	K-10
32.	Virkšų kaimo kapinės	K-26
33.	Gečaičių (Getaučių) kaimo kapinės II	K-5
34.	Paežerės-Rūdaičių kaimo kapinės	K-13
35.	Platelių kaimo kapinės I	K-15
36.	Platelių kaimo kapinės II	K-16
37.	Platelių kaimo kapinės III	K-17
38.	Dargaičių kaimo kapinės	K-2
39.	Skirpsčių kaimo kapinės	K-5
40.	Ylių kaimo kapinės	K-4

6.9 lentelės tęsinys

41.	Žvirblaičių kaimo kapinės	K-7
42.	Šonių kaimo kapinės	K-6
43.	Irkinių kaimo kapinės	K-3
44.	Šateikių kaimo kapinės II	K-13
45.	Godelių kaimo kapinės	K-3
46.	Sėlemų kaimo kapinės	K-11
47.	Vydeikių kaimo kapinės	K-15
48.	Papievių kaimo kapinės	K-10
49.	Liepgirių kaimo kapinės	K-4
50.	Aleksandrovo kaimo kapinės	K-1
51.	Mamių kaimo kapinės I	K-5
52.	Mamių kaimo kapinės II	K-6
53.	Narvaišiškių kaimo kapinės I	K-7
54.	Alksnėnų kaimo kapinės, vad. Maro kapeliais	K-2
55.	Narvaišiškių kaimo kapinės II	K-8
56.	Surblių kaimo kapinės, vad. Markapiai	K-12
57.	Žvirblaičių senkapiai, vad. Kapų kalnu	K-15 ir (IP-1451)
58.	Užupių kaimo kapinės	K-13
59.	Jodėnų kaimo kapinės	K-6 ir (AV-920)
60.	Kuolaičių kaimo kapinės	K-11
61.	Kaspariškės kaimo kapinės	K-7
62.	Merkelių kaimo kapinės	K-8
63.	Pūckorių kaimo kapinės	K-10
64.	Glaudžių kaimo kapinės	K-5
65.	Jėrubaičių kaimo kapinės	K-3
66.	Kapinės (palaidoti kariai, žuvę II-ajame pasauliniame kare, Plungė)	IV-483
67.	Endriukaičių kaimo kapinės	K-2
68.	Jogaudų kaimo kapinės	K-5
69.	Paišiotų kaimo kapinės	K-11
70.	Grumblių kaimo kapinės	K-4
71.	Vaištarų kaimo kapinės	K-14
72.	Vaištarų kaimo kapinės II, vad. Gojaus kalnu	K-15 ir (AR-789)
73.	Paežerės kaimo kapinės	K-10
74.	Gelingėnų (Grumblių) kaimo kapinės	K-3
75.	Vaištarų kaimo kapinės III	K-16
76.	Božių kaimo kapinės	K-1
77.	Užlieknio kaimo kapinės	
78.	Juodeikių kaimo kapinės	K-7
79.	Jonikų kaimo kapinės	K-6 ir (AV-934)
80.	Paukštakių kaimo kapinės	K-12
81.	Nešukuočių kaimo kapinės	K-8 ir (AV-935)

SPRENDINIAI

6.9 lentelės tęsinys

82.	Nugarių kaimo kapinės	K-9
83.	Tarvainų (Stanelių) kaimo kapinės	K-13
84.	Kapinės (palaidoti piliečiai, nužudyti hitlerinių okupantų, Kaušėnai)	IV-486
85.	Kaušėnų kaimo kapinės	K-4
86.	Prūsalių (Gandingos) kaimo kapinės	K-13 ir (AV-926)
87.	Noriškių kaimo kapinės I	K-11
88.	Noriškių kaimo kapinės II	K-12
89.	Kleipščių kaimo kapinės	K-5
90.	Mardosų kaimo kapinės	K-7
91.	Nausodžio kaimo kapinės	K-10
92.	Kleipščių kaimo kapinės	K-6
93.	Šliožių kaimo kapinės	K-14
94.	Mažiovų kaimo kapinės	K-8
95.	Vieštovėnų kaimo kapinės	K-15
96.	Karklėnų kaimo kapinės	K-3
97.	Juodeikių kaimo kapinės	K-2
98.	Kapinės (palaidoti piliečiai, nužudyti hitlerinių okupantų, Vieštovėnų)	IV-487
99.	Vieštovėnų kaimo kapinės II	K-17
100.	Milašaičių kaimo kapinės	
101.	Vainaičių kaimo kapinės	K-11
102.	Luknėnų kaimo kapinės	K-5
103.	Rapšaičių kaimo kapinės	K-7
104.	Stalgo kaimo kapinės	K-9
105.	Pakutuvėnų kaimo kapinės	
106.	Šateikių kaimo kapinės	
107.	Alsėdžių kaimo kapinės	
108.	Gegrėnų kaimo kapinės	
109.	Varduvos mstl. kapinės	
110.	Drūkšių kaimo kapinės	K-1
111.	Kepurėnų kaimo kapinės II	K-8
112.	Kepurėnų kaimo kapinės I	K-7
113.	Vilkaičių kaimo kapinės I	K-18
114.	Kantaučių kaimo sentikių kapinės	K-4
115.	Vilkaičių kaimo kapinės II	K-19
116.	Zelepūgų kaimo kapinės I	K-20
117.	Zelepūgų kaimo kapinės II, vad. Milžinkapių	K-21
118.	Šašaičių kaimo kapinės, vad. Dapšio kapais	K-17
119.	Kapsūdžių kaimo kapinės	K-6
120.	Žlibinų kaimo kapinės II	K-23
121.	Gaižupių kaimo kapinės	K-2
122.	Smilgių kaimo kapinės II	K-15

6.9 lentelės tęsinys

123.	Smilgių kaimo kapinės I, vad. Maro kapeliais	K-14
124.	Šarkių kaimo kapinės	K-16
125.	Puraičių kaimo kapinės I, vad. Kapeliais	K-12 ir (AV-951)
126.	Puraičių kaimo kapinės II	K-13
127.	Kuležiškės kaimo kapinės	K-11
128.	Keturakių kaimo kapinės II, vad. Maro kapeliais	K-10 ir (AV-950)
129.	Keturakių kaimo kapinės I	K-9
130.	Žvirgždalių kaimo kapinės	K-24ir (AV-956)
131.	Gitališkės kaimo kapinės	
132.	Beržoto kaimo kapinės	
133.	Kulių mstl. kapinės	
134.	Keturakių kaimo kapinės III, vad. Gelgaudiške	
135.	Kepurėnų senkapiai	IP-1450
136.	Viešтовėnų senkapiai	AV-933
137.	Šiemulių kaimo kapinės II	K-12
138.	Blėdalių kaimo kapinės	K-1
139.	Reiskių kaimo kapinės, vad. Maro kapais	K-10
140.	Šiemulių kaimo kapinės I	K-11
141.	Unkurių kaimo kapinės, vad. Maro kapeliais	K-13
142.	Mažųjų Masaičių kaimo kapinės I	K-5 ir (AV-923)
143.	Mažųjų Masaičių kaimo kapinės II	K-6
144.	Mižiukų kaimo kapinės I	K-8 ir (AV-925)
145.	Didžiųjų Masaičių kaimo kapinės I	K-2
146.	Didžiųjų Masaičių kaimo kapinės II	K-3
147.	Vaištarų senkapiai, vad. Dragučių	IP-1440
148.	Plungės (Noriškių) senkapiai, vad. Pilale, Rūskalniu	AR-766
149.	Babrungėnų senkapiai I	AR-772

Pastabos:

K – kraštovaizdžio paminklas

AV – vietinės reikšmės archeologijos paminklas

AR – Respublikinės reikšmės archeologijos paminklas

IV– vietinės reikšmės istorijos paminklas

IP–išaiškinamas paminklas

IR– Respublikinės reikšmės istorijos paminklas

DV– vietinės reikšmės dailės paminklas

7. PLUNGĖS RAJONO SUSISIEKIMO SISTEMOS VYSTYMAS

7.1. Susisiekimo sistemos prioritetai

Plungės rajono perspektyvinės susisiekimo sistemos sprendiniai orientuoti į Telšių apskritį ir Plungės rajono savivaldybės gyventojų poreikius, jos ekonominę ir ūkinę veiklą. Perspektyvinė rajono susisiekimo sistema privalo garantuoti keleivių ir krovinių vežimus vietiniais ir tarptautiniais maršrutais. Rajone nuolat augantis automobilizacijos lygis didins gyventojų mobilumą ir sudarys patogias važiavimo sąlygas nepriklausomai nuo kelionės atstumo ir laiko. Subalansuotos Plungės rajono susisiekimo sistemos plėtrai yra svarbu, kad bendroje gyventojų kelionių struktūroje funkcionuotų viešasis visuomeninis transportas, kuris realizuotų gyventojų keliones didesniais atstumais. Susisiekimas Plungėje ir kituose miesteliuose turi būti orientuotas į intensyvų dviračių naudojimą. Bevariklio transporto trasos turi sujungti gyvenamąsias ir rekreacines vietas, priemiesčius su miesto transporto sistema. Dviračių takų tinklo plėtra juose turi būti vienu iš pagrindinių susisiekimo sistemos plėtros tikslų.

Plungės rajono savivaldybės perspektyvinės susisiekimo sistemos prioritetai:

- 1) spartinti rajono ekonominę ir socialinę vystymą;
- 2) vystyti teritorijos subalansuotą urbanistinę plėtrą;
- 3) sparčiau integruoti į šalies ir tarptautinį kelių tinklą;
- 4) eismo saugos didinimas;
- 5) patogumas ir komfortas gyventojams;
- 6) aplinkos taršos mažinimas.

Plungės rajono savivaldybės perspektyvinę susisiekimo sistemą sudarys:

- ☐ individualūs lengvieji automobiliai, skirti keleivių vežimui;
- ☐ transportas, skirtas krovinių vežimui ir gyventojų aptarnavimui;
- ☐ viešasis transportas, skirtas aptarnauti Plungės rajono priemiestinius ir tarp miestinius maršrutus;
- ☐ dviračių transportas, skirtas gyventojų susisiekimui Plungės mieste ir rajono miesteliuose, priemiestinėms kelionėms;

Perspektyvoje (2017 m.) Plungės rajono gyventojai 20 % kelionių atliks viešuoju transportu, 35 - 40 % kelionių individualiais lengvaisiais automobiliais ir 40 - 45 % – dviračiais ir pėsčiomis.

Plungės rajono susisiekimo sistemos perspektyvinis transportinis aptarnavimas yra tiesiogiai susietas su savivaldybės ūkine ir ekonomine veikla, gyventojų darbu bei mokslais, socialiniu aptarnavimu. Suteikiant perspektyvoje rajono gyventojams darbo vietas ir aptarnavimą

arčiau gyvenamosios vietos, susisiekimo sistema tampa kompaktiška, labiau subalansuota, keliones, daugumoje, atliekamos pėsčiomis bei dviračiais. 2017 metais tikimasi, kad pagerinus susisiekimą viešuoju transportu padidės gyventojų kelionių skaičius autobusais. Vystantis Plungės rajono urbanistinei plėtrai, didėjant aptarnavimo specializacijai ir gerėjant gyvenimo kokybei dėl didesnių atstumų mažės kelionės atliekamos pėsčiomis.

7.2. Perspektyvinė susisiekimo infrastruktūros plėtra

Plungės rajono savivaldybės teritorijos Bendrojo plano susisiekimo karkasą formuoja Lietuvos teritorijos Bendrojo plano numatytos urbanistinės integracinės ašys, kurių pagrindą sudaro tarptautinių ir šalies transporto koridorių tinklas.

Per Plungės rajono savivaldybės teritoriją rytų–vakarų kryptimi praeina viena iš septynių svarbiausių **I A** kategorijos urbanistinės integracijos ašių. Tai yra transeuropinio tinklo kelias (E 272 Klaipėda–Palanga–Telšiai–Šiauliai–Panevėžys–Vilnius).

Šios **I A** kategorijos urbanistinės integracijos ašies praėjimas per šiaurinę Plungės rajono teritoriją sudaro geras galimybes tokią situaciją išnaudoti rajono ekonominei plėtrai. Šiuo keliu atliekami pagrindiniai keleivių ir krovinių vežimai per šiaurinę Respublikos teritoriją. Ši **I A** kategorijos urbanistinė integracijos ašis Plungę sujungia ties Šiauliais su magistraliniu keliu A12. Kita **I B** kategorijos tarptautinės urbanistinės integracijos ašis – transeuropinio tinklo kelias E77 (Paskovas–Ryga–Šiauliai–Tauragė–Kaliningradas–Varšuva–Krokuva–Budapeštas). Plungės rajonas per Rietavą krašto keliu Nr. 164 sujungiamas su kitu tarptautiniu transporto koridoriumi IX B – magistraliniu keliu A1 Klaipėda–Kaunas–Vilnius.

Plungės rajono teritorijoje praeina trys krašto keliai: krašto kelias Nr. 164 Mažeikiai–Plungė–Tauragė kerta rajono teritoriją iš šiaurės (Mažeikiai, Seda) į pietus (Rietavas). Nuo Plungės miesto pietvakarine kryptimi (į Klaipėdą, Gargždus) praeina krašto kelias Nr. 166. Plungė–Vėžaičiai. Pagrindinių kelių karkasą užbaigia krašto kelias Nr. 169 Skuodas–Plungė einantis nuo Plungės šiaurės–pietų kryptimi. Netoli nuo Plungės rajono ribos (20 km) į pietus rytų–vakarinę kryptimi praeina tarptautinis IX B transporto koridorius – automagistralė Vilnius–Kaunas–Klaipėda. Šis tarptautinis transporto koridorius susisiekimo prasme sudaro geras prielaidas rajono ekonominės ir socialinės veiklos plėtrai.

Magistralinis kelias A11 ir krašto keliai Nr. 164, Nr. 166, Nr. 169 sudaro pakankamą valstybinės reikšmės automobilių kelių tinklą Plungės rajono savivaldybės teritorijai aptarnauti. Trisdešimt du valstybiniai rajoniniai keliai yra apjungiamojo pobūdžio, kurie sujungia gyvenvietes su rajono centru – Plunge arba sujungia atskiras rajono gyvenvietes ir miestelius.

Rajone yra savivaldybės vietinės jungtys, tai valstybinės reikšmės rajoniniai automobiliniai keliai, kurie šiaurinėje rajono dalyje jungia Žemaičių Kalvariją, Virkšus, Alsėdžius, Platelius, Gintališkes. Rajoniniai keliai pietinėje Telšių rajono dalyje jungia Kulius, Stalgėnus, Žlibinus, Kantaučius, Varkalius, Karklėnus, Babrungą.

Plungės rajone tolygiai vyksta urbanistinė teritorinė plėtra, kuri susijusi su didėjančia magistralinio kelio A11 Šiauliai–Palanga reikšme bei besikeičiančiomis ekonominėmis ir socialinėmis sąlygomis. Gyventojų migracija rajone vyksta dviem kryptimis, pirma – iš kaimo vietovių į seniūnijos centrus ir į Plungės miestą, antra – iš rajono į Telšius, Mažeikius, Klaipėdą ir kitus šalies stambius miestus.

Šiuos procesus Plungės rajone skatina augantis gyventojų pragyvenimo lygis ir sparčiai didėjantis individualių automobilių skaičius. Dabartinis automobilizacijos lygis kelis kartus padidino gyventojų mobilumą, dabar 50 – 70 km atstumas nuo gyvenamosios vietos iki darbovietės jau nėra jokia kliūtis ir vis daugiau rajono gyventojų teikia prioritetą darbovietėms aplinkiniuose miestuose. Šiandieninis Plungės rajono gyventojų automobilizacijos lygis leidžia būti visai nepriklausomiems nuo viešojo transporto.

Siūloma susisiekimo sistemos koncepcija remiasi Bendrajame plane pasiūlyta Plungės rajono gyvenamųjų vietovių sistemos plėtros bei savivaldybės teritorijos erdvine koncepcija.

Plungės rajono savivaldybės kelių tinklo pagrindą rytų – vakarų kryptimi dabar ir ateityje formuos magistralinis kelias A11 Šiauliai–Palanga. Šis magistralinis kelias turi žymią reikšmę rajono ekonominei ir socialinei plėtrai.

Valstybinės reikšmės magistralinio A11 ir trijų krašto automobilių kelių tinklas efektyviai aptarnauja Plungės rajono savivaldybės teritoriją ir yra pakankamas perspektyviniam laikotarpiui (7.1 lentelė).

7.1 lentelė. Perspektyvinis paros transporto eismo intensyvumas Plungės rajono valstybinės reikšmės automobilių keliuose (aut./parą)

Kelio Nr. ir pavadinimas	2006 m.	2010 m.	2015 m.
A11 Šiauliai – Palanga	2862	4600	5700
164 Mažeikiai–Plungė–Tauragė 48 km.	3546	4400	5400
164 Mažeikiai–Plungė–Tauragė 55 km.	4709	5200	5600
166 Plungė–Vėžaičiai	3385	4200	4800
169 Skuodas–Plungė	910	1300	1500

Perspektyvinis transporto srautų augimas Plungės rajono magistraliniame kelyje A11 2015 metais sieks iki 5700 automobilių per parą, taip pat čia vyraus sunkiojo transporto eismas, kuris

2015 m. gali sudaryti 800 – 900 sunkvežimių per parą. Krašto keliuose sunkiojo transporto srautai bus žymiai mažesni ir perspektyvoje sieks 250 – 300 transporto priemonių per parą.

Plungės rajono teritorijoje valstybinės reikšmės automobilių kelių tinklo tankis yra 0,33 km/km². Kelių tinklas sujungia visas pagrindines rajono gyvenvietes ir seniūnijas, todėl perspektyvoje kelių tinklo plėsti nėra poreikio. Rajono miestų ir gyvenviečių gatvių tinklo plėtra bus vykdoma pagal ateityje rengiamus jų bendruosius planus.

Valstybinės reikšmės asfaltuotų automobilių kelių procentas rajone turi padidėti nuo 56,62 % (2006 m.) iki 67,0 % (2015 m.). Pirmoje eilėje bus asfaltuojami tie valstybinės reikšmės rajoniniai automobilinei keliai, kurie jungia visų lygmenų rajono lokalius centrus.

Plungės rajone 1995 m. buvo 147 lengvieji automobiliai 1000 gyventojų, 2000 m. – 270 aut./1000 gyventojų, tai 2005 metais automobilizacijos lygis išaugo iki 388 aut./1000 gyventojų. Paskaičiuota prognozė 2015 metams numato, kad Plungės rajono automobilizacijos lygis gali išaugti iki 520 aut./1000 gyventojų. Šis rodiklis parodo rajono gyventojų transporto priemonių pasirinkimą ir didelį gyventojų mobilumą. Plungės rajone 2007 metais buvo užfiksuotos 23751 transporto priemonės.

Plungės rajone esančiame magistraliniame ir krašto keliuose laikotarpiui iki 2017 m. pakeitimų nėra numatoma. Žemesnės 4 lygmens vietinės jungtis formuos apskrities ir savivaldybių teritorijų lokalinės jungtys, kurioms priskiriami rajoniniai keliai.

7.3. Gyvenviečių transportinis aptarnavimas

Plungės rajono perspektyvinį susisiekimo tinklą siūloma modernizuoti, taip, kad prioritetas būtų teikiamas keliams, tiesiogiai sujungiantiems pagrindinius savivaldybės esamus ir planuojamus centrus.

Plungės rajono savivaldybės teritorijoje numatomi dviejų lygmenų savivaldybės ir seniūnijų lokaliniai centrai, priklausomai nuo atskirų miestelių ir kaimų reikšmės, esamo ir planuojamo gyventojų skaičiaus.

Savivaldybės pagrindiniai lokaliniai centrai: Alsėdžių, Paukštakių, Žemaičių Kalvarijos, Nausodžio, Platelių, Šateikių, Babrungo, Kulių, Stalgėnų, Žlibinų ir Plungės miesto seniūnijos.

Numatomas didžiausias urbanistinės plėtos teritorijos potencialas yra savivaldybės centras – Plungė. Kadangi šio miesto intensyviausi transportiniai ir ekonominiai ryšiai yra tiesiogiai susiję su Klaipėda, Telšiais, Mažeikiais, Rietavu, Šiauliais, tad teritorinė plėtra ir turėtų vykti šiomis kryptimis.

7.4. Perspektyvinis kelių tinklo apkrovimas

Plungės rajono perspektyvinis transporto eismo intensyvumas skaičiuotas įvertinant perspektyvinį gyventojų skaičių ir esamas transporto srautų augimo tendencijas. Didžiausi transporto srautai ir toliau formuos pagrindinėje transporto ašyje – kelyje A11 Šiauliai – Palanga, kur vidutinis metinis procentinis augimas siekia 5-7 procentus. Vidutinis metinis transporto srauto augimas priimtas atsižvelgiant į bendrąsias transporto srautų ilgalaikes ir trumpalaikes tendencijas Plungės miesto gatvėse ir rajono savivaldybės keliuose.

Plungės rajono savivaldybės kelių tinklo pagrindą rytų – vakarų kryptimi dabar ir ateityje formuos magistralinis kelias A11 Šiauliai-Palanga. Šis magistralinis kelias turi žymią reikšmę Plungės rajono ekonominei ir socialinei plėtrai.

Valstybinės reikšmės magistralinio A11 ir trijų krašto automobilių kelių tinklas efektyviai aptarnauja Plungės rajono savivaldybės teritoriją ir yra pakankamas perspektyviniam laikotarpiui.

Sunkiojo transporto eismas Plungės rajone yra sunkiai prognozuojamas, nes nėra aiškių tendencijų. Tam didelės įtakos turės sunkiojo tranzitinio krovinio transporto augimo tempai, kurie šiuo metu yra labai dideli. Pagrindiniai sunkiojo transporto srautai vyraus magistraliniame kelyje A11. Didelis sunkiojo transporto eismas išliks tarp Plungės–Klaipėdos ir Plungės–Šiaulių – iki 1000 transporto priemonių per parą. Kituose krašto keliuose srautas sieks iki 700-800 transporto priemonių (7.2 lent.). Rajoniniuose keliuose sunkiojo transporto eismas yra epizodinis ir daugiau aptarnaujančio pobūdžio (pvz., autobusai, statybinis transportas, žemės ūkio mašinos), todėl yra sunkiai prognozuojamas.

7.2 lentelė. Sunkiojo transporto perspektyvinis paros eismo intensyvumas Plungės rajono savivaldybės keliuose (sunkv./parą)

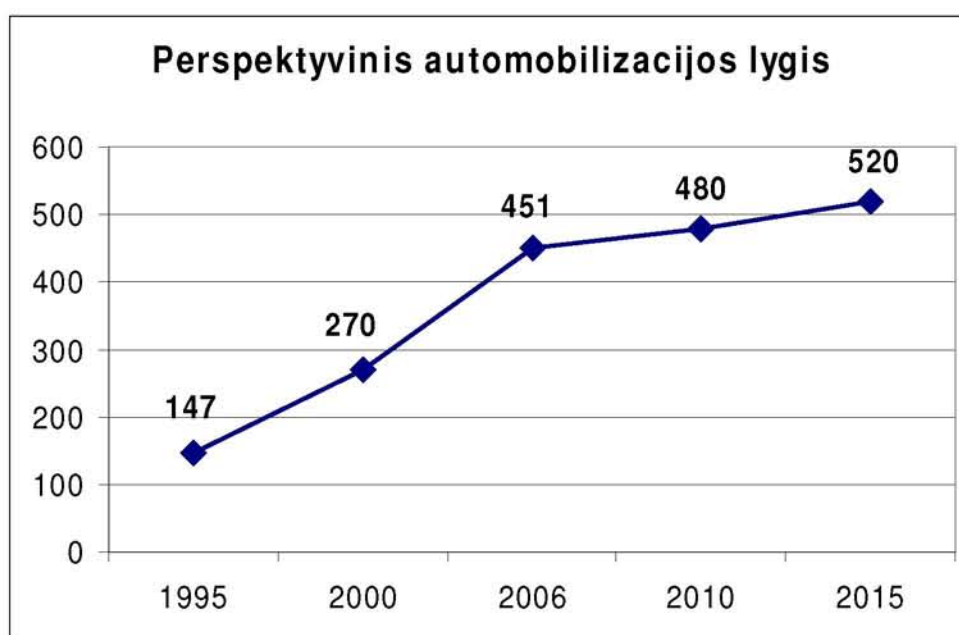
Kelio Nr. ir pavadinimas	2006 m.	2010 m.	2015 m.
A11 Šiauliai – Palanga 106,65 km	334	650	1000
164 Mažeikiai – Plungė – Tauragė 48,6 km	474	650	800
166 Plungė – Vėžaičiai	386	700	900
169 Skuodas – Plungė	75	150	150

Transporto eismo dinamika Plungės rajono magistraliniame ir atskiruose krašto keliuose atskirais metų mėnesiais išliks skirtinga: magistraliniame kelyje transporto pokyčiai sieks kelis kartus, kai tuo tarpu krašto keliuose pokyčiai išliks nežymūs. Tai rodo, kad tranzitiniai srautai daugiausia palies tik magistralinį kelią A11 Šiauliai-Palanga (7.1 lentelė). Kadangi bendras valstybinis kelių tankis Plungės rajono savivaldybės teritorijoje yra gana aukštas – 33,93 km/km²,

o tinklo rišlumas visiškai priimtinas perspektyvinei veiklai, tai jo didinti nėra jokio poreikio. Galimas šios kategorijos tinklo augimas dėl naujų jungčių atsiradimo ties miesteliais nėra didelis.

7.5. Perspektyvinis automobilizacijos lygis

Plungės rajone susisiekimo priemonių pasirinkimą ir bendrą gyventojų mobilumą lems automobilizacijos lygis, kuris apibrėžiamas lengvųjų keleivinių automobilių skaičiumi 1000-ui gyventojų. Aukštas automobilizacijos lygis tiesiogiai įtakoja transporto srautų augimą savivaldybės keliuose ir gatvėse. 2007 metų pradžioje Plungės rajone automobilizacijos lygis buvo 451 aut/1000gyv. 2015 m. prognozuojama, kad išaugs iki 520-530 aut/1000 gyv. (7.1 pav.)

7.1 pav. Perspektyvinis automobilizacijos lygis Plungės rajone

Esantis Plungės rajone didelis skaičius transporto priemonių atlieka reikiamus krovinių ir keleivių vežimus, gyventojai tampa žymiai mobilesni ir nepriklausomi nuo viešojo susisiekimo sistemos išvystymo lygio ir eismo tvarkaraščių.

7.6. Viešasis transportas.

Viešojo transporto vietinio maršrutinio tinklo organizavimas tiesiogiai susietas su Plungės rajono esamų seniūnijų ir savivaldybės centro tiesioginiu aptarnavimu. Perspektyvoje labai svarbu, kad transportas rajone dirbtų mažesniais eismo intervalais ir mažesniu persėdimų skaičiumi. Autobusų talpos parinkimas turi būti tiesiogiai susietas su esamais ir laukiamais keleivių srautais. Tam tikslui turi būti atlikti keleivių srautų tyrimai esamuose maršrutuose. Reikia sudaryti minimalų prioritetinį vietinių autobusų maršrutų tinklą, kuris būtų skirtas rajono savivaldybės teritorijos ir jos pagrindinių administracinių ir turistinių traukos centrų aptarnavimui. Galimas variantas ir kai kurių autobusų maršrutų pratęsimas iki kaimyninių savivaldybių artimiausių traukos centrų.

Viešojo transporto autobusų persėdimo stotelėse turi būti suderinti taip, kad keleiviai galėtų persėsti iš vieno maršruto į kitą su mažiausiomis laiko sąnaudomis. Siūlymas maršruto galinį punktą daryti ne rajono savivaldybės centre – Plungėje siejamas su mažesniu persėdimų skaičiumi ir mažesne kelionės trukme tarp atskirų seniūnijos centrų. Nedidelis siūlomų maršrutų skaičius siejamas su realiomis galimybėmis valdyti šių maršrutų eismo tvarkaraščius priklausomai nuo keleivių srautų svyravimo turizmo sezono metus ir moksleivių vežimo į mokymosi įstaigas.

Plungės rajono gyventojai labiausiai nepatenkinti esamais maršrutais ir dideliais eismo intervalais. Atskiruose maršrutuose yra tik vienas reisas arba nėra reisų savaitgaliais, tai turi būti taisytina.

Pagrindinė autobusų stoties vieta Plungėje lieka ta pati. Visi vietiniai autobusų maršrutai planuojami sustojant šioje stotyje. Šioje stotyje būtų organizuojami persėdimai į tarp miestinius autobusų maršrutus, kurie kerta rajono savivaldybės teritoriją.

Vietiniai ir tarp miestiniai maršrutai turėtų būti peržiūrėti atsižvelgiant į gyventojų kasdienius ir savaitgalinius ryšius. Rajono gyventojų intensyviausi savaitgaliniai ryšiai su rajono centru – Plunge bei Telšiais, Rietavu ir Mažeikiais.

Viešasis transportas turi būti priderintas prie Plungės rajono ir Plungės miesto esamų darbo ryšių, kurių pagrindu ir turėtų būti peržiūrėti esami autobusų maršrutai ir eismo tvarkaraščiai. Dauguma rajono gyventojų dirba Plungės mieste, todėl rajono vietinių maršrutų ryšiai su rajono centru turi būti organizuoti ypatingai gerai.

Perspektyvinis pervežtų keleivių skaičius, įvertinant iš dalies esamas tendencijas, 2015 metams turėtų išaugti apie 2-2,5 karto prie nežymios keleivių apyvartos didėjimo (7.3 lent.). Tai tiesiogiai susiję su moksleivių pervežimais, kurių kelionės ilgis nėra didelis. Pagerėjęs vietinių autobusų maršrutų darbas, turėtų sudaryti geresnes susisiekimo sąlygas moksleiviams.

7.3 lentelė. UAB „Plungės autobusų parkas“ autobusais pervežamų keleivių skaičius

SPRENDINIAI

Rodikliai	2000 m.	2002 m.	2003 m.	2004	2005	2015
Keleivių vežimas, mln.	0,5	0,4	0,5	0,5	0,5	1,50
Keleivių apyvarta, mln. keleivio kilometrų	6,0	5,7	6,5	6,7	6,6	14,00
Kelionių skaičius 1 gyventojui	9,1	7,3	9,1	10,0	9,7	16,0

Vasaros sezono metu gerinant turistų ir poilsiautojų aptarnavimą, galima būti įvesti atskirus sezoninius turistinius maršrutus, kurie siektų pagrindines Plungės rajono ir Pajūrio poilsio ir pažintinio turizmo vietas.

Sudarant palankias sąlygas viešojo transporto eismui ir vykdant gatvių ir kelių tinklo rekonstrukciją, prioritetą, be jau fiksuoto bendro transporto eismo intensyvumo, turėtų būti teikiamas keliams ar jų atkarpoms, kuriose vyksta arba numatomas intensyvus viešojo transporto – autobusų eismas. Ypatingas dėmesys turi būti teikiamas autobusų stotelių įrengimui, jų apšvietimui, pėsčiųjų perėjų įrengimui, nes tai yra padidintos eismo rizikos zonos.

7.7. Geležinkelių infrastruktūra

Per Plungės rajoną eina Europos transporto IX geležinkelių koridoriaus atšaka IX B - linija nuo valstybės sienos su Lenkija per Vilnių, Kaišiadoris, Šiaulius, Telšius į Klaipėdą, kurio bendras ilgis 412,4 km (Plungės rajone – 31,0 km). Kadangi šia linija pervežama daugiausia krovinių, todėl yra būtina didinti traukinių eismo laidumą, saugumą, mažinti eismo valdymo išlaidas. Pagal geležinkelių plėtros plano reikalavimus iki 2015 m. turi būti nutiestas antrasis bėgių kelias Šiaulių – Klaipėdos linijoje. Ateityje šioje linijoje krovinių turi daugėti, o taip pat bus plečiamas keleivinių traukinių eismas.

Lietuvos transporto sistemos ilgalaikėje iki 2025 metų plėtros strategijoje yra numatomas geležinkelių transporto koridorių bei su jais susijusių geležinkelių stočių modernizavimas bei rekonstravimas. Per Plungės rajoną einančiose geležinkelių linijose yra numatomi infrastruktūros plėtros sprendimai, jų modernizavimo ir plėtros priemonės:

1. Linijos rekonstrukcija ir modernizavimas pagal AGC reikalavimus 120 -160 km/h greičiui, įskaitant antrųjų kelių statybą ir signalizavimo sistemos modernizavimą (2010 – 2015 m. ir po 2015 metų).
2. Geležinkelio linijos Šiauliai – Klaipėdą einančio per Plungės rajoną linijos elektrifikavimas po 2015 metų.

7.8. Aptarnavimo infrastruktūros plėtra, dviračių takų tinklas

Plungės rajono susisiekimo tinklas negali egzistuoti be reikalingų transporto priemonių ir keleivių aptarnavimo infrastruktūros. Geras infrastruktūros išvystymo lygis ir tankis lemia savivaldybės teritorijos patrauklumą, tarptautinio ir pažintinio turizmo plėtrą dviračiais ir automobiliais.

Šiuo metu rajono teritorijoje degalinių tinklas yra gerai išvystytas tik magistraliniame kelyje A11 Šiauliai–Palanga ir Plungės mieste. Pagrindiniuose miestuose ir miesteliuose esamas degalinių skaičius yra pakankamas, tačiau ne visur atitinka šiuolaikinius reikalavimus, nėra visų naudojamų degalų rūšių.

Susisiekimui dviračiais rajono teritorijoje numatomos dviejų tipų trasos skirtos rajono gyventojams ir turistams. Nacionalinės dviračių trasos praeina nuo Varnių iki Rietavo link Plungės ir Platelių. Kita trasa nuo Telšių per Lieplaukę, Alsėdžius į Platelius.

Dviračių trasos labai tinka ir vietinių gyventojų susisiekimui nedideliais atstumais tarp atskirų miestelių. Rekomenduojama šiose trasose vietoje parinkti ir įrengti kelis dviračių nuomos punktus ir taisyklas, kurių galėtų būti 4-5.

7.9. Susisiekimo tinklo plėtra

Pagal atliktą Plungės rajono esamos būklės analizę ir atsižvelgiant į gyventojų atsiliepimus, kurie realiausiai atspindi rajono savivaldybės susisiekimo poreikius, yra siūloma tokie pagrindiniai tinklo infrastruktūros modernizavimo ir rekonstrukcijos projektai:

Dangos stiprinimas

Magistralinis kelias:

1. Iki 2010 metų atlikti magistralinio kelio A11 Šiauliai–Palanga dangos stiprinimą nuo 94,00 km iki 98,60 km.

Krašto keliai:

2. Iki 2015 metų atlikti krašto kelio Nr. 164 Mažeikiai–Plungė–Tauragė dangos stiprinimą (nuo 53,20 km iki 78,80 km).
3. Atlikti krašto kelio Nr. 166 Plungė–Vežaičiai dangos stiprinimą po 2015 m. (nuo 0,00 iki 3,10 km, nuo 5,80 km iki 11,00 km.), o atkarpą nuo 11,00 km. iki 22,37 km. atlikti iki 2010 m.

Rajoniniai keliai:

4. Atlikti rajoninio kelio Nr. 2302 Salantai–Plateliai–Alsėdžiai dangos stiprinimą ruože nuo 10,50 iki 15,00 km iki 2010 metų.

5. Po 2015 metų atlikti rajoninio kelio Nr. 3202 Paušniai–Plateliai (0,00 iki 10,70 km) dangos stiprinimą.

Kelių rekonstravimas

1. Iki 2010 metų atlikti magistralinio kelio A11 Šiauliai–Palanga ruožų rekonstravimą nuo 85,00 iki 93,60 km ir nuo 99,20 iki 113,60 km.
2. Iki 2015 metų rekonstruoti krašto kelio Nr. 164 Mažeikiai–Plungė–Tauragė ruožą nuo 29,75 iki 70,03 km.
3. Iki 2010 metų rekonstruoti krašto kelią Nr. 166 Plungė–Vėžaičiai nuo 3,10 km iki 5,80 km.
4. Iki 2010 metų rekonstruoti krašto kelio Nr. 169 Skuodas–Plungė ruožą nuo 46,00 km iki 47,85 km ir po 2015 m. ruožą nuo 33,03 km iki 46,00 km.
5. Prie Platelių ežero ir miestelyje yra dideli poilsiautojų srautai, daug pėsčiųjų ir dviratininkų, jų tarpe užsienio turistų. Rajoninės reikšmės kelias Nr. 3202 Paušniai–Plateliai yra nesaugus, perkrautas automobilių transportu, todėl labai svarbu iki 2010 m. įrengti dviračių–pėsčiųjų taką dešinėje kelio pusėje už kelio juostos ribos, kaip yra numatyta KPPP.

Asfaltinės dangos įrengimas keliuose su žvyro danga

Rajoniniai keliai:

1. Iki 2010 metų – kelyje Nr. 3204 Daugėdai–Užpelkiai nuo 3,45 iki 8,47 km.
2. 2006 m. – 2010 m. ir iki 2015 metų kelyje Nr. 3206 Plungė–Medingėnai nuo 3,30 iki 18,70 km.
3. Iki 2015 metų – kelyje Nr. 3207 Staneliai–Vilkaičiai nuo 01,10 iki 8,40 km.
4. Po 2015 metų – kelyje Nr. 4607 Varniai–Sėvarėnai–Kaltinėnai nuo 0,16 iki 6,47 km.
5. Iki 2010 metų – kelyje Nr. 3210 Žemaičių Kalvarija–Gegrėnai–Medsėdžiai nuo 0,85 iki 6,23 km.
6. Iki 2010 metų – kelyje Nr. 3211 Mardosai–Karklėnai–Šiemuliai nuo 0,00 iki 3,80 km.
7. Iki 2010 metų – kelyje Nr. 3216 Liepgiriai–Šateikiai–Gintališkė nuo 7,48 iki 12,36 km.
8. Iki 2015 metų kelyje Nr. 3217 Gintališkė–Medsėdžiai nuo 5,60 iki 10,14 km ir po 2015 metų nuo 0,00 iki 5,60 km.

9. Po 2015 metų kelio Nr. 3215 Vieštovėnai–Juodeikiai–Mižuikiai nuo 0,00 iki 3,50 km.
10. Po 2015 metų kelio Nr. 3235 privažiavimas prie Juodeikių nuo kelio Nr. 3215 nuo 0,00 iki 0,80 km.

Saugaus eismo priemonių įrengimas keliuose

Krašto kelias:

1. Pagal KPPP iki 2010 metų kelyje Nr. 164 Mažeikiai–Plungė–Tauragė nuo 30,79 iki 38,56 km ir nuo 38,73 iki 47,57 km, nuo 56,00 iki 56,50 km. įrengti apsauginius metalinius atitvarus. Šio kelio 56,54 kilometre sankryžos rekonstravimas ir nuo 56,00 iki 56,50 km kairėje kelio pusėje už kelio juostos ribos įrengti pėsčiųjų ir dviračių taką. Šio kelio 78,83 km numatyta rekonstruoti sankryžą ir nuo 75,20 km iki 77,10 km įrengti pėsčiųjų ir dviračių taką į Budrikių gyvenvietę, o nuo 78,85 iki 80,25 km įrengti pėsčiųjų ir dviračių taką į Pelaičių gyvenvietę.
2. Kelyje Nr. 169 Skuodas–Plungė nuo 42,10 km iki 42,38 km apsauginių metalinių atitvarų įrengimas.

Rajoniniai keliai:

3. Pėsčiųjų ir dviračių takų įrengimas dešinėje pusėje kelyje Nr. 3201 Truikiai–Prūsaliai nuo 5,50 iki 7,50 km, pagal KPPP iki 2010 metų.
4. Kelyje Nr. 3202 Paušniai–Plateliai nuo 0,31 iki 3,97 km apsauginių metalinių atitvarų įrengimas. Šiame kelyje nuo 5,55 km iki 8,20 km bus tiesiamas pėsčiųjų ir dviračių takas dešinėje pusėje. Taip pat nuo 8,02 km iki 9,18 km įrengiamas šaligatvis dešinėje ir kairėje pusėse per Beržoro gyvenvietę.

Plungės rajono susisiekimo sistemos plėtros sprendinių prioritetai parengti atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Bendrojo plano sprendinius, ilgalaikės Lietuvos transporto sistemos plėtros strategijos prioritetus, kitų strateginių planų bei sektorinių programų numatomas priemones.

8. PLUNGĖS RAJONO INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA

8.1. Įvadas

Plungės rajono bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalies sprendiniai parengti remiantis šio bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros esamosios būklės analizės ir koncepcijos išvadamis ir suderinti su šiais aukštesnio lygmens teritorijų planavimo ir strateginiais dokumentais:

- Lietuvos Respublikos teritorijos bendruoju planu (Žin., 2002, Nr.110-4852);
- rengiamo Telšių apskrities teritorijos bendrojo plano koncepcija, parengta 2006 metais;
- Valstybės ilgalaikės raidos strategija (Žin., 2002, Nr. 113-5029);
- Valstybine aplinkos apsaugos strategija (Žin., 1996, Nr. 103-2347);
- Nacionaline darnaus vystymosi strategija (Žin., 2003, Nr. 89-4029);
- Nacionaline energetikos strategija (Žin., 2007, Nr. 11-430);
- Vandentvarkos ūkio (vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo) plėtros strategija (Žin., 2005, Nr. 8-245);
- Valstybiniu strateginiu atliekų tvarkymo planu (Žin., 2007-11-27, Nr. 122-5003);
- Lietuvos Respublikos sveikatos programa (Žin., 1998, Nr. 6-1842);
- Lietuvos nacionaline visuomenės sveikatos priežiūros strategija (Žin., 2001, Nr. 66-2148);
- Plungės rajono strateginiu plėtros planu 2002-2010 metams.

Plungės rajono teritorijoje galimos dvi inžinerinės infrastruktūros plėtros alternatyvos: teritoriškai prioritetizuota plėtra (bendrajame plane siūloma alternatyva) ir teritoriškai neprioritetizuota plėtra. Tuo atveju, jei bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalies sprendiniai nebūtų įgyvendinami, vyktų nereguliuojama ar menkai reguliuojama infrastruktūros plėtra. Teoriškai prioritetizuotos plėtros atveju, kai Plungės rajono teritorijoje įgyvendinamos bendrajame plane suformuluotos inžinerinės infrastruktūros vystymo koncepcijos nuostatos ir sprendiniai, būtų užtikrinamas sistemingas palaipsnis rajono infrastruktūros vystymas. Prioritetizuota plėtra sudarys sąlygas optimaliam inžinerinės infrastruktūros planavimui, įvertinant ateities poreikius, efektyvesniam finansinių išteklių panaudojimui, minimaliam neigiamam poveikiui aplinkai.

Plungės rajono Bendrajame plane įvertinti rajone esančių centralizuotų sistemų pajėgumai, prie sistemų prijungtų vartotojų esami poreikiai ir nustatytas centralizuotų sistemų turimas rezervas – kiek naujų vartotojų būtų galima prijungti prie šių sistemų, nediegiant naujų pajėgumų.

Nustatyta, kad esamos centralizuotos sistemos turi perteklinių pajėgumų, kurie gali būti panaudoti naujiems vartotojams prijungti.

Bendrojo plano sprendiniai neturėtų riboti inžinerinės infrastruktūros plėtros – esant pagrįstam poreikiui (pvz., siekiant gerinti inžinerinių paslaugų kokybę, didinti rajono konkurencingumą, mažinti neigiamą poveikį aplinkai ir žmonių sveikatai), rajono teritorijoje gali būti įrengiami ir objektai, nepažymėti bendrojo plano sprendinių brėžinyje. Visų planuojamų objektų teritorijos turėtų būti tikslinamos žemesnio lygmens teritorijų planavimo ir/ar projektavimo metu.

Plungės rajono teritorijos bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros grafiniai sprendiniai pateikti inžinerinės infrastruktūros sprendinių brėžinyje.

8.2. Vandentieka ir vandenvala

Plungės rajono sprendiniai yra įgyvendinami dviem etapais iki 2014 m. ir nuo 2015 m. Pirmajame etape numatoma intensyvi vandentvarkos ūkio plėtra, nes iki 2014 m. 95 % gyventojų turi būti aprūpinami geros kokybės geriamuoju vandeniu ir viešojo vandens tiekėjo centralizuotai tvarkomomis nuotekomis. Antrajame etape vandentvarkos ūkio plėtra taps lėtesnė, vyraus renovacijos darbai. Gyvenvietės, kuriose planuojama vandentvarkos ūkio plėtra yra pažymėtos Plungės rajono bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros sprendinių brėžinyje. Rengiant Plungės rajono vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros specialųjį planą bendrojo plano sprendiniai turi būti detalizuoti ir numatytos papildomos gyvenvietės, kuriose reikalinga įrengti vandentvarkos sistemas, siekiant, kad iki 95 proc. Plungės rajono gyventojų būtų aprūpinami viešojo vandens tiekėjo paslaugomis.

Pateikiami vandentiekos ir vandenvalos Plungės rajono bendrojo plano sprendiniai (iki 2018 m.).

Siūlomi sprendiniai iki 2014 m.:

1. Įrengti naujas vandentiekos ūkio sistemas Juodeikių, Paukštakių, Pūčkorių, Šateikių Rūdaičių, Užbradunės, Virkšų gyvenvietėse. Tikslios teritorijos nustatomos žemesnio lygmens teritorijų planavimo ir/ar projektavimo metu.
2. Rezervuoti teritorijas Kulių ir Kumžaičių vandenviečių bei abiejų Platelių vandenviečių apjungimui. Tikslios teritorijos nustatomos žemesnio lygmens teritorijų planavimo ir/ar projektavimo metu.
3. Įrengti vandenvalos sistemas Alksnėnų, Babrungėnų, Beržoras, Didvyčių, Dovainių, Gilaičių, Gintališkės, Glaudžių, Grumblių, Juodeikių, Kadaičių, Kapsūdžių, Keturakių-Medingėnų, Mažųjų Mostaičių, Merkelių, Mižuikių, Paukštakių, Pūčkorių,

SPRENDINIAI

- Purvaičių, Rotinėnų, Šateikių Rūdaičių, Šiemulių, Užbradunės, Užpelkių, Varnaičių, Virkšų, Vydeikių, gyvenvietėse. Tikslios teritorijos nustatomos žemesnio lygmens teritorijų planavimo ir/ar projektavimo metu.
4. Rezervuoti teritorijas reikalingas tinklų išplėtimui ir apjungimui. Siūloma Plungės miesto infrastruktūrą išplėsti į Jovaišiškę (taip pat apjungti vandenvietes), Babrungą (taip pat apjungti vandenvietes), Prūsalius (taip pat apjungti vandenvietes), Kaušėnus; Keturakių infrastruktūrą išplėsti į Medingėnų ir Plikių gyvenvietes; Alsėdžių – į Ylių gyvenvietę; Kantaučių – į Marcių ir Sausdravėnų gyvenvietes. Tikslios teritorijos nustatomos žemesnio lygmens teritorijų planavimo ir/ar projektavimo metu.
 5. Pagal poreikius renovuoti esamas vandentiekos ir vandenvėlos sistemas. Šiems darbams dažniausiai papildomų teritorijų rezervuoti nereikia, nes naujoji įranga yra instaliuojama senosios vietoje. Esant poreikiui rezervuojamos teritorijos numatomos žemesnio lygmens teritorijų planavimo ar projektavimo metu.
 6. Sudaryti vandenviečių perėmimo-perdavimo planą, pagal kurį visos vandenvietės priklausytų vienam viešojo vandens tiekėjui (UAB „Plungės vandenys“).
 7. Rezervuoti teritorijas numatytas Nemuno žemupio investiciniame projekte numatytiems darbams įgyvendinti. Didžiausias dėmesys šiame projekte yra skirtas Plungės miestui. Per I ir II etapus numatoma pakloti beveik 20 km vandentiekio tinklų, daugiau nei 15 km savitakių nuotekų tinklų, daugiau nei 2,5 km spaudiminių nuotekų tinklų, įrengti 13 nuotekų siurblių ir 1 III kėlimo vandentiekio siurblinę.
 8. Siekiant užtikrinti gerą tiekiamo vandens kokybę reikalinga įrengti vandens paruošimo įrangą visose esančiose ir numatomose vandenvietėse. Šios įrangos instaliavimui papildomų teritorijų rezervuoti nereikia, nes vandens paruošimo įrenginiai dažniausiai yra įrengiami vandenvietės teritorijoje.
 9. Lietaus nuotekų sistemą renovuoti Plungės mieste, Babrungo, Didvyčio, Kantaučių, Narvaišių, Varkalių, Žlibinų gyvenvietėse. Reikalinga įrengti nuotekų valymo įrenginius – sėsdintuvus, naftos gaudykles ir kt. Renovuojant gatves ir kelius būtina šiuos darbus suderinti su lietaus nuotekų tinklų rekonstrukcijos ir tiesimo darbais. Teritorijos skirtos lietaus nuotekų tinklų ir kitos įrangos instaliavimui numatomos žemesnio lygmens planavimo metu. Naujas lietaus nuotekų surinkimo sistemas patartina įrengti Alsėdžiuose, Kuliuose, Platelių, Šateikių, Žemaičių Kalvarijos gyvenvietėse. Tikslios teritorijos nustatomos žemesnio lygmens teritorijų planavimo ir/ar projektavimo metu.

Siūdomi sprendiniai nuo 2015 m.:

1. Išlaikomas pasiektas aprūpinimo vandentvarkos paslaugomis lygis. Naujos vandentvarkos ūkio sistemos turi būti įrengiamos tik atsiradus poreikiui.
2. Renovuoti tas vandentvarkos ūkio sistemas ar atskirus jų elementus, kurių yra ženkliai padidėjęs nusidėvėjimas, tinklų būklė yra prasta ar patenkinama, dažnos avarijos, užsikimšimai, smarkiai suprastėjusi tiekiamo vandens kokybė galutiniame taške. Tikslios teritorijos aprūpinimo vandentvarkos paslaugomis nustatomos projektavimo metu.

Kiti siūdomi sprendiniai:

1. Parengti Plungės rajono vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros specialųjį planą, kuris turi apimti:
 - 1) vandentvarkos ūkio sistemų įrangos inventorizaciją;
 - 2) nustatytas viešojo vandens tiekėjo aptarnaujamas teritorijas;
 - 3) rengiant Plungės rajono vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros specialųjį planą, be jau minėtų gyvenviečių, kuriose numatoma vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra, išanalizuoti galimybes įdiegti vandentvarkos sistemas šiose gyvenvietėse: Degučiuose, Didžiuosiuose Mostaičiuose, Dišliuose, Geraičiuose, Yliuose, Lazdauskiuose, Jodėnuose, Kapsūdžiuose, Kepurėnuose, Liepgigiuose, Lygiosiose, Luknėnuose, Makšiuose, Marcuose, Mardosuose, Medsedžiuose, Narvaišiuose, Nugariuose, Paežerėje, Parkeriuose, Pakutuvėnuose, Papieviuose, Sėlenuose, Strimaičiuose, Šarnelėje, Šašaičiuose, Šlečkuose, Tarvainiuose, Truikiuose, Užlieknyje, Užupiuose, Vaištaruose, Zobeliuose, Žvirblaičiuose (Alsėdžių sen.);
 - 4) parinkti geriausiai prieinamus būdus naujų sistemų įrengimui ir esamų sistemų plėtrai (gyvenvietės suskirstytos prioriteto tvarka, iš skirtingų plėtros variantų parinktas optimaliausias, apskaičiuoti lėšų poreikiai ir kt.);
 - 5) sudaromas gaisrinio vandentiekio plėtros planas;
 - 6) sudaromas lietaus nuotekų infrastruktūros plėtros planas.
2. Parengti visą reikalingą dokumentaciją vandenviečių SAZ nustatymui ir įteisinimui, t.y. įregistravimui VI „Registrų centras“.
3. Užtikrinti vandenviečių SAZ keliamų reikalavimų ir apribojimų laikymąsi.

4. Atlikti Plungės miesto nuotekų valymo įrenginių rekonstrukciją (įdiegiamas azoto ir fosforo valymas), kaip to reikalauja ES Tarybos direktyva 91/271/EEB dėl miesto nuotekų tvarkymo.
5. Iki 2008 m. IV ketvirčio likviduoti visus nenaudojamus vandens gavybos gręžinius.
6. Užtikrinti gaistrinio vandentiekio atitikimą keliamiems reikalavimams.

Visos numatomos naujos vandentiekio ir vandenvalos bei lietaus nuotekų sistemos yra pažymėtos Plungės rajono bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros sprendinių brėžinyje.

8.3. Atliekų tvarkymas

Atliekų tvarkymas turi būti organizuojamas įgyvendinant Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane, Telšių regiono atliekų tvarkymo plane (2005 – 2015 m.) bei Plungės rajono atliekų tvarkymo plane numatytas užduotis.

Atliekų tvarkymo Plungės rajono bendrojo plano sprendiniai:

1. Baigti įrengti regioninį komunalinių atliekų sąvartyną Jerubaičių kaime. Sąvartyną eksploatuoti laikantis visų keliamų reikalavimų išdėstytų Lietuvos ir Europos Sąjungos teisinėje bazėje.
2. Rekultivuoti visus senuosius seniūnijų sąvartynus ir šiukšlynus ir sutvarkyti kitas užterštas teritorijas.
3. Pagal poreikį, tankinti esamų konteinerinių aikštelių kiekį visame rajone, užtikrinti patogų jų išdėstymą. Plungės rajono atliekų tvarkymo plane 2010-2015 m. numatoma antrinių žaliavų surinkimo aikštelių plėtra. Numatoma įrengti papildomas aikštes gyvenvietėse turinčiose daugiau kaip 500 gyventojų. Tikslios jų išdėstymo vietos numatomos žemesnio lygmens planavimo metu.
4. Viešosiose vietose (didesnių gyvenviečių parkuose, aikštėse, skveruose ir kt.) įrengti poreikius atitinkantį šiukšliadėžių kiekį. Tikslios jų išdėstymo vietos numatomos žemesnio lygmens planavimo metu.
5. Šiuo metu esančią laikinąją žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelę turi pakeisti nauja aikštelė įrengiama šalia regioninio sąvartyno (Jerubaičių kaime). Kompostavimo aikštelės projektiniai pajėgumai yra 1250 t/metus žaliųjų atliekų. Rajono gyventojai galės nemokamai pristatyti žaliąsias atliekas į šią kompostavimo aikštelę, taip pat dalis šių atliekų bus surenkama atliekų priėmimo punkte Plungėje.
6. Plungės mieste įrengti atliekų priėmimo punktą. Šio punkto projektinis pajėgumas numatomas 100 m³ atliekų per metus. Šiame punkte iš gyventojų nemokamai bus

SPRENDINIAI

- surenkamos stambiagabaritės, elektronikos atliekos, antrinės žaliavos, naudoti netinkamos padangos bei pavojingos buities atliekos.
7. Pavojingos atliekos bus surenkamos įrengtame pavojingų atliekų surinkimo punkte. Nuo 2010 metų numatomas buityje susidarančių pavojingų atliekų surinkimas apvažiavimo būdu.
 8. Kaip numatyta Plungės rajono atliekų tvarkymo plane, atliekų tvarkytojai turėtų teikti viešąsias komunalinių atliekų tvarkymo paslaugas už mažiausią kainą, užtikrinančią priimtina paslaugų teikimo lygį, atsižvelgiant ne tik į ekonominius, patogumo naudotojams, bet ir aplinkosaugos bei higienos reikalavimus.
 9. Laikytis Valstybiniame atliekų tvarkymo plane, Plungės rajono atliekų tvarkymo plane numatytų tikslų ir uždavinių. Juos laiku įgyvendinti.
 10. Numatomi parengti šie dokumentai ir studijos:
 - 1) statybinių ir griovimo atliekų surinkimo ir perdirbimo Telšių regione galimybių studija (už rengimą atsako Telšių RATC);
 - 2) iki 2008 m. parengti galimybių studiją dėl biodegraduojančių atliekų surinkimo ir tvarkymo (terminis apdorojimas ar deginimas), už rengimą atsako Telšių RATC;
 - 3) namudinio kompostavimo taisyklės (rengia savivaldybė).

Visi minėti objektai (rekultyvuojami sąvartynai, atliekų priėmimo punktas ir kt.) yra pažymėti Plungės rajono bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros sprendinių brėžinyje.

8.4. Šilumos ūkis

Centralizuoto šilumos tiekimo infrastruktūros vystymo Plungės rajone iki 2018 metų sprendiniai:

1. Siekiant, kad šilumos vartotojai Plungės rajone būtų aprūpinami šiluma mažiausiomis sąnaudomis ir neviršijant didžiausio leidžiamo poveikio aplinkai, įgyvendinti Plungės rajono savivaldybės tarybos 2006 m. rugsejo 28 d. sprendimu Nr. T1-9-211 patvirtintas Šilumos ūkio modernizavimo ir plėtros programos nuostatas. Rekonstruoti elektrodines katilines Narvaišių, Didvyčių, Nausodžio ir Stanelių mokyklose.
2. Parengti Plungės rajono specialųjį šilumos ūkio planą.
3. Renovuojant centralizuoto šilumos tiekimo sistemoms šilumą gaminančias katilines, įvertinti elektros ir šilumos gamybos bendrame cikle (kogeneratorių įrengimo) galimybę. Kogeneracijos technologijos įdiegimo tikslingumas pirmiausia turi būti įvertintas Plungės miesto Mačernio g. ir Telšių g. katilinėse

4. Šilumos gamybai naudoti įvairių rūšių energijos išteklius: atsinaujinančius ir vietinius išteklius, komunalines atliekas, atliekinę šilumą, biokurą.
5. Palaipsniui renovuoti senas šilumos trasas Plungėje, Alsėdžiuose, Žemaičių Kalvarijoje, Stalgėnuose, siekiant didinti šilumos tiekimo patikimumą ir mažinti šilumos nuostolius trasose.
6. Energijos vartojimo efektyvumui pastatuose didinti:
 - 1) atlikti rajone esančių iki 1990 metų statytų nerenovuoatų biudžetinių įstaigų pastatų auditus ir pagal auditų rekomendacijas renovuoti pastatus, kiek įmanoma, pasinaudojant finansine parama;
 - 2) rengti informacines kampanijas apie taupaus energijos išteklių vartojimo naudą ir taupymo priemones;
 - 3) skatinti daugiabučių namų bendrijų kūrimąsi.
7. Planuojant naujas tankiai užstatytas vietas, jose turi būti rezervuojamos komunikaciniams koridoriams skirtos teritorijos, atsižvelgiant į galimybę šiose vietovėse plėtoti centralizuota šilumos tiekimo sistemą. Skatinti šių sistemų įrengimą ar plėtrą teritorijose, kuriose tiekti šilumą centralizuotai naudinga ekonominiu ir ekologiniu požiūriu.
8. Išlaikyti esamų ir planuojamų šilumos tiekimo tinklų apsaugos zonas. Šalia kelių/gatvių rezervuoti teritorijas naujiems komunikaciniams koridoriams ir jų apsaugos zonoms, jei būtų tankinami ar plečiami šilumos tiekimo tinklai.

8.5. Gamtinių dujų tiekimas

Gamtinių dujų tiekimo infrastruktūros vystymo Plungės rajone iki 2018 metų sprendiniai:

1. Rezervuoti teritoriją magistralinio dujotiekio Panevėžys-Šiauliai-Klaipėda antros gijos tiesimui komunikaciniame koridoriuje. Užtikrinant saugą ir patikimą gamtinių dujų tiekimą magistraliniais ir skirstomaisiais dujotiekiais, planuojant kitas teritorijas taikyti specialiąsias ir ūkinės veiklos ribojimo sąlygas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343 „Dėl Specialiųjų žemės ir miškų naudojimo sąlygų“. Planuojamas magistralinis dujotiekis pažymėtas Plungės rajono bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros brėžinyje.
2. Išlaikyti rajono skirstomojo dujotiekio tinklų schemą kokia yra šiuo metu. Naujų skirstomųjų dujotiekų statybą ir Plungės rajono miestelių ir gyvenviečių dujifikavimą tęsti įvertinus ekonominį pagrįstumą, potencialių vartotojų skaičių ir jų poreikius, ekonominius, finansinius rodiklius.

3. Nustatyti 500 m sanitarinės apsaugos zoną Plungės dujų skirstymo stočiai pagal LR sveikatos apsaugos ministro 2004 m. rugpjūčio 19 d. įsakymu Nr. V-586 patvirtintas „Sanitarinių apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisyklės“. Sanitarinės apsaugos zonos dydis gali būti tikslinamas (mažinamas arba didinamas), atlikus poveikio visuomenės sveikatai ir aplinkai vertinimą. Plungės rajono savivaldybės administracija ir Telšių visuomenės sveikatos centras vykdo šios sanitarinės apsaugos zonos įgyvendinimo kontrolę. Vietovėse prie magistralinių dujotiekių turi būti ribojamas užstatymo intensyvumas atstumu po 200 m į abi puses nuo esamų magistralinių dujotiekių ašies. Plungės rajono savivaldybės teritorijoje magistraliniai dujotiekliai suprojektuoti ir pastatyti pagal pirmos vietovės klasės reikalavimus. Šioje vietovės klasėje galimas pastatų, skirtų žmonėms būti, neturi viršyti 10 pastatų 1600 m išilgai vamzdžio ašies.

8.6. Elektros energijos tiekimas

Elektros tiekimo infrastruktūros vystymo Plungės rajone iki 2018 metų sprendiniai:

1. Išlaikyti esamą aprūpinimo elektra infrastruktūros schemą rajone, kadangi ji užtikrina patikimą elektros tiekimą vartotojams. Siekiant tinkamos aprūpinimo elektra įrenginių eksploatacijos, išlaikyti objektų apsaugos zonas ir jų tvarkymo režimus teisės aktu nustatyta tvarka.
2. Rezervuoti teritoriją iki 2010 metų planuojamai 330 kV elektros perdavimo linijai, einančiai iš Telšių į Klaipėdą. Šiai orinei linijai numatyti 30 metrų pločio į abi puses apsaugos zona. Trasą ir apsaugos zonos ribas tikslinti žemesnio lygmens teritorijų planavimo ir/ar projektavimo metu.
3. Siekiant didinti elektros tiekimo efektyvumą ir patikimumą, esant poreikiui, rekonstruoti nusidėvėjusius elektros tinklus, optimizuoti transformatorinių galias.
4. Rekonstruojant orinius elektros tiekimo tinklus, ypač urbanizuotose teritorijose, įvertinti galimybę tinklus pakloti po žeme, nes tai sudarytų sąlygas elektros tiekimo patikimumui ir saugumui didinti, natūralaus kraštovaizdžio išlaikymui. Naujai užstatomose teritorijose elektros tiekimo tinklus, kai techniškai pagrįsta, kloti po žeme.
5. Svarstyti galimybę, pritraukiant privačią iniciatyvą, įrengti nedidelės galios hidroelektrines prie Luknėnų tvenkinio ant Luknos upės, Prūsalių tvenkinio ant Liepupės upės ir Stanelių tvenkinio ant Pietvės upės. Atlikti kitų potencialių vietų

SPRENDINIAI

- hidroelektrinėms įrengti galimybių studiją. Siekiant užtikrinti minimalų neigiamą poveikį aplinkai, įrengiant hidroelektrines, atlikti teisėse aktuose nustatytas aplinkosaugos procedūras.
6. Planuojamos vėjo jėginių vietos pažymėtos Plungės rajono bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros sprendinių brėžinyje. Rajono teritorijoje vėjo jėgainės gali būti statomos ir kitose, bendrajame plane nepažymėtose vietose, jei tai neprieštarauja galiojantiems teisės aktams ir kitiems šio bendrojo plano sprendiniams. Siekiant užtikrinti minimalų neigiamą poveikį aplinkai, įrengiant vėjo jėgaines, atlikti teisėse aktuose nustatytas aplinkosaugos procedūras.
 7. Skatinti atsinaujinančių energijos išteklių naudojimą energijos gamybai, laikantis teisės aktuose nurodytų reikalavimų.

8.7. Telekomunikacijos ir ryšiai

Telekomunikacijų ir ryšių infrastruktūros vystymo Plungės rajone iki 2018 metų sprendiniai:

1. Išlaikyti esamą fiksuotojo ryšio infrastruktūrą ir ją plėsti į naujas tankiai užstatomas teritorijas.
2. Naujai užstatomose teritorijose telekomunikacijų įrenginiams rezervuoti iki 20 m² ploto teritoriją centrinėje dalyje, kai planuojamas vartotojų skaičius yra iki 1000, ir 70 m² ploto teritoriją, kai planuojamas vartotojų skaičius yra virš 1000.
3. Išlaikyti esamą judriojo ryšio infrastruktūrą ir ją plėsti, siekiant vartotojams pasiūlyti vis kokybiškesnes ir modernesnes paslaugas. Planuojamiems judriojo ryšio bokštams rezervuoti iki 4500 m² ploto teritoriją (detaliojo planavimo metu nustatyti žemės naudojimo ribojimo sąlygas). Planuojamų bokštų vietos, pažymėtos bendrojo plano brėžinyje, yra preliminaros ir tinkamų vietų bokštams statyti paieška bus vykdoma 3 – 5 kilometrų spinduliu. Tikslias bokštų vietas nustatyti žemesnio lygmens teritorijų planavimo metu.
4. Prie Gegrėnų, Jogaudų ir Dovainių miestelių planuojamiems judriojo ryšio bokštams, kurie patenka į buferinę nacionalinio parko zoną, žemesnio lygmens teritorijų planavimo metu atlikti atranką dėl poveikio aplinkai privalomo vertinimo. Siekiant sumažinti kraštovaizdžio vizualinę taršą, bokštus statyti jau urbanizuotose teritorijose.

SPRENDINIAI

- Gegėnuose planuojamame judriojo ryšio bokšte numatyti įrengti lankytojams apžvalgos vietą.
5. Siekiant tinkamos telekomunikacijų ir ryšių objektų eksploatacijos, išlaikyti objektų apsaugos zonas ir jų tvarkymo režimus teisės aktų nustatyta tvarka. Telekomunikacijų ir ryšių tinklams užstatytose teritorijose kloti numatyti teritorijas šalia kelių/gatvių.
 6. Plėsti plačiajuosčio interneto infrastruktūrą, kad būtų užtikrinta galimybė didžiojoje rajono dalyje pasinaudoti plačiajuosčiu internetu, o Plungėje, Plateliuose, Žemaičių Kalvarijoje, Žlibinuose, Kantaučiuose ir Kuliuose plačiajuosčio interneto infrastruktūra turi apimti visą miestų teritoriją.
 7. Plėsti viešųjų interneto prieigos taškų tinklą. Svarbu, kad nauji taškai būtų diegiami labiausiai lankomose visuomeninės paskirties įstaigose – pašto skyriuose, bibliotekose ir pan.
 8. Plėsti pašto skyriuose teikiamų paslaugų spektrą – įdiegti viešuosius interneto prieigos taškus, siūlyti elektroninio pašto ir elektroninio atsiskaitymo paslaugas.